

Het uiteenvallen van de Volksunie en het ontstaan van de N-VA en Spirit

Een chronologisch en morfologisch overzicht
(juni 1999 - juli 2002)

Jo NOPPE

*Aspirant van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen,
aan de Afdeling Politologie van de KU Leuven*

Bram WAUTERS

Assistent aan de Afdeling Politologie van de KU Leuven

INLEIDING

Bij de parlementsverkiezingen van 13 juni 1999 profiteren vooral Agalev en het Vlaams Blok van de electorale aardverschuiving in Vlaanderen, maar ook de alliantie VU-ID21 slaagt er in lichtjes vooruit te gaan. Daarop wordt VU-ID21 betrokken bij gesprekken om te komen tot een Vlaamse en een federale regering. Het wordt al snel duidelijk dat de VU op federaal niveau aan de kant wil blijven staan. Op Vlaams niveau waagt de partij echter de stap : op 10 juli beslist het VU-congres om toe te treden tot de paars-groen-gele Vlaamse regering.

Amper twee jaar later, op 21 juni 2001, komt het VU-partijbestuur tot het unanieme besluit dat het onmogelijk geworden is om met de hele partij naar de volgende verkiezingen te gaan. Een dag later bevestigt de VU-partijraad de vaststelling van het partijbestuur. Er wordt beslist de om en bij de 15.000 VU-leden te vragen hoe het nu met de partij verder moet.

Nog eens vijf maanden later is de VU helemaal van het politieke toneel verdwenen. Twee nieuwe partijen – de Nieuw-Vlaamse Alliantie en Spirit – zijn uit de as van de ter ziele gegane VU verrezen. Bovendien zijn een aantal oud-VU-kopstukken overgestapt naar andere partijen. Het uiteenvallen van de VU – die op haar hoogtepunt in 1971 met 19,4 % van de stemmen in Vlaanderen de derde grootste partij was geworden en die halfweg jaren zeventig goed was voor meer dan 50.000 leden – heeft gezorgd voor de meest ingrijpende verandering van het Vlaamse politieke landschap in minstens tien jaar tijd.¹

¹ De VU haalde bij de Kamerverkiezingen van 1971 18,8 % van de stemmen in de Vlaamse arrondissementen. Zie : W. FRAEYS, *Analyse des résultats des élections législatives*, *Res Publica*, 1972, 2, p. 390 en zijn verdere verkiezingsanalyses. Wanneer daar ook de score van de VU in het tweetalig arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde aan wordt toegevoegd dan behaalde de VU in 1971 in totaal 19,4 % van de stemmen. Voor de ledenaantallen zie : M. MAES, *De ledenaantallen van de politieke partijen in België*, Leuven, Afdeling Politologie, 1988, 171 p.

Deze bijdrage focust in de eerste plaats op de laatste twee en een half jaar van de VU, op de «doodstrijd» van de partij beginnend bij de verkiezingen van juni 1999 en eindigend met de voor het voortbestaan van de partij fatale ledenbevraging in september 2001. Daarnaast wordt ook gefocust op het eerste levensjaar (tot en met juli 2002) van de twee partijen die uit de VU zijn voortgekomen : de N-VA en Spirit. In een eerste deel wordt daartoe een chronologisch overzicht opgebouwd, een overzicht dat «van dag tot dag» laat zien welke gebeurtenissen van invloed zijn geweest op het uiteenvallen van de VU en op het ontstaan en de opkomst van de N-VA en Spirit. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de totstandkoming van het Lambermontakkoord en het uiteenvallen van de VU nauw met elkaar verbonden zijn. Daarom worden ook telkens de verschillende stappen op weg naar de goedkeuring van het Lambermontakkoord kort vermeld. Voor een meer uitgebreide behandeling hiervan verwijzen we naar de bijdrage van Mark Deweerdt, «Kroniek van de vijfde staatshervorming», elders in dit Jaarboek.

In een tweede deel wordt het uiteenvallen van de VU en de opkomst van de N-VA en Spirit op een meer morfologische manier bekeken zoals dat traditioneel in de Jaarboeken van *Res Publica* afwisselend voor de Vlaamse en Franstalige partijen wordt gedaan. Verschillende aspecten van de drie partijen worden daarbij behandeld : de partijmeetings, de samenstelling en bevoegheden van de belangrijkste partij-organen, de partij-interne verkiezingen, de kader- en personeelsleden van de partij en de ledenaantallen.

Belangrijk nog : deze bijdrage wil zich louter beperken tot het weergeven van feiten. Analyses en commentaren worden achterwege gelaten. Deze bijdrage is – door het op een overzichtelijke manier samenbrengen van feiten en basisgegevens – in de eerste plaats gericht op het aanbieden van een leidraad voor verder onderzoek.

Bij het verzamelen van de gegevens die hier worden aangereikt, werd grotendeels gesteund op de omvangrijke berichtgeving over het uiteenvallen van de VU en het ontstaan van de N-VA en Spirit in de Vlaamse kwaliteitskranten.² Daarnaast werden ook de overzichten van Deweerdt over het Belgische en Vlaamse politiek gebeuren in 1999 en 2000 en het onlangs uitgebrachte *Courrier Hebdomadaire* van het CRISP intens gebruikt, evenals onze bijdragen over de morfologie van de Vlaamse politieke partijen in 1999 en 2000 en over het stemgedrag bij de VU-ledenbevraging.³ Tenslotte werd er informatie verzameld via participerende observatie op

² Voornamelijk : *De Standaard Online*, doorlopend van juni 1999 tot juli 2002 (met ondermeer de dossiers «Het einde van de Volksunie» en «Lambermont-bis», te vinden op <http://www.destandaard.be/archief/>); *De Morgen*, doorlopend van juni 1999 tot juli 2002; *De Financieel-Economische Tijd*, doorlopend van juni 1999 tot juli 2002.

³ M. DEWEERDT, Overzicht van het Belgisch politiek gebeuren in 1999, *Res Publica*, 2000, 2-3, pp. 166-246; M. DEWEERDT, Overzicht van het Belgisch politiek gebeuren in 2000, *Res Publica*, 2001, 2-3, pp. 215-315; J. NOPPE, Morfologie van de Vlaamse politieke partijen in 1999 en 2000, *Res Publica*, 2001, 2-3, pp. 429-501; B. WAUTERS, Een verscheurende keuze. Analyse van het stemgedrag van de VU-leden bij de ledenbevraging over het voortbestaan van de partij, *Res Publica*, 2002, 1, pp.

verscheidene VU-congressen en partijdagen; werden allerlei interne VU-documenten geraadpleegd – waaronder het ledenblad *Wij – Vlaams-Nationaal Weekblad* (vanaf 2001 vervangen door *Volle Manen*) – en werden de websites van zowel de VU, van de drie concurrerende projecten in de ledenbevraging en van de N-VA en Spirit uitgebreid bestudeerd.⁴ Speciale dank gaat ook uit naar Nico Moyaert, algemeen directeur van de VU en later van de N-VA, en Peter Van Hoof, algemeen secretaris van Spirit, voor het verstrekken van de nodige aanvullende informatie.

I. HET UITEENVALLEN VAN DE VU : EEN CHRONOLOGISCH OVERZICHT «VAN DAG TOT DAG»

1999

13 juni. De samengevoegde verkiezingen voor vijf parlementen en raden op 13 juni 1999 zorgt bij de Volksunie voor gematigde tevredenheid. In alliantie met de vernieuwingsbeweging ID21 – het geesteskind van oud-VU-voorzitter Bert Anciaux – wordt er lichte winst geboekt. In de Kamer gaat de alliantie van 5 naar 8 zetels, in de Senaat behoudt ze haar 3 zetels en in het Vlaams Parlement stijgt haar aandeel van 9 naar 12 zetels. In de Brusselse Hoofdstedelijke Raad behaalt de alliantie van VLD, VU-ID en onafhankelijken (VLD-VU-O) 2 zetels, waarvan 1 voor VU-ID. Bij de verkiezingen voor het Europees Parlement tenslotte haalt Bert Anciaux het meeste stemmen van alle Vlaamse kandidaten : 322.863. VU-ID ziet daardoor haar aantal Europarlementairen stijgen van 1 naar 2.

Duidelijk wordt dat indien liberalen, socialisten en groenen samen een regering willen vormen, zij daarvoor in Vlaanderen een beroep zullen moeten doen op de alliantie VU-ID21.

23 juni. Federaal informateur Louis Michel overhandigt zijn synthesesnota aan de koning. Michel verklaart dat de nota een voldoende basis vormt voor onderhandelingen tussen liberalen, socialisten en groenen. VU-ID is niet uitgenodigd «omdat het met zes partijen al moeilijk genoeg is». In de nota-Michel ontbreekt een voor de VU noodzakelijk hoofdstuk over de staatshervorming. VU-voorzitter Patrik Vankrunkelsven verklaart dat VU-ID niet in de Vlaamse regering zal stappen indien op het federale niveau de staatshervorming niet aan bod komt.

3-26; S. GOVAERT, La Volksunie. Du déclin à la disparition (1993-2001), *CRISP – Courrier Hebdomadaire*, 2002, 1748, 40 p.

⁴ *Wij – Vlaams-Nationaal Weekblad*, doorlopend van juni 1999 tot december 2000; *Volle Manen*, doorlopend van januari 2001 tot juni 2002.

Daarnaast ook alle mogelijke informatie op de website van de Volksunie zelf, de websites van de projecten Niet Splitsen, Vlaams-Nationaal en De Toekomstgroep en op de websites van de partijen N-VA en Spirit : www.volksunie.be, www.volksunie.com, www.vlaams-nationaal.be, www.detoeekomstgroep.be, www.n-va.be, www.meerspirit.be.

24 juni. Guy Verhofstadt zegt op zijn eerste persconferentie als federaal formateur niet te zullen onderhandelen over de staats hervorming, maar wel over het «kader» waarbinnen zulke gesprekken later zullen moeten plaatsvinden. Vankrunkelsven laat blijken daarmee vrede te kunnen nemen en niet verder op federale regeringsdeelname aan te sturen. Verhofstadt zegt toe een overlegforum te creëren over de staats hervorming waarbij de gewesten en de gemeenschappen, en op die manier ook de VU, betrokken zullen worden.

Begin juli. In de laatste fase van de federale regeringsonderhandelingen komt toch weer de staats hervorming naar voren. De VU maakt haar instemming met het Vlaamse ontwerpakkoord afhankelijk van de afspraken die de federale onderhandelaars maken over de staats hervorming. Formateur Verhofstadt komt met een voorstel om met drie pakketten ('koffers' of 'valiezen') te werken. Op korte termijn zouden een aantal kleinere knelpunten in de bevoegdheidsverdeling worden weggewerkt. Het tweede pakket omvat de regionalisering van de Gemeente- en Provinciewet en de herziening van de Financieringswet. Ten slotte zouden de verruiming van de fiscale autonomie, de splitsing van de gezondheidszorg en andere thema's onderwerp worden van een 'intergouvernementele en interparlementaire conferentie voor de staats hervorming', kortweg 'Costa'.

7 juli. De weg naar een paars-groen-gele coalitie in Vlaanderen wordt vrij gemaakt door de beslissing van het VU-partijbestuur om het Vlaams regeerakkoord te verdedigen op het partijcongres (11 ja-stemmen, 5 nee-stemmen en 1 onthouding). Toch vindt de VU het hoofdstuk over de staats hervorming in het federaal akkoord «mager».

10 juli. Het VU-congres komt bijeen om te beslissen over deelname aan de Vlaamse en de Brusselse regering. Het enthousiasme is niet al te groot: een grote minderheid, waaronder ook kopstukken, vrezen «gerold» te worden inzake de staats hervorming. Kamerfractieleider Geert Bourgeois roept de congresgangers op om het Vlaams akkoord wel goed te keuren, maar niet in de regering te stappen. De VU zou zo de Vlaamse regering kunnen gedogen, na een jaar een evaluatie kunnen maken van de realisatie van de gedane beloften om dan – als de evaluatie positief is – alsnog in de regering te stappen. De aanwezigen stemmen uiteindelijk toch voor deelname aan de Vlaamse regering (161 voorstemmen, 86 tegenstemmen en 12 onthoudingen). Ook de deelname aan de Brusselse regering wordt goedgekeurd (173 voorstemmen, 65 tegenstemmen en 21 onthoudingen).

Na afloop van het congres beslist de VU-partijraad over het ministerschap van Bert Anciaux. Er wordt geen tweederde meerderheid gehaald, noodzakelijk om af te wijken van de statuten (volgens de statuten kan een partijvoorzitter pas twee jaar na zijn aftreden minister worden). 66 partijraadsleden stemmen voor, 56 tegen, 6 leden onthouden zich en 1 lid stemt blanco. De uitslag wordt beschouwd als een afkeuring van het eigengereide gedrag van Anciaux die zich, tegen de wens van de partij in, niet meer kandidaat had gesteld voor de Senaat maar de eerste plaats

had opgeëist op de Europese lijst ten einde «meer tijd te hebben voor zijn gezin». Tijdens de campagne heeft hij ook laten verstaan geen ministerportefeuille te ambiëren. Bij ID21 zet de afwijzing van Anciaux door de VU kwaad bloed.

12 juli. Het VU-partijbestuur beslist met 15 stemmen voor en 9 tegen om Anciaux «in het belang van de partij» toch voor te dragen als Vlaams minister. Het besluit krijgt de steun van ID21 en van de VU-ID-fractie in het Vlaams Parlement. Ook de partijraad steunt vervolgens op een bijzondere vergadering de voordracht (103 ja-stemmen, 25 nee-stemmen en 9 onthoudingen), nadat de raad eerst haar beslissing van 10 juli heeft ingetrokken.

18 augustus. Een groep VU'ers komt voor de eerste keer bijeen in het restaurant Oranjehof in Gent. Het zijn kamerfractie-leider Geert Bourgeois, de kamerleden Frieda Brepoels, Karel Van Hoorebeke en Danny Pieters, Vlaams parlementslid Chris Vandenbroeke en toenmalig VU-ondervoorzitter Eric Defoort. Het is het begin van de zogenaamde 'Oranjehofgroep'. Later zouden ook Vlaams parlementslid Jan Loones en Bart De Wever bij deze groep komen. Ook kamerlid Fons Borginon zou twee keer aanwezig geweest zijn, wat hijzelf later ook toegeeft.

25-26 september. De verhoudingen tussen de VU en ID21 blijven voor problemen zorgen. Van VU-zijde wordt aangedrongen op een verregaande integratie tussen beide. Bij ID21 wordt de onafhankelijkheid van de beweging beklemtoond en is men enkel bereid tot een meer «intense samenwerking». Op een bijeenkomst van de VU-fracties en het partijbestuur in Blankenberge leidt het debat over de relatie met ID21 niet tot duidelijke conclusies.

11 oktober. De krant *Le Soir* maakt op grond van uitlatingen van vice-premier Michel, melding van het feit dat Verhofstadt tijdens het federale formatieberaad van juni-juli 1999 aan de Franstalige onderhandelaars 2,4 miljard frank extra zou toegezegd hebben voor het Franstalig onderwijs. Verhofstadt zelf ontkent. VU-voorzitter Vankrunkelsven noemt het onaanvaardbaar dat er een akkoord zou zijn over aanvullende financiële middelen voor het Franstalig onderwijs zonder ernstige tegenprestatie voor Vlaanderen en nog voor de Costa (waarvan hijzelf medevoorzitter is) van start is gegaan.

14 oktober. De VU-partijraad beslist om vanaf nu de algemene voorzitter rechtstreeks door alle leden te laten verkiezen. Voorzitter Vankrunkelsven stelt zich kandidaat voor een nieuwe ambtstermijn.

13 november. Met een meerderheid van 57 % keurt de partijraad van de VU een nota goed over een «volwaardige, operationele» samenwerking met ID21. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 zullen overal gemeenschappelijke VU-ID-lijsten worden ingediend. Op nationaal niveau wordt een alliantiebestuur belast met het beraadslagen over actualiteitsgebonden politieke standpunten en de

algemene politieke strategie. Er wordt afgesproken dat als er geen consensus wordt gevonden, VU en ID21 hun tendensrecht kunnen uitoefenen.

15 november. Op de dag waarop de indiening van de kandidaturen voor de VU-voorzittersverkiezingen wordt afgesloten, stelt Geert Bourgeois zich kandidaat voor het voorzitterschap. Hij weigert zich de tegenkandidaat te noemen van Vankrunkelsven maar wordt door de media wel zo voorgesteld. Er wordt verwezen naar het feit dat hij zich in juli op het partijcongres tegen deelname aan de Vlaamse regering heeft gekant en dat hij kritisch staat tegenover de samenwerking met ID21.

1 december. Na urenlang nachtelijk beraad wordt in het overlegcomité tussen de federale regering en de gemeenschapsregeringen een vergelijk gevonden over de al lange tijd aanslepende discussie rond de verdeling van de onderwijsdotatie over de Franse en de Vlaamse Gemeenschap (het zogenaamde Sint-Elooisakkoord). De discussie draait rond de verdeelsleutel van de federale BTW-middelen over het Vlaamse en Franstalige onderwijs. De Vlaamse regering dringt er, op verzoek van de VU, op aan dat de nieuwe verdeelsleutel slechts tijdelijk zou zijn. De VU wil namelijk voor eind 2000 een volledige herziening van de bijzondere Financieringswet met het oog op het bereiken van fiscale autonomie voor de deelstaten. Aan de tekst van het zogenaamde Sint-Elooisakkoord wordt echter niets meer gewijzigd. Op 5 december laat Vankrunkelsven uitschijnen dat de VU overweegt de Vlaamse begroting voor 2000 niet goed te keuren.

8-9 december. De Vlaamse meerderheidspartijen worden het eens over een compromis rond de verdeelsleutel voor de onderwijsgeldten. De VU laat haar eis vallen om de vervaldatum van de onderwijsleutel op te nemen in de wet evenals haar eis dat er voor eind 2000 een akkoord moet zijn over de herziening van de Financieringswet. De andere partijen engageren zich om, als in de loop van 2001 zou blijken dat er geen akkoord mogelijk is over fiscale autonomie voor de deelstaten, in het federale parlement een wetsvoorstel goed te keuren dat de wet over de verdeling van de onderwijsdotatie annuleert. Het VU-partijbestuur keurt het compromis goed, met zestien stemmen voor en vier tegen (waaronder die van Geert Bourgeois) en één onthouding. Vankrunkelsven zegt dat zijn partij het 'geheim akkoord' over de 2,4 miljard frank voor het Franstalig onderwijs heeft omgebogen in een hefboom om fiscale autonomie af te dwingen.

11 december. Ook de VU-partijraad stemt met het compromis over de verdeling van de onderwijsgeldten in (63 stemmen voor, 27 tegen, 22 onthoudingen).

19 december. Bert Anciaux richt zich in een open brief tot beide kandidaten in de VU-voorzittersverkiezingen. Hij roept op om voor Vankrunkelsven te stemmen en haalt stevig uit naar Geert Bourgeois («Ik ben zijn paljasserij grondig beu») en naar de radicale flaminganten in de partij («In Vlaanderen ligt nauwelijks 3 % van de

mensen wakker van de Vlaamse natievorming»). Het initiatief van Anciaux wordt unaniem veroordeeld, ook door Vankrunkelsven.

2000

15 januari. De uitslag van de voorzittersverkiezingen wordt bekend gemaakt. 9.150 leden hebben aan de verkiezingen deelgenomen.

	<i>Absoluut N geldige stemmen</i>	<i>% geldige stemmen</i>
Geert Bourgeois	4.682	53,95
Patrik Vankrunkelsven	3.997	46,05
Totaal	8.679	100,00

Waarnemers zien in deze uitslag de weerspiegeling van de spanning binnen de VU tussen de strekking-Bourgeois, die het communautaire profiel van de partij wil verscherpen en de alliantie met de vernieuwingsbeweging ID21 niet erg genegen is, en de groep rond Vankrunkelsven en Anciaux, die meer de klemtoon wenst te leggen op een breder, vernieuwend maatschappelijk project.

De voor een termijn van drie jaar verkozen nieuwe partijvoorzitter Geert Bourgeois spreekt na zijn aanwijzing verzoenende taal. Hij benadrukt dat de afspraken die gemaakt zijn met ID21 werkbaar zijn. De uitbouw van de VU als partij én beweging staat bovenaan zijn prioriteitenlijst. Bourgeois wordt een aantal dagen later als kamerfractie leider opgevolgd door Frieda Brepoels.

Vankrunkelsven wijdt zijn verlies aan het in december bereikte akkoord over de onderwijsgelden, minder aan de ID21-operatie waarover volgens hem de onrust in de VU is geluwd.

29 januari. De VU-partijraad kiest naar eigen zeggen voor verjonging door kamerlid Fons Borginon (na een eerste stemronde) en oud-VUJO-voorzitter Geert Lambert (na een derde stemronde) als opvolgers aan te duiden van de ondervoorzitters Nelly Maes en Eric Defoort. Laurens Appeltans wordt tevens bevestigd als algemeen secretaris van de partij (94 op 117 stemmen). Voorts kiest de partijraad 9 leden voor het nieuwe partijbestuur. Bourgeois zal over de combinatie van rechtstreekse voorzittersverkiezingen en de getrapte manier van aanduiding van de leden van het partijbestuur in de loop van 2000 een aantal keren zijn twijfels uitdrukken.

Begin maart. De pers maakt melding van spanningen tussen de VU en ID21 naar aanleiding van de vorming van de kandidatenlijsten voor de gemeenteraadverkiezingen van 8 oktober.

Eind maart. De besprekingen in de Costa verlopen volgens de VU te stroef. Voorzitter Bourgeois stuurt daarom een brief naar federaal premier Verhofstadt waarin hij duidelijk maakt het getreuzel in de Costa beu te zijn. Op 27 maart heeft een delegatie van de VU (Bourgeois, Vankrunkelsven, Sauwens, Borginon en Lambert) een gesprek met premier Verhofstadt. Verhofstadt bevestigt tijdens het onderhoud dat hij en zijn vice-premiers Michel en Vande Lanotte werken aan een politiek akkoord over homogener bevoegdheidspakketten, meer bepaald inzake landbouw, buitenlandse handel en «enkele kleinere bevoegdheden» en dat dat akkoord tegen Pasen (24 april) rond zou moeten zijn. Verder zou tegen het einde van het jaar de Gemeente- en Provinciewet geregionaliseerd worden en zou begin 2001 de Financieringswet herzien worden.

2 april. VU-Voorzitter Bourgeois zegt in het VRT-programma *De Zevende Dag* dat zijn partij «politieke conclusies» zal trekken indien er tegen Pasen geen vooruitgang geboekt is. Deze uitspraak wordt begrepen als een dreiging om in voorkomend geval uit de Vlaamse regering stappen.

5 april. In de ochtend van 5 april wordt in de federale ministerraad in aanwezigheid van de twee Costa-covoorzitters Vankrunkelsven en Moureaux, een principiële akkoord gesloten over de verdere regionalisering van het landbouwbeleid en de buitenlands handel. Het gaat om het zogenaamde Hermesakkoord. De regeringspartijen hebben in het federale parlement nood aan de stemmen van de VU om het akkoord in wetteksten om te zetten. Tegenover de VRT-radio noemt voorzitter Bourgeois het akkoord aanvankelijk «onvoldoende». Enkele uren later spreekt het alliantiebestuur van VU en ID21 echter zijn steun uit voor het akkoord. «Voor het eerst sinds jaren wordt weer een stap vooruit gedaan in de staatshervorming, zonder toegeving aan de Franstaligen», zegt Bourgeois. Zijn eerder afwijzende reactie schrijft hij toe aan «verwarrende informatie» die premier Verhofstadt ondertussen heeft rechtgezet. Net als Costa-covoorzitter Vankrunkelsven beklemtoont hij dat over het principiële akkoord voort onderhandeld dient te worden in de Costa.

Juni-juli. Voorzitter Bourgeois herinnert de andere partijen in een aantal kranten-interviews aan de eisen van de VU: tegen het einde van het jaar doorvoering van de defederalisering van de Gemeente- en Provinciewet en tegen eind 2001 fiscale autonomie voor de deelstaten.

1 september. Federaal premier Verhofstadt kondigt in een aantal kranten-interviews aan dat de herziening van de Financieringswet één van de pijlers wordt in de Federale Beleidsverklaring die hij op 17 oktober zal afleggen. Door de aanhoudende financiële problemen van de Franstalige Gemeenschap komt deze aankondiging niet echt onverwacht. Verhofstadt stelt dat de herziening van de Financieringswet de deelgebieden meer middelen zal geven, samen met een grotere fiscale zelfstandigheid en financiële verantwoordelijkheid.

8 oktober. VU-ID haalt bij de gemeenteraadverkiezingen in heel Vlaanderen 4,4 % van de stemmen tegenover 4,0 % in 1994. Wat de uitslag van de provincieraadsverkiezingen betreft, daalt het percentage van VU-ID van 6,5 % in 1994 naar 6,3 % in 2000.⁵

De score van VU-ID21 bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen wordt niet eenduidig geïnterpreteerd door de partijtop. Bert Anciaux reageert zeer teleurgesteld op de verkiezingsuitslag. Hij stelt dat VU-ID geen uitstraling meer heeft en dat de partij de ernst van de situatie moet inzien. Voorzitter Bourgeois echter beklemtoont op 10 oktober dat het aantal VU-ID gekozenen met 40 is gestegen tot 346 en dat waar de partij, al dan niet onder de naam VU-ID, is opgekomen zij 8,5 % van de stemmen heeft behaald.

11-17 oktober. Op 12 oktober ontmoeten premier Verhofstadt en de vice-premiers de Costa-voorzitters Vankrunkelsven en Moureaux. Op die manier wordt de VU bij de onderhandelingen over de herziening van de Financieringswet betrokken. Het kernkabinet vergadert van 14 tot 17 oktober nagenoeg non-stop in de ambts-woning van de eerste minister. Op 16 oktober wordt men het, omstreeks de middag, eens over een communautair compromis dat in de pers het 'Lambermontakkoord' wordt gedoopt. Het akkoord voorziet in de aanpassing van de bijzondere Financieringswet van 16 januari 1989, met het oog op de verruiming van de fiscale autonomie van de gewesten en de herfinanciering van de gemeenschappen. Het akkoord voorziet verder in de regionalisering van de Gemeente- en Provinciewet. Het bepaalt voorts nog dat de ontwikkelingssamenwerking vanaf 2004 zou worden overgeheveld «in zoverre ze betrekking heeft op de gewest- en gemeenschapsbevoegdheden».

De meerderheidspartijen reageren over het algemeen positief op het bereikte akkoord, al worden hier en daar kanttekeningen geplaatst.

Het VU-partijbestuur keurt op 17 oktober het Lambermontakkoord zo goed als unaniem goed (slechts twee onthoudingen).

20-21 oktober. De latente spanningen in de partij en tussen de VU en ID21 komen zeer scherp aan de oppervlakte op het partij- en alliantieberaad in De Panne. Op vrijdagavond, wanneer het VU-partijbestuur apart bijeenkomt (dus zonder ID21), wordt door voorzitter Bourgeois een voorstel op tafel gelegd om de VU op communautair vlak opnieuw «marktleider» te maken. Maatschappelijk zou de partij haar accenten moeten leggen op sociale rechtvaardigheid en samenhang. VU en ID21 zouden in dat voorstel samensmelten tot één partij.

Op dat plan wordt scherpe kritiek geuit. Uiteindelijk komt het tot een stemming over het project-Bourgeois. Resultaat : 17 stemmen voor, 17 stemmen tegen, 2 onthoudingen en 1 blanco. Wanneer vervolgens zowel Vankrunkelsven als Anciaux aandringen op «een nieuw maatschappelijk project, in overleg met andere

⁵ W. FRAEYS, OÙ en sont les partis politiques, au lendemain du 8 octobre 2000 ?, *Res Publica*, 2000, 4, pp. 575-587.

groepen of partijen», meer bepaald met de VLD of de SP, komt het tot een kortsluiting. Voorzitter Bourgeois eist dat men «alle verborgen agenda's op tafel zou leggen».

Na het avondmaal dat de gemoederen enigszins bedaart, vervoegen 6 ID'ers het gezelschap. Deze 6, met ondermeer de parlementsleden Margriet Hermans, Vincent Van Quickenborne en André-Emiel Bogaert, en ID-woordvoerder Peter Van Hoof, stellen een tekst voor waarin onder meer wordt gepleit voor het «deconfessionaliseren» van de communautaire dimensie van de VU. Eén van de zes zou zich ook hebben laten ontvallen dat men best afstand zou doen van het zingen van de Vlaams Leeuw en «ander achterhaald gedoe». De spanning loopt hoog op.

23 oktober. Het dagelijks bestuur van de VU duidt 3 «wijzen» aan – de Vlaamse parlementsleden Paul Van Grembergen, Herman Lauwers en Jan Loones – om een oplossing te zoeken om uit de impasse te geraken en om voorstellen uit te werken over de toekomst van de VU en de VU-ID-alliantie.

25-26 oktober . Op initiatief van Vlaams minister Johan Sauwens vergaderen voorzitter Bourgeois, Vlaams minister Anciaux en de parlementsleden Vankrunkelsven en Borginon, echter zonder noemenswaardig resultaat.

Ondertussen drijven publieke verklaringen van de verschillende protagonisten de kampen verder uit elkaar. Vier parlementsleden – Frieda Brepoels, Karel Van Hoorebeke, Chris Vandenbroeke en Kris Van Dijck – uiten in een gezamenlijk communiqué kritiek op Anciaux en Vankrunkelsven. Ze willen doorgaan met de partij.

Het dagelijks bestuur van de VU roept in een mededeling op het debat niet te voeren in de media. Het benadrukt verder dat «de VU een eigen taak en plaats heeft in het Vlaams politieke landschap».

28-29 oktober. Uit diverse verklaringen blijkt dat zowel de groep-Bourgeois als de groep rond Vankrunkelsven en Anciaux, als de ID'ers, «bijeën willen blijven». Allen beseffen dat hun macht verkleint als de partij en de alliantie uit elkaar valt. Op een algemene ledenvergadering van de VU-jongeren legt voorzitter Klaus Vanaudenhove namens zijn dagelijks bestuur een motie neer waarin partijvoorzitter Bourgeois wordt opgeroepen zich verzoenend op te stellen, om «nu eindelijk eens voorzitter te worden van de hele partij». De stemming eindigt verdeeld : 25 voorstemmen, 8 tegenstemmen en 15 onthoudingen. Van de tegenstemmers leveren enkelen hun VUJO-lidkaart in.

15 november. De drie «wijzen» hebben hun «pendeldiplomatie» voortgezet. Dat mondt uit in een voorstel dat wordt voorgelegd aan het dagelijks bestuur van de VU. Een beginselprogramma somt acht gelijkwaardige pijlers van het VU-ID-verkiezingsprogramma op. Het samenwerkingsverband tussen de VU en ID21 zou moeten omgevormd worden tot een nieuwe partij en die partij zou op zoek moeten

gaan naar een nieuwe alliantie. ID21 zou een ondervoorzitter in het dagelijks bestuur van de VU krijgen en er zou een herverkavelingscommissie opgestart worden. Het stichtingscongres voor de nieuwe partij wordt gepland in het voorjaar 2001.

Zowel ID21, die eerst willen herverkavelen en dan pas integreren in de VU, als de groep rond Anciaux en Vankrunkelsven wijzen het voorstel af. De groep-Bourgeois vindt dat het Vlaams-nationale aspect te weinig wordt benadrukt in de tekst.

16 november. Na een ultieme maar tevergeefse poging van de drie «wijzen» om de kampen met elkaar te verzoenen, geven de drie hun opdracht terug aan de partij.

Dezelfde avond komt het VU-partijbestuur in crisisberaad bijeen. Tegen de verwachtingen in wordt het partijbestuur het na een urenlange vergadering eens over een «beginselverklaring» die, op één onthouding van Kristin Dewinter na, unaniem wordt goedgekeurd. De compromistekst zegt dat de VU «een eigentijdse, radicale Vlaams-nationale partij» is, «die open staat voor allen die samen met haar de zelfstandige Vlaamse natie vorm willen geven» en die «staat voor waarden die in het humanisme, zowel van christelijke als van vrijzinnige oorsprong, hun wortels vinden». De VU wil «vrij en ongebonden deelnemen aan het politieke gebeuren, in de alliantie VU-ID», maar «in een geest van grote openheid aandacht besteden aan mogelijke toekomstige evoluties binnen Vlaanderen».

18 november. De ongeveer 200 aanwezigen op de VU-partijraad stemmen, op een twintigtal onthoudingen van de VU-Jongeren na, eensgezind met de beginselverklaring in. Ter verduidelijking wordt aan de tekst nog een paragraaf toegevoegd : «Wij nemen als partij noch als individu het initiatief voor politieke herverkaveling, maar staan open voor elk gesprek op het ogenblik dat een dergelijk initiatief wordt aangeboden».

Op een «forumvergadering van netmanagers» van ID21 beslist de beweging zich nadrukkelijker te manifesteren als links-liberale en radicaal democratische beweging, en actief aan de politieke herverkaveling te werken.

20 november. Op het alliantie-overleg tussen VU en ID21 worden afspraken gemaakt over de verdere samenwerking. De alliantie blijft bestaan, maar het alliantiebestuur verdwijnt. De samenwerking verloopt voortaan via de parlementaire fracties.

9 december. Na het VU-partijbestuur keurt ook de VU-partijraad het op 16 oktober bereikte Lambermontakkoord goed, zij het voorwaardelijk. De goedkeuring wordt afhankelijk gesteld van de correcte omzetting van het Hermes- en het Lambermontakkoord in wetteksten, de daadwerkelijke splitsing van ontwikkelings samenwerking en een voorafgaande regeling over «een gegarandeerde vertegenwoordiging van de Vlamingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest».

18-23 januari. Vanaf 18 januari buigen leden van het federale kernkabinet, ministers van de deelstaten en de twee co-voorzitters van de Costa zich weerom over de staatshervorming. De VU'ers Vankrunkelsven en Anciaux zitten daardoor mee aan tafel, VU-voorzitter Bourgeois niet. Er wordt gepoogd om tot een vergelijk te komen over de omzetting van de in 2000 bereikte Hermes- en Lambermontakkoorden in concrete wetteksten. Op 23 januari resulteert dit overleg in een akkoord, het zogenaamde 'Lambermont-bis akkoord'. Er komen twee ontwerpen van bijzondere wet, een eerste over de aanpassing van de Financieringswet, een tweede over de nieuwe bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten. Algemeen genomen krijgen de gemeenschappen meer geld en de gewesten meer zeggenschap over hun eigen belastingen en over de personenbelasting. De onderhandelaars zijn tevens overeengekomen bevoegdheden over landbouw, buitenlandse handel, ontwikkelingssamenwerking en de Gemeente- en de Provinciewet te regionaliseren.

24 januari. Het VU-partijbestuur aangevuld met de parlamentsleden keurt het Lambermont-bis akkoord voorwaardelijk goed (25 stemmen voor, 7 tegen en 5 onthoudingen). De VU vraagt verduidelijkingen over de regionalisering van ontwikkelingssamenwerking en over de overheveling van het kadaster. Daarnaast dienen volgens het partijbestuur de vereiste samenwerkingsakkoorden met de gemeenschappen en gewesten te worden afgesloten vóór de parlementaire stemming over Lambermont-bis. Onder de zeven tegenstemmers in het partijbestuur zijn er 5 kamerleden : partijvoorzitter Bourgeois zelf, fractievoorzitter Frieda Brepoels, Karel Van Hoorebeke, Danny Pieters en Fons Borginon. Naast de reeds aangehaalde bedenkingen spreken zij ook hun ontevredenheid uit over het gebrek aan garanties voor de Vlaamse Brusselaars, de verdeling van de landbouwmidelen en de regeling die werd getroffen voor de regionalisering van de buitenlandse handel. De stemmen van alle acht VU-kamerleden zijn nodig om de wetteksten aan een tweederde parlementaire meerderheid te helpen; het FDF heeft namelijk duidelijk laten verstaan onder geen beding in te stemmen met het akkoord.

25 januari. VU-voorzitter Bourgeois maakt bekend dat hij zo snel mogelijk een bijzondere partijraad wil samenroepen die zich moet buigen over Lambermont-bis. Keurt na het partijbestuur ook de partijraad het akkoord goed, dan neemt hij ontslag als voorzitter van de partij. Op een persconferentie die hij samen met de kamerleden Brepoels, Van Hoorebeke en Pieters belegt, geeft hij verdere verduidelijkingen bij zijn houding. De andere leden van de VU-kamerfractie zeggen niet op de hoogte te zijn van de persconferentie en reageren geagiteerd.

26 januari. In een gesprek op radio en televisie zegt Paul Van Grembergen, VU-ID fractieleider in het Vlaams Parlement en één van de drie «wijzen» die in oktober-november 2000 de verschillende kampen dichter tot elkaar probeerde te brengen,

dat Bourgeois zich moet neerleggen bij de uitspraak van de partijraad, ook als die Lambermont-bis goedkeurt. Volgens Van Grembergen heeft de VU nooit een situatie gekend zoals de PS «waar de voorzitter 'Dieu' wordt genoemd». Tevens bevestigt Van Grembergen «formeel» dat de CVP geprobeerd heeft VU'ers los te weken.

In de namiddag komt een uitzonderlijk VU-partijbestuur bijeen. Voorzitter Bourgeois is hierop niet aanwezig. Het partijbestuur wordt geleid door eerste ondervoorzitter Fons Borginon. Na afloop van de vergadering raakt bekend dat Bourgeois ontslag neemt als voorzitter van de VU. Hij deelt mee dat hij de partijraad niet voor een «verscheurende keuze» wil plaatsen. De partijraad kan zich wel over Lambermont-bis uitspreken, maar niet over zijn voorzitterschap dat hij van de leden heeft gekregen, aldus Bourgeois. De twee ondervoorzitters, Borginon en Lambert, nemen daarop voorlopig de leiding van de partij over. Premier Verhofstadt verklaart dat hij gewoon doorgaat met de wetsontwerpen van Lambermont-bis. De Vlaamse regering – dus met inbegrip van de twee VU-ministers Sauwens en Anciaux – keurt ondertussen unaniem de teksten over de uitvoering van het Lambermont-bis akkoord goed.

28 januari. De beweging ID21 verkiest een nieuwe woordvoerder en een nieuw bestuur. Sven Gatz, VU-lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en Vlaams parlamentslid, wordt voor een termijn van twee jaar als woordvoerder verkozen.

29 januari. Het VU-partijbestuur beslist dat de partijraad van 10 februari zal beslissen over de opvolging van voorzitter Bourgeois. Tot die datum wordt de partij zoals statutair is voorzien, geleid door de twee ondervoorzitters, Fons Borginon en Geert Lambert.

Borginon stelt in een kranteninterview dat hoewel hij op het partijbestuur van 24 januari tegen het Lambermont-bis akkoord gestemd heeft, hij niet tot het kamp van Bourgeois behoort: «Het is een hardnekkig misverstand dat de VU uit twee kampen bestaat. Er bestaan twee polen, maar daartussen heb je een hele rist mensen met genuanceerde visies. Ik behoor tot die middengroep, die vrij groot is.» Hij bevestigt ook dat als de partijraad het akkoord goedkeurt, hij als kamerlid voor het akkoord zal stemmen.

Ex-voorzitter Bourgeois blijft ondertussen bij zijn standpunt: «Als Lambermont-bis blijft wat het nu is, kan ik dat in de Kamer zeker niet goedkeuren. De tekst moet grondig worden bijgestuurd.»

30 januari. De partijraad van de VU keurt het Lambermont-bis akkoord niet goed (61 stemmen voor, 69 stemmen tegen en één onthouding). Het «ja, maar...» van het partijbestuur wordt omgezet in een «neen, tenzij...». De partijraad vraagt nieuwe onderhandelingen. Er dient duidelijkheid te komen over de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking tegen 2004. Alle samenwerkingsakkoorden die in de communautaire akkoorden zijn voorzien, dienen tevens te zijn afgesloten voor de parlementaire stemming. Ook over meer specifieke onderwerpen zoals de

overheveling van het kadaster en de bevoegdheden van de bestuurlijke politie, dient meer duidelijkheid te komen. De partijraad vraagt tenslotte aan haar onderhandelaars om inzake de waarborgen voor de Brusselse Vlamingen resultaat te boeken op de Brusselse mini-Costa. (Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zitten vertegenwoordigers van regering en parlement samen in een Conferentie voor de staatshervorming).

Het partijbestuur dat vlak na de stemming samenkomt, stuurt de VU-onderhandelaars Anciaux en Vankrunkelsven opnieuw op pad.

Na de partijraad laaien de emoties hoog op. Hugo Schiltz noemt Bourgeois een «schoft en sluipmoordenaar van de partij» (*De Standaard*, 6 februari 2001).

31 januari. De ondervoorzitter van de VU-ID-fractie in het Vlaams Parlement, Etienne Van Vaerenbergh, bevestigt na een vergadering van de fractie dat zij het vertrouwen in de Vlaamse regering en haar ministers Anciaux en Sauwens behoudt. Hij wijst er op dat de VU-partijraad de beide ministers niet heeft teruggefloten, maar wel nieuwe onderhandelingen over het communautaire akkoord heeft gevraagd.

1 februari. De Franstalige christelijke onderwijsvakbond roept ondertussen in een communiqué alle Franstalige partijen – dus ook oppositiepartij PSC – op om in naam van de penibele financiële toestand van het Franstalig onderwijs het Lambermont-bis akkoord goed te keuren.

Voorzitter van de mini-Costa in Brussel, François-Xavier de Donnée, verklaart : «Rond de paasvakantie kan de Brusselse Costa een akkoord hebben over de gegarandeerde Vlaamse vertegenwoordiging in het Brussels Parlement. Maar ook niet meer dan dat.» In het Brussels regeerakkoord waarin de oprichting en de agenda van de mini-Costa beschreven staat, worden slechts twee gespreksonderwerpen aangeduid : de 800 miljoen Belgische frank die de Franstalige Gemeenschap voor haar onderwijs van het Brussels Gewest hoopt te krijgen en de Vlaamse minimumvertegenwoordiging in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. De mini-Costa ligt stil sinds mei 2000, ze komt midden februari weer samen.

2 februari. VLD-voorzitter De Gucht kondigt aan initiatieven te ondernemen om tot een oplossing te komen tegen de VU-partijraad van 10 februari. Daartoe heeft hij o.a. gesprekken met de VU-kamerleden Bourgeois, Brepoels en Pieters.

3 februari. Zowel Geert Bourgeois als Bert Anciaux geven in aparte interviews met *De Standaard* een zeer somber beeld van de toekomstkansen van de VU. Bourgeois : «Ik zie hooguit nog tien procent kans om de VU bijeen te houden». Beiden geven verder toe dat het veel beter zou zijn geweest als Bourgeois zelf ook aan de onderhandelingen over Lambermont-bis had deelgenomen. Anciaux geeft nog mee : «Ik geef toe dat ik een tijd gewerkt heb met een groep mensen die regelmatig bijeen kwam. Terwijl Geert zijn groep had, de zogenaamde Oranjehofgroep, waar

hij een alternatief partijbestuur mee vormde. Na de laatste crisis was afgesproken die groepen op te doeken. Ik heb dat gedaan, maar ik was wel de enige.»

5 februari. Geert Lambert, die samen met Fons Borginon de voorlopige leiding van de partij waarneemt, haalt in een interview scherp uit naar de groep rond Geert Bourgeois : «Zo idioot als zij handelden, moest de partij wel op de klippen lopen.» Een «echtscheiding met onderlinge toestemming» noemt hij het beste wat de partij nog kan doen.

Het VU-partijbestuur beslist voor onbepaalde duur een algemene mediastilte af te kondigen. Dat moet waarnemend co-voorzitter Borginon de kans geven de kampen dichter bij elkaar te brengen. Na afloop van het partijbestuur slaagt Borginon er in de hoofdrolspelers – Anciaux, Vankrunkelsven, Bourgeois en Brepoels – samen rond de tafel te krijgen. Een concrete oplossing komt na urenlange gesprekken niet uit de bus, wel blijkt de wil om verder te praten over Lambermont-bis en de toekomst van de VU. Om de verdere gesprekken niet te hypothekeren, wordt de partijraad van 10 februari afgelast.

7 februari. In het Vlaams Parlement onthouden Chris Vandenbroeke en Jan Loones van de VU-ID-fractie zich bij de stemming over de motie van oppositiepartij CVP waarin de Vlaamse regering wordt opgeroepen opnieuw te onderhandelen over Lambermont-bis. De meerderheidspartijen stemmen met uitzondering van de twee VU-ID-parlementairen, de motie weg.

10 februari. In Sint-Niklaas komen Borginon en Lambert samen met de 13 VU-arrondissementsvoorzitters. De co-voorzitters willen zo op de hoogte geraken van de kritiek van de basis.

Later op de dag komt volgens de VRT-radio de top van de VU in «geheim beraad» bijeen. Het zou gaan om een initiatief van Nelly Maes en Johan Sauwens. Zij proberen de twee kampen opnieuw tot elkaar te brengen. De VRT meldt verder dat er geen oplossing is bereikt, maar dat er «geen bruggen zijn opgeblazen».

12 februari. Op het VU-partijbestuur wordt besloten om op 19 februari een partijraad samen te roepen om de stand van zaken te bekijken en Borginon aan te stellen als formeel interim-voorzitter. Niemand van de zogenaamde «Bende van Vier» (de kamerleden die op het partijbestuur van 24 januari tegen Lambermont-bis hebben gestemd, zonder waarnemend co-voorzitter Borginon) is op de vergadering aanwezig : Pieters en Van Hoorebeke hebben geen zitting in het bestuur, Brepoels zit in het buitenland en Bourgeois is «verhinderd».

14 februari. Paul Van Grembergen, VU-ID-fractie leider in het Vlaams Parlement, maakt bekend dat hij in het najaar ontslag neemt uit het Parlement. De combinatie van zijn burgemeesterambt en zijn fractieleiderschap is te zwaar. Hij voegt er aan toe : «De vele verdachtmakingen na het Lambermont-bis akkoord en het onjuiste discussieniveau, maken dat ik gemakkelijker afscheid neem».

16 februari. In de raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) keuren SP!Aga, CVP, VLD-VU-O – de Vlaamse meerderheidspartijen in Brussel – een motie goed waarin een aantal eisen worden gesteld die aan bod zouden moeten komen op de Brusselse mini-Costa. Naast een gegarandeerde vertegenwoordiging voor de Vlamingen in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad wil de VGC ook een gewaarborgde aanwezigheid die geldt voor de schepencolleges en de gemeenteraden.

VLD-voorzitter De Gucht en Geert Bourgeois bereiken een overeenkomst over een lijst met een aantal «preciseringsen» i.v.m. Lambermont-bis. De Gucht: «Er ligt geen nieuw akkoord op tafel, maar het gaat om een verduidelijking en verdieping van wat was overeengekomen. Na vele gesprekken heb ik het gevoel dat op grond van die aanvullingen een akkoord mogelijk is met de groep in de Volksunie rond Geert Bourgeois». De «preciseringsen» omvatten ondermeer een overeenkomst om de 13 samenwerkingakkoorden die uit het Lambermontakkoord voortvloeien, af te werken tegen 22 maart. Tegen eind 2002 dient de beslissing om ontwikkelingssamenwerking te regionaliseren vertaald te worden in een concrete lijst van wat wordt overgeheveld en in een schema van financiële verdeling. Het voorziene advies van het Rekenhof over fiscale decreten van de gewesten wordt beperkt. De problematiek van de Brusselse mini-Costa blijft echter buiten de overeenkomst. Wel wordt opgeroepen om voor Pasen (15 april) daarover een akkoord te bereiken. Het federale kernkabinet keurt daarop de lijst van «verduidelijkingen en verdiepingen» goed en stuurt de notificatie naar de zeven betrokken partijvoorzitters. In een interview geeft Bourgeois nog mee dat hij binnen de VU verkiezingen wil: «Het partijbestuur heeft geen conclusies getrokken uit de vorige stemming, toen de partijraad een ander standpunt heeft ingenomen. Om uit de impasse te geraken, lijkt het me logisch dat er nieuwe verkiezingen komen, zowel voor het voorzitterschap, als voor het partijbestuur.»

18-19 februari. De reacties binnen de VU op het akkoord Bourgeois-De Gucht zijn verdeeld. Vankrunkelsven meent dat hooguit één klein punt duidelijker is dan voordien. Kamerlid Brepoels ziet dan weer fundamentele verbeteringen, al wacht ze op wat er inzake Brussel uit de bus zal komen. Hugo Schiltz geeft in *De Standaard* zware kritiek op Bourgeois: «Het resultaat dat Bourgeois meebrengt van bij De Gucht, komt voor ruim 80 procent overeen met de tekst van het partijbestuur met de aanvullende VU-eisen die Bourgeois als partijvoorzitter nipt heeft laten wegstemmen in de partijraad. Ik begrijp niet waarom het nodig was die wegstemming te organiseren. Waarom was het nodig de partij pijn te doen en op te zadelen met een verscheurend trauma?» Hij gaat verder: «Ik heb de onplezierige indruk dat het dossier staatshervorming gebruikt is om twee tendensen in de partij uit elkaar te drijven. Terwijl het de taak is van de voorzitter die bij elkaar te houden.» In dezelfde krant stelt Paul Van Grembergen: «Van bij de regeringsvorming al had ik het gevoel dat er twee agenda's waren in de VU: de officiële zoals die door het partijbestuur en de partijraad werd verkondigd, en die van een alternatief partijlichaam: de groep rond Geert Bourgeois.»

In de ochtend van 19 februari stelt het dagelijks bestuur van de VU voor om nog voor de zomer voorzittersverkiezingen te houden. Onder impuls van de groep-Vankrunkelsven die het niet opportuun vindt in deze tijden van crisis de partij nog verder te verdelen, krijgt dat voorstel niet de steun van het partijbestuur. Op de VU-partijraad later op de dag wordt in de eerste plaats gesproken over de stand van zake inzake Lambermont-bis. De partijraad beslist om verder te gaan op het ingeslagen Lambermont-pad.

Fons Borginon die sinds het ontslag van Bourgeois samen met Lambert optrad als waarnemend co-voorzitter, wordt op diezelfde partijraad als enige kandidaat aangeduid als interimvoorzitter voor onbepaalde termijn. Bij een indicatieve stemming op de partijraad spreekt een nipte meerderheid zich uit voor verkiezingen in oktober, een nipte minderheid wil die nog voor de zomer. In het kamp Bourgeois is te horen : «De leden laten kiezen tussen kandidaat-voorzitters die elk hun toekomstvisie uitdragen, is het enige middel dat nog overblijft om de impasse te doorbreken. Uitstel tot oktober, betekent dat de trein nog langer blijft stilstaan. En de leden vertikken het nu al massaal om hun lidmaatschap te vernieuwen.» Een aanhanger van de lijn Vankrunkelsven-Anciaux stelt : «Geert Bourgeois wilde de winst die zijn akkoord met De Gucht hem de voorbije dagen opleverde op heel korte termijn bij voorzittersverkiezingen verzilveren en zo de macht grijpen in de partij.» Een bijzondere partijraad zal uiteindelijk op 10 maart de knoop doorhakken.

1 maart. De Raad van State maakt haar definitief advies over de geplande communautaire hervormingen over aan de federale regering. Zoals verwacht, vindt de Raad van State dat een echte overheveling van de voogdij over de gemeenten en provincies enkel kan «nadat artikel 162 van de Grondwet gewijzigd zou worden». In het arrest wordt wel herinnerd aan het arrest van Arbitragehof van 23 december 1987. Volgens dat arrest kan de overheveling van bevoegdheden onder bepaalde voorwaarden met een bijzondere wet, zonder een herziening van de Grondwet. Maar de Raad wijst op de inconsequente houding van het parlement dat nadien verschillende keren heeft gesteld dat daarvoor wel een grondwetsherziening nodig is.

Geert Bourgeois reageert als volgt : «Het advies van de Raad van State is een nieuw gegeven. Er moet opnieuw onderhandeld worden. Er moeten zekerheden komen.» Hij stelt verder : «Lambermont is een wederkerig akkoord. De Franstaligen vragen in hoofdzaak geld, de Vlamingen bevoegdheden. Het lijkt me duidelijk dat als het ene vervalt, ook het andere vervalt.» Maar hij laat ook ruimte : «Juridisch-technisch zijn er oplossingen mogelijk». VLD-voorzitter De Gucht stelt : «Je hebt geen Lambermont-bis zonder de regionalisering van de Gemeente- en de Provinciewet. Ofwel is er geen Lambermontakkoord meer. Ofwel moet je tegen het advies van de Raad van State in doorgaan en de Gemeente- en de Provinciewet regionaliseren».

6 maart. Piet De Bruyn, VU-afdelingsvoorzitter van Leuven, kondigt aan op de VU-partijraad van 10 maart te zullen voorstellen dat de VU en de beweging ID21 beter zouden scheiden. De Bruyn is een oud-medewerker van VU-kamerlid Danny Pieters.

8 maart. Op een persconferentie maken VU-kamerlid Els Van Weert en ondervoorzitter Geert Lambert bekend dat op hun initiatief een grote groep twintigers en dertigers uit de partij (meer dan tweehonderd) een manifest heeft ondertekend : «De jonge generatie in de VU weigert nog langer machteloos toe te kijken hoe omwille van de malaise in de partij een waardevol politiek project dreigt ten onder te gaan». Heel wat van de ondertekenaars werken op het kabinet van Vlaams Minister Bert Anciaux.

In een reactie op de persconferentie van Van Weert en Lambert, verspreidt een andere groep jonge VU-militanten (ongeveer honderd) een motie waarin gesteld wordt dat een open en eigentijds nationalisme de «unique selling proposition» van de VU moet blijven.

Hugo Schiltz zendt een brief met de vermelding «persoonlijk en vertrouwelijk» naar de zowat 200 VU-partijraadsleden met daarbij een kopie van vier brieven die hij tussen 12 december 2000 en 3 februari 2001 naar Geert Bourgeois heeft gestuurd. Hij roept daarin Bourgeois op tot meer redelijkheid. De groep Bourgeois spreekt over een «zielig manoeuvre», het kamp rond Vankrunkelsven gelooft dat Schiltz zich heeft laten leiden door «een overdreven gedrevenheid».

10 maart. De VU-partijraad beslist met een ruime tweederde meerderheid dat de voorzittersverkiezingen in het najaar zullen worden georganiseerd. De voorzitter zal samen met de twee ondervoorzitters als team rechtstreeks door de leden worden verkozen. De leden van het partijbestuur zullen worden verkozen op een bijzonder congres dat na de verkiezing van het voorzittersteam zal worden georganiseerd. Daarnaast keurt de partijraad een protocol over de samenwerking met ID21 goed. Dat protocol werd uitgewerkt door VU-interimvoorzitter Borginon en ID-woordvoerder Sven Gatz. Het stipuleert ondermeer dat iemand niet tegelijk bestuurslid bij de VU en bij ID21 kan zijn (Gatz zelf is op dat moment zowel bestuurslid bij de VU als bij ID21).

22 maart. De twee ontwerpen van bijzondere wet die uitvoering geven aan het Hermes- en het Lambermontakkoord, worden na aanpassing aan de opmerkingen van de Raad van State en verdere verduidelijkingen op een aantal punten en na bespreking in het Overlegcomité, goedgekeurd in de federale ministerraad. Belangrijkste punt is dat de regering blijft bij haar standpunt dat de Gemeente- en de Provinciewet naar de gewesten kan worden overgeheveld zonder grondwetsherziening.

Vlaams minister Johan Sauwens noemt na afloop van het Overlegcomité de twee ontwerpen van bijzondere wet bevredigend : «De Vlaamse standpunten zijn op een correcte manier vertolkt en in bepaalde gevallen versterkt.» Of de VU de Lam-

bermontwetten zal goedkeuren, hangt nu nog af van de Brusselse onderhandelingen, aldus de VU-minister.

VU-voorzitter Borginon stelt in een mededeling dat conform haar eerdere beslissingen, de VU-partijraad op 21 april een definitief oordeel zal vellen over de akkoorden. De teksten die dan voorliggen zullen dan worden beoordeeld aan de hand van drie criteria : de correcte omzetting van de Hermes- en Lambermontakkoorden, de correcte omzetting van de verduidelijkingen en verbeteringen afgesproken in het akkoord Bourgeois-De Gucht en de evaluatie van de gegarandeerde vertegenwoordiging van de Vlamingen in Brussel. Als hoogste partijorgaan, komt het alleen de partijraad toe om een definitief oordeel te vellen op basis van het geheel van de teksten en resultaten, aldus nog Borginon.

23 maart. PRL-voorzitter Daniël Ducarme, opvolger van François-Xavier de Donnée als voorzitter van de Brusselse mini-Costa, roept de Brusselse Costa opnieuw bijeen. Volgens de voorzitter gaat de commissie zich onder meer bezighouden met een gegarandeerde vertegenwoordiging van de Vlamingen in het Brussels Parlement.

De twee ontwerpen van bijzondere wet die uitvoering geven aan het Hermes- en het Lambermontakkoord worden ingediend in het parlement.

30 maart. In het parlement begint men met de behandeling van de twee Lambermontwetsontwerpen. In de Kamer komt eerst de financieringswet aan bod, in de Senaat eerst de bijzondere wet die de overdracht van de bevoegdheden aan gewesten en gemeenschappen regelt.

19 april. Het VU-partijbestuur beslist om de partijraad te vragen de beslissing over Lambermont uit te stellen. De partij vraagt meer waarborgen voor de Vlamingen in Brussel, maar de mini-Costa die hierrond klaarheid moet brengen, heeft nog onvoldoende vooruitgang geboekt. «Er wordt vastgesteld dat het dossier niet volledig is, dus kan over het geheel niet gestemd worden», stelt de VU-partijwoordvoerder.

21 april. Na een uitgebreide discussie over de stand van zaken inzake Lambermont, volgt de VU-partijraad quasi unaniem het voorstel van het partijbestuur om de eindbeslissing uit te stellen tot de situatie in Brussel is uitgeklaard. VU-interimvoorzitter Borginon verduidelijkt na afloop van de vergadering dat het vraagstuk over Brussel drie delen telt voor zijn partij : de uitvoering van de afspraken uit het Brussels regeerakkoord, de Vlaamse vertegenwoordiging in de politieraden en «een correcte organisatie» om de impact op te vangen van de overheveling van de Gemeente- en Provinciewet naar de gewesten.

29 april. In de Brusselse mini-Costa wordt een akkoord bereikt tussen de partijen van de meerderheid. Krachtlijnen daarvan zijn de volgende : elke Brusselse gemeente waar een Vlaming in de meerderheid zit, wordt verplicht een Vlaming

als schepen of als OCMW-voorzitter aan te stellen. De federale regering maakt één miljard frank vrij om de gemeenten daartoe te stimuleren. Verder is er ook een gewaarborgde vertegenwoordiging van de Vlamingen in de Brusselse politieraden. Het aantal Vlamingen in het Brussels Parlement wordt opgetrokken. De vertegenwoordigers van de Brusselse Vlamingen in het Vlaams Parlement zullen rechtstreeks verkozen worden. Voor wijzigingen aan de Gemeentewet die overgeheveld wordt naar het Brussels Gewest is een dubbele meerderheid vereist. Indien er een blokkering is in één taalgroep, waardoor die dubbele meerderheid niet mogelijk is, wordt er een bezinningsperiode van een maand ingelast. Daarna volstaat een meerderheid met minstens één derde van de stemmen in elke taalgroep. De CVP, de PSC en het FDF gaan niet akkoord en verlaten daarop de onderhandelingen in de mini-Costa. Ook een aantal VU'ers verwerpt het akkoord. Bourgeois: „Het akkoord over Brussel kost drie miljard, en komt voor twee derde van Vlaams belastinggeld. Vlaanderen betaalt voor een slecht akkoord, terwijl de regering in de Vlaamse rand rond Brussel volop bezig is de faciliteiten voor de Franstaligen uit te breiden.”

30 april. Het VU-partijbestuur keurt de mini-Costa-akkoorden met tien tegen vier stemmen goed (Geert Bourgeois is niet aanwezig). Er wordt beslist, nu het Brusselse luik is ingevuld, het volledige Lambermontakkoord op 2 mei aan de VU-partijraad voor te leggen.

2 mei. In de aanloop naar de beslissende VU-partijraad maakt interimvoorzitter Borginon duidelijk dat iedereen zich bij de beslissing van de partijraad moet neerleggen: «Het wordt moeilijk voor de verliezers. Maar ze moeten zich neerleggen bij de meerderheid.» En nog: «Ik zal de uitslag, hoe die ook is, doen respecteren.»

De VU-partijraad keurt met een kleine meerderheid de Lambermontakkoorden goed: 78 leden stemmen voor, 67 tegen en 2 leden onthouden zich.

Eric Defoort, ex-ondervoorzitter van de VU, maakt bekend dat hij uit de partij stapt. Hij is ontgoocheld over de goedkeuring van de Lambermontakkoorden door de partijraad. Op de vraag of hij de groep Bourgeois blijft steunen, antwoordt hij: «Ik ben altijd een beetje de denker van de 'Oranjarahof-groep' geweest. Ik schreef teksten en zorgde voor de ideologische onderbouw. Ik zal dat blijven doen. Ik blijf hen steunen in hun beginselvastheid. En ik hoop dat ze bij hun standpunt blijven.»

6 mei. VU-kamerlid Danny Pieters beklemtoont in het VRT-programma *De Zevende Dag* dat wezenlijke elementen van de Lambermontakkoorden absoluut moeten worden gewijzigd.

De Vlaamse Volksbeweging (VVB) organiseert in Gent een betoging tegen het Lambermontakkoord. Volgens de organisatoren komen 7.000 tot 8.000 mensen opdagen, volgens de politie 4.000 tot 4.500. Geert Bourgeois, Frieda Brepoels en Karel Van Hoorebeke zijn aanwezig. Bourgeois verklaart in de betoging aan VRT en VTM dat de vier VU-kamerleden het Lambermont- en Brusselakkoord, zoals het

nu voorligt, onder geen beding zullen goedkeuren. Over de VU-partijraad van 2 mei stelt hij: «De raad werd vlug bijeengeroepen en gemanipuleerd. Er werd ook gemobiliseerd. Dat bleek uit de uitslag.»

7 mei. Na de vergadering van het partijbestuur – Brepoels en Bourgeois zijn niet aanwezig – verklaart voorzitter Borginon nog één gesprek te zullen hebben met de vier kamerleden die zich uitgesproken hebben tegen Lambermont-bis. In de krant *De Morgen* zegt Borginon dat hij de indruk heeft dat een aantal strategische manoeuvres niet langer kaderen binnen het algemeen belang van de partij. Op de vraag of de vier kamerleden een splitsingsscenario volgen, antwoordt hij «dat men objectief gezien niet tot een andere conclusie kan komen».

VLD-voorzitter Karel De Gucht maakt in een interview met *De Standaard* duidelijk dat over het akkoord van de Brusselse mini-Costa niet meer onderhandeld kan worden. Ook in het Lambermont-bis-akkoord ziet hij nog weinig bewegingsruimte. De krant *De Morgen* maakt melding van het feit dat Vlaams VU-Minister Sauwens op zaterdag 5 mei een bijeenkomst van het Sint-Maartensfonds, een vereniging van oud-oostfronters, heeft bijgewoond. Sauwens zegt zelf op een persconferentie dat hij een inschattingsfout heeft gemaakt. De fractievoorzitters van SP, VLD en Agalev in het Vlaams Parlement stellen in een gezamenlijke mededeling verantwoordigd te zijn over de aanwezigheid van Sauwens op de bijeenkomst. Het ontslag van de minister wordt echter niet gevraagd. VU-voorzitter Borginon zegt dat hij de aanwezigheid van Sauwens op de vergadering van het Sint-Maartensfonds betreurt.

8 mei. De partijvoorzitters Patrick Janssens en Jos Geysels van de Vlaamse meerderheidspartijen SP en Agalev, willen dat Sauwens «de eer aan zichzelf houdt». De twee vinden dat Sauwens niet genoeg afstand heeft genomen van de bijeenkomst. Na lang beraad tussen de topministers, de partijvoorzitters en de fractieleiders van de meerderheid wordt men het eens dat Sauwens de dag daarna alsnog een kans krijgt om zich in het Vlaams Parlement te verdedigen.

9 mei. Minister Sauwens verontschuldigt zich in het Vlaams Parlement voor zijn aanwezigheid op de vergadering van het Sint-Maartensfonds. Ondertussen duiken ook videobeelden op van de bewuste bijeenkomst waarop te zien is dat Sauwens er zich niet altijd heel afstandelijk heeft gedragen. Zo is te zien hoe hij recht staat als het Vlaams Legioen gezongen wordt, het lied van de Vlaamse SS-brigade in Duitsland. Het verzet bij de andere fracties tegen het aanblijven van Sauwens groeit hierdoor nog. In het debat over de verklaring van Sauwens stelt VU-ID-fractie leider Van Grembergen dat zijn fractie het vertrouwen in minister Sauwens behoudt. ID-woordvoerder Sven Gatz die ook lid is van de VU-ID-fractie maakt kort daarna echter duidelijk dat volgens hem de minister in een dusdanige situatie is terecht gekomen dat zijn positie onhoudbaar is geworden. Gatz zal later in een interview met *De Standaard* verduidelijken dat er net voor zijn tussenkomst een vergadering van het alliantiebestuur van VU en ID21 plaats gevonden heeft: «Op

die vergadering stelde VU-voorzitter Fons Borginon voor dat Sauwens ontslag zou nemen en dat de VU de coalitie zou verlaten. Daar werd in één geheel over gestemd. Wij vonden de positie van Sauwens onhoudbaar. Maar we wilden het paarse project geen schipbreuk doen lijden. De stemming binnen de VU was een patstelling : 7 voor en 7 tegen. Het zat weer eens vast.»

In een mededeling even voor 18u verklaart Sauwens dat hij zijn mandaat ter beschikking stelt van de partij. De VU houdt daarop een partijbestuur waarop de situatie wordt besproken. Tegelijk met het VU-partijbestuur houdt ID-woordvoerder Sven Gatz een persconferentie. Daarop dreigt hij met het opzeggen van de alliantie tussen ID21 en de VU als Sauwens niet vertrekt. Op het partijbestuur geeft Sauwens uiteindelijk toe en neemt ontslag.

10 mei. Minister-president Dewael houdt in het Vlaams Parlement een verklaring waarin hij het ontslag van Johan Sauwens als Vlaams minister meedeelt. Daarop volgt een zwaar beladen debat tussen het Vlaams Blok en de andere fracties in het parlement.

De VU-ID-fractie draagt Paul Van Grembergen voor als kandidaat om Sauwens als minister op te volgen (met 11 van de 12 stemmen). Parlements lid Chris Vandebroeke gaat niet akkoord. Hij wil niet meer met de VU-ID-fractie vergaderen zolang de ID'ers mee aan tafel zitten. Het VU-partijbestuur aanvaardt de kandidatuur van Van Grembergen. Er wordt melding gemaakt van minstens één tegenkandidaat: Jan Peumans, burgemeester van Riemst. Uiteindelijk kiest het partijbestuur met 11 stemmen tegen 2 voor Van Grembergen.

Ondertussen roept de PSC in een persmededeling alle Franstalige partijen op afstand te nemen van de VU. Tegelijk profileert de partij zich als een alternatief voor de VU bij de Lambermont-besprekingen.

11 mei. Paul Van Grembergen legt in het Vlaams Parlement de eed af als de nieuwe Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken. Johan Sauwens is weer gewoon parlements lid waardoor Simonne Janssen-Vanoppen, die Sauwens was opgevolgd nadat die minister was geworden, weer uit het Parlement verdwijnt. Jan Roegiers, raadgever op het kabinet van minister Anciaux, volgt Van Grembergen op als Vlaams parlements lid.

12 mei. In het VRT-programma *Zinzen* maakt Bourgeois bekend dat er gewerkt wordt aan de oprichting van een nieuwe Vlaams-nationale beweging. Het zou gaan om een beweging die functioneert binnen de VU, maar ook open staat voor mensen van buiten de partij: «De beweging zit in de pijplijn, maar concreet heeft ze nog geen vorm gekregen.» Bourgeois herhaalt verder dat hij in de Kamer tegen het Lambermontakkoord zal stemmen als er geen grondige heronderhandeling komt. Hij stelt voor de bespreking rond Lambermont uit te stellen tot na het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie (juli-december 2001).

13 mei. De VU-partijkopstukken reageren verdeeld op de uitspraken van Bourgeois. In het VRT-programma *De Zevende Dag* zegt VU-voorzitter Fons Borginon dat «de twee vleugels elkaar nodig hebben». Hij ziet het initiatief van Bourgeois als «noodzakelijk voor een goed evenwicht binnen de partij», maar «het mag niet volledig losstaan van de andere vleugel». Sven Gatz, woordvoerder van ID21, maakt in hetzelfde programma duidelijk dat hij niet wil weten van het initiatief-Bourgeois: «Het is VU-ID of VU-Bourgeois, maar niet de drie tegelijk.» Paul Van Grembergen dringt in het VTM-middagjournaal aan op een gesprek tussen de partijleiding en de groep-Bourgeois om duidelijkheid te scheppen. Patrik Vankrunkelsven tenslotte zegt op de VRT-radio dat de breuk volgens hem onvermijdelijk is omdat de meningsverschillen tussen beide strekkingen niet meer overbrugbaar zijn.

14 mei. Op het VU-partijbestuur (in afwezigheid van Geert Bourgeois) wordt beslist dat VU-voorzitter Borginon een democratisch, federaal en Vlaams project zal uitwerken dat tevens veel sociale klemtonen bevat. Hij zal die tekst voorleggen op het partijbestuur dat de dag nadien samenkomt. Het is tevens de bedoeling over de tekst op 19 mei een partijraad te organiseren. Indien de tekst van Borginon daar niet wordt goedgekeurd, neemt hij en het voltallige partijbestuur ontslag. Aan diegenen die niet instemmen met de tekst zal gevraagd worden de partij te verlaten. Borginon betwijfelt of Bourgeois zich zal kunnen vinden in het project. Na het partijbestuur vindt er een kort overleg plaats tussen Borginon en Sven Gatz. Er wordt beslist de politieke samenwerking tussen de VU en ID21 te stoppen. Tot dan pleegden de VU en ID21 om de twee weken nog overleg. Een technische samenwerking in de Senaat en in het Vlaams Parlement blijft wel behouden. Ook de financiële verdeelsleutel die in 1999 tussen de VU en ID21 werd afgesproken, blijft geldig. Gatz stelt tevens dat «als Anciaux, Vankrunkelsven en Borginon het zaterdag op de partijraad halen een nieuwe samenwerkingsvorm niet wordt uitgesloten». Indien Bourgeois het haalt, kan volgens Gatz van verdere samenwerking geen sprake meer zijn.

Bourgeois stelt in een reactie op de nieuwe beginselverklaring van Borginon dat hij die niet zal goedkeuren tenzij «het partijbestuur een bocht van 180 graden maakt». Voorts zegt hij dat «de recente standpuntwijzigingen en verklaringen van de VU-interimvoorzitter meer en meer doen vrezen dat hij zich laat leiden door diegenen die de VU willen zien opgaan in grotere gehelen».

15 mei. Vlaams VU-minister Bert Anciaux leest op een persconferentie een door hem geschreven tekst voor die mee werd ondertekend door Vlaams minister Paul Van Grembergen, de kamerleden Annemie Van de Casteele, Els Van Weert en Ferdy Willems, senator Patrik Vankrunkelsven, de Vlaamse parlementsleden Jos Bex, Dirk De Cock, Herman Lauwers en Jan Roegiers, de Europese parlementsleden Nelly Maes en Bart Staes, ondervoorzitter Geert Lambert en de voorzitter en de ondervoorzitter van de VU-jongeren Klaas Van Audenhove en Geert Conaerts. Samenwerken met de groep Bourgeois is volgens de ondertekenaars niet meer

mogelijk. Ze willen uiteengaan. Zij wensen dat de partij het vernieuwingsproject waaraan tot januari 2000 werd gewerkt opnieuw verder zet. In de tekst zet Anciaux zich af tegen de ideologie van «Eigen volk, beste volk» die de groep rond Bourgeois zou voorstaan. Hij past voor een «flamingant conservatisme». De ondertekenaars maken bekend dat ze zaterdag een tekst ter stemming voorleggen aan de partijraad. Indien de partijraad hen niet volgt, neemt de groep ontslag uit de partij. Als de partijraad de groep wel volgt, verwachten ze van de tegenstanders hetzelfde. De ondertekenaars vinden tenslotte niet dat de tekst van Anciaux het initiatief van voorzitter Borginon doorkruist.

Interimvoorzitter Borginon legt een tekst voor aan het partijbestuur waarin een «zelfstandig project van democratisch nationalisme» met een «centrum-linkse» invulling wordt voorgesteld. Maar het VU-partijbestuur (zonder de groep rond Geert Bourgeois) slaagt er niet in een akkoord te bereiken over de tekst van Borginon. Er zou wel eensgezindheid bestaan over het feit dat de VU zich moet positioneren als een progressieve partij. Maar de term «centrum-links» zorgt voor moeilijkheden. Die term zou verwijzen naar een soort conservatief links. Maar ook rond het aspect «zelfstandig karakter» van de partij en het eventueel opgaan in een groter politiek geheel zou er geen overeenstemming gevonden zijn. Een aantal dagen later wordt dan weer gezegd dat deze twee punten slechts in de marge zijn behandeld. Vooral de houding tegenover de «Bende van Vier» zou aan bod gekomen zijn. De vergadering zou spaak gelopen zijn over de manier waarop de vier uit de partij moeten worden gezet. Er zou daardoor geen tekst van Borginon worden voorgelegd op de partijraad van zaterdag. De interimvoorzitter zou enkel een speech houden met een aantal stellingen – steun aan Lambermont, deelname aan de Vlaamse regering en de VU als onafhankelijke en sociaal vooruitstrevende partij – waarover de partijraad in één geheel zou moeten stemmen.

ID21 maakt ondertussen in een uitzending door derden haar politiek project bekend. Het omvat 5 thema's : de kennismaatschappij, mobiliteit, globalisering, bestuurlijke vernieuwing en de nieuwe rol van bestaande en nieuwe belangengroepen in de samenleving. Het is de bedoeling het project op 30 juni op een ID-dag in het Vlaams Parlement voor te leggen aan «partners en sympathisanten».

16 mei. Geert Bourgeois reageert in *De Standaard* als volgt : «Ik blijf in de Volksunie. Ik denk dat we zaterdag na de partijraad niet veel verder zullen staan, behalve natuurlijk als de groep-Aciaux verliest. Ik laat me alvast niet uit de partij zetten. Je kunt niet zomaar de spelregels tijdens het spel in een soort 'the winner takes it all' veranderen. Dat zou een verkrachting van de partijstatuten zijn.» En verder : «Stel nu dat ik wel uit de partij word gezet, wat ik niet verwacht, dan wil ik het Vlaams-nationaal gedachtegoed blijven uitdragen. Maar een partij oprichten, dat is een gigantische opdracht. Ik heb daar geen blauwdruk voor klaarliggen.» In dezelfde krant haalt Matthias Storme scherp uit naar het initiatief van Anciaux dat er volgens hem gewoon op gericht is Bourgeois uit de partij te zetten. Storme wil de leden over de toekomst van de partij laten beslissen : «Laat hen als volwassen mensen uit elkaar gaan en laat de leden kiezen wie ze volgen. Zo kan je

proportioneel het hebben en houden van de Volksunie verdelen. De naam Volksunie moeten ze dan wel laten varen.»

17 mei. VU-penningmeester Willy De Saeger maakt bekend dat slechts de helft van de ongeveer 16.000 VU-leden zijn lidgeld al heeft vernieuwd : «Ze hebben nog tijd tot in september maar ik merk goed dat er geen vernieuwingen bijkomen.» En nog : «De vernieuwing [van de lidgelden] is helemaal stilgevallen door het geruzie in de partij. Wat wil je ? De leden weten ook niet meer voor welke partij ze betalen.» De Saeger stelt verder dat de partij financieel gezond is. Tussen de VU en ID21 bestaat er tenslotte een financiële verdeelsleutel. Daarin staat dat ID21 zes zevende krijgt van de meerinkomsten die er na de verkiezingen zijn gekomen door het vormen van de alliantie. Het gaat om ongeveer zeven miljoen frank. Daarvan moet ID21 contractueel 2,6 miljoen frank doorstorten in het reservefonds voor de komende verkiezingen. «Dat contract geldt tot de volgende verkiezingen en moet worden nageleefd, hoe vaak men ook beweert dat de alliantie wordt stopgezet», aldus De Saeger.

18 mei. In de kamercommissie Grondwetsherziening wordt er over de laatste amendementen gestemd op de wetteksten over het financiële luik van het Lambermontakkoord. Opvallend is dat Danny Pieters, de enige VU'er die in de commissie zetelt, zich bij alle stemmingen over artikels en amendementen onthoudt. Pieters behoort tot de zogenaamde «Bende van Vier» die zich verzet tegen het akkoord. Hij onthoudt zich naar eigen zeggen uit loyaliteit met de voorstanders in zijn fractie. Een onthouding weerspiegelt de standpunten van beide kampen in de fractie. «Maar de onthouding mag niet worden beschouwd als een onbeslistheid van mijnentwege», zegt hij nog.

19 mei. Voorzitter Borginon leest in de VU-partijraad een zes pagina's tellende tekst voor waarin een aantal keuzes worden gemaakt. Bij handopsteking wordt beslist dat de partijraad voor een oplossing moet zorgen. Het komt dus niet tot een bijzondere ledenvergadering. De tekst van Borginon over de toekomst van de VU wordt door de partijraad goedgekeurd, 60 % van de 151 aanwezigen stemmen voor, 37 % tegen en enkelen onthouden zich. In de tekst staat onder meer te lezen : «Deze tekst is geen dictaat, maar een uitnodiging aan de goedmenende krachten in de partij. (...) Een ultieme poging om verzoening én politieke meerwaarde te combineren. Niemand moet overboord; iedereen is welkom als we tenminste nog over inhoud willen en kunnen discussiëren en met elkaar willen samenwerken. En beslissingen kunnen aanvaarden.» De punten waarmee de tekst afsluit zijn de volgende :

- Aan het partijbestuur wordt het vertrouwen gegeven om een ledencongres voor te bereiden waarin een radicale en grondige vernieuwing van het Vlaams-nationalisme centraal staat. Verder dient maatschappelijk een sociaal vooruitstrevende, progressieve en gemeenschapsgerichte koers uitgetekend te worden.

- De alliantie met ID21 wordt beëindigd, met uitzondering van de technische samenwerking in de lokale en parlementaire fracties.
- Iedere poging om in parallelle groepen in en naast de partij interne besluitvorming voor te bereiden of te beïnvloeden wordt veroordeeld.
- De randvoorwaarden om tot ruimere politieke hervorkaveling over te gaan in het licht van de volgende verkiezingen zijn niet vervuld.
- De partij handhaaft haar engagement in de Vlaamse regering.
- Aan de kamer- en senaatsfractie wordt de opdracht gegeven de beslissing van de partijraad om het Lambermont- en het Lombardakkoord (= het akkoord van de Brusselse mini-Costa) goed te keuren, te respecteren. Het stemgedrag van de VU-mandatarissen mag er niet voor zorgen dat de akkoorden niet worden goedgekeurd.

Voorzitter Borginon zegt na de partijraad : «De stemming verliep niet volgens de breuklijn van het Lambermontakkoord. Er is een duidelijke wil om de partij een toekomst te geven.»

21 mei. Kamerlid en lid van de «Bende van Vier» Karel Van Hoorebeke zet inzake de goedkeuring van het Lambermontakkoord in een gesprek met *De Standaard* de deur op een kier : «Ik wens verder aanwezig te blijven in mijn partij. Dictaten aanvaard ik niet. Dat betekent evenwel niet dat ik geen rekening wil houden met de beslissing van de partijraad.»

30 mei. Tijdens de besprekingen in de plenaire vergadering van de Kamer over het Lambermontakkoord vergelijkt Danny Pieters hetgeen is bereikt met wat in het Vlaams regeerakkoord werd vooropgesteld. Hij ziet het akkoord als ruim onvoldoende. Hij stelt dat «wij vier de akkoorden niet zullen goedkeuren».

In de Senaat wordt in plenaire vergadering de bijzondere wet die het bevoegdheidsluik van het Lambermontakkoord regelt, met een tweederde meerderheid goedgekeurd. VU-gemeenschapssenator Chris Vandembroeke stemt tegen het wetsontwerp.

6 juni. De plenaire vergadering van de Kamer keurt de bijzondere wet die het financiële luik van het Lambermontakkoord regelt, met een tweederde meerderheid goed (98 stemmen voor, 40 tegen en 11 onthoudingen). De PSC-kamerleden onthouden zich nadat zij samen met de andere Franstalige partijen een akkoord hebben gesloten over de verdeling van de extra middelen voor het Franstalig onderwijs. De VU-kamerleden Bourgeois, Pieters, Brepoels en Van Hoorebeke stemmen tegen. VU-voorzitter Borginon dient daarop klacht in bij de tucht- en verzoeningcommissie van zijn partij. Volgens Borginon kan het niet dat de vier de beslissing van de partijraad naast zich neerleggen : «Dit kan je als voorzitter niet zomaar laten gebeuren, zeker niet in het perspectief van de volgende stemming.» Borginon doelt daarmee op de stemming over het bevoegdheidsluik van het Lambermontakkoord. De PSC heeft al laten verstaan daarvoor niet de nodige stemmen te willen leveren. Bourgeois stelt dat de partijraad enkel heeft bepaald dat

de goedkeuring van Lambermont niet mocht worden verhinderd. Hij denkt er zelf ook over een aantal klachten in te dienen : «De partijraad zei in januari neen tegen Lambermont en toch keurden daags nadien onze ministers het akkoord goed in het Overlegcomité van regeringen en ging de VU-fractie in het Vlaams Parlement akkoord.»

Ondertussen wordt Etienne Van Vaerenbergh door de fractie van VU en ID21 aangeduid als fractieleider in het Vlaams Parlement in opvolging van Paul Van Grembergen.

9 juni. Op de VU-partijraad wordt beslist dat het ledencongres dat de toekomstige koers van de VU moet bepalen plaats zal vinden op 15 september. Het ledencongres is één van de punten uit de beginselverklaring van voorzitter Borginon die op 19 mei door de partijraad werd aanvaard. Over de tuchtprocedure die Borginon wil beginnen tegen de «Bende van Vier» wordt slechts kort gesproken. De procedure wordt niet opgestart. De zaak wordt doorgeschoven naar het VU-partijbestuur.

11 juni. Net als de VU-partijraad beslist het partijbestuur geen tuchtprocedure op te starten tegen de «Bende van Vier» die in de Kamer tegen het financiële luik van het Lambermontakkoord heeft gestemd.

13 juni. VU-ID-fractieleider Van Vaerenbergh deelt mee dat de VU en ID21 in het Vlaams Parlement als een technische fractie zullen blijven samenwerken. Het bureau van de fractie bestaat naast Van Vaerenbergh als voorzitter uit de onderzitters Herman Lauwers (VU) en André-Emiel Bogaert (ID21).

16 juni. In een interview met *De Standaard* stelt Geert Bourgeois : «Het merk van de Volksunie heeft momenteel geen waarde meer. Emotioneel kan ik me niet voorstellen dat ik dit zeg. Rationeel kan ik niet anders.» En nog : «De groepen houden elkaar in evenwicht. Een scenario waarbij het ene kamp het andere uit de partij ranselt is daarom uitgesloten. Rest een rationele keuze : geef ieder zijn vrijheid. Praat verstandig. Misschien kan er tot 2003 of 2004 in een technisch verband worden samengewerkt.» Hij stelt verder : «Enkel een gemeenschappelijk project kan leiden naar verzoening. Maar dat is er gewoon niet. Ook in andere partijen vind je een aantal stromingen terug. Maar daar bestaat op zijn minst een gemeenschappelijke sokkel. De VU mist zo'n sokkel.» Bourgeois maakt ook duidelijk dat de «Bende van Vier» ook tegen het bevoegdheidsonderdeel van Lambermont zal stemmen.

19 juni. In de nieuwsbrief van ID21 zegt Bert Anciaux dat de VU zich moet omvormen – onder een nieuwe naam – tot een nieuw politiek project. In dat nieuw project zouden ook ID'ers zich moeten terugvinden. Zelf weigert Anciaux te kiezen tussen VU of ID.

Kamerlid Els Van Weert bevestigt tevens dat een aantal dagen geleden vertegenwoordigers van de twee rivaliserende kampen binnen de partij bijeen zijn geweest om te praten over een mogelijke scheiding. Aan het gesprek namen voor het ene kamp Anciaux, Vankrunkelsven en Van Weert deel, en voor het andere kamp Bourgeois, Brepoels en Vandenbroeke. Voorzitter Borginon reageert negatief: «De partij zal beslissen welke richting de VU uitgaat en niet enkele kopstukken.»

In de loop van de dag vergadert voorzitter Borginon samen met het dagelijks bestuur met de zes kopstukken die hebben samen gezeten om over een mogelijke scheiding te praten. Borginon neemt «akte» van het scheidingsvoorstel. Beide kampen gaan samen een voorstel uitwerken dat ter stemming aan het partijbestuur zal worden voorgelegd. Men zou streven naar een voorstel dat personeel en middelen in twee verdeelt en waarbij niemand recht heeft op de naam 'Volksunie'. Beide groepen zouden wel nog een technische fractie blijven vormen in de parlementen. Europarlementslid Nelly Maes reageert scherp en stelt dat de VU nodig is en dat de anderen «het recht niet hebben om over de boedelscheiding te praten».

21 juni. Na afloop van het VU-partijbestuur kondigt voorzitter Borginon aan dat men unaniem tot de vaststelling is gekomen dat het onmogelijk is om met de hele partij naar de volgende verkiezingen te gaan. Er is verder besloten om aan de partijraad voor te stellen om verschillende projecten op 15 september aan het ledencongres voor te leggen. Borginon wijst er nog op dat een belangrijke groep binnen de partij verder wil met de VU. Hij zegt dat hij er alles aan gedaan heeft om de partij bijeen te houden, maar dat er belangrijke groepen in de partij zijn die een andere weg willen gaan. Ik moet me daarbij neerleggen, aldus Borginon.

22 juni. Met 58 % van de stemmen bekrachtigt de VU-partijraad de vaststelling van het partijbestuur dat de verschillende groepen in de partij niet meer kunnen samenwerken. Er wordt echter geen ledencongres georganiseerd om te beslissen over de toekomst van de partij: 62 % van de partijraadsleden opteert voor een schriftelijke ledenbevraging. De groep-Bourgeois en de groep-Anciaux maken bekend allebei een project te zullen indienen. Het is mogelijk dat ook een «mid-dengroep» dat doet. De leden zullen tijdens de bevraging rechtstreeks kunnen kiezen tussen één van de ingediende projecten. Er wordt een reglementscommissie opgericht die voorwaarden en gevolgen van de bevraging moet vastleggen. De commissie bestaat uit 12 leden: 3 uit de middengroep (Sauwens, Kris Van Dijck en Etienne Van Vaerenbergh), 3 uit de groep-Bourgeois (Bourgeois, Bart De Wever en Jan Loones), 3 uit de groep-Anciaux (Vankrunkelsven, Van de Castele en Geert Lambert) en drie 'neutrale' leden (interimvoorzitter Borginon, partijsecretaris Appeltans en partijraadvoorzitter Walter Muls). Vanwege de samenstelling wordt dit het 3x3+3-overleg genoemd. Een partijraad zal daarna de spelregels van de ledenbevraging definitief vastleggen. Borginon wil uiterlijk in september het resultaat van de ledenbevraging kennen.

24 juni. In de Lambemont-saga waarschuwt voorzitter Borginon op het VRT-programma *Zinzen* de regering voor nieuwe concessies aan de PSC. Hij dreigt er in dat geval mee met de hele VU-fractie tegen Lambermont te stemmen.

28-29 juni. In de nacht van 28 op 29 juni keurt de Kamer het bevoegdheidsluit van het Lambermontakkoord met een tweederde meerderheid goed. 96 kamerleden keuren het akkoord goed, 12 onthouden zich (FDF, PSC en VU-ID-kamerleden Borginon, Willems, Van de Castele en Van Weert), 41 leden stemmen tegen (CVP, Vlaams Blok, FN en VU-ID-leden Bourgeois, Brepoels, Pieters en Van Hoorebeke). De PSC'ers onthouden zich nadat zij van de federale regering garanties hebben gekregen voor de Franstaligen in de faciliteitengemeenten (het Europees raamverdrag ter bescherming van de minderheden zal worden ondertekend) en garanties voor de financiering van het Brussels Gewest (er wordt een fonds opgericht om de internationale rol en de hoofdstedelijke functie van Brussel te financieren). Borginon en de andere VU-ID'ers die zich onthouden spreken over het raamverdrag als zijnde «een lege doos».

Kort daarna keurt de Senaat het financieringsluit van het Lambermontakkoord goed : 49 senatoren keuren het akkoord goed (waaronder de VU-ID'ers Vankrunkelsven en Van Quickenborne), 17 senatoren stemmen tegen (CVP, Vlaams Blok en VU'er Chris Vandenbroeke), de 5 PSC-senatoren onthouden zich.

De «middengroep» van de VU maakt in een mededeling bekend dat ze zelf met een eigen project naar de leden gaat. De groep wil de partij laten voortbestaan en wenst de naam VU te behouden. Het project dat zal worden voorgesteld is Vlaams-radicaal en maatschappelijk vernieuwend. «Twee thema's die bij de VU altijd verweven zijn geweest», zegt Nelly Maes. De mededeling is onder meer ondertekend door Nelly Maes, Johan Sauwens, Etienne Van Vaerenbergh, Kris Van Dijk, Simonne Janssens-Vanoppen, Willy Kuypers en Jaak Vandemeulebroucke.

30 juni. Op een programmadag van ID21 in het Vlaams Parlement (125 aanwezigen) stelt Sven Gatz voor om na de zomer te bekijken wat de raakpunten zijn tussen het ID-project en het project van de groep-Anciaux. Gatz nodigt Anciaux nu al uit om rond de tafel te gaan zitten. Hij stelt wel een aantal voorwaarden voor samenwerking tussen ID21 en de groep-Anciaux. Zo zijn democratische nationalist en flaminganten welkom, maar mag het project niet uitsluitend een verhaal van nationalist zijn. Daarnaast moet het gaan om een sociaal progressief project waarin de gemeenschap en het individualisme hand in hand kunnen gaan. Bert Anciaux reageert als volgt : «Ik hoop dat we samen aan het project kunnen werken. Maar ik sluit niet uit dat een andere partner opduikt. Ik stap zeker niet over naar een andere partij. Maar een alliantie waarbinnen wij alle vrijheid hebben, is ook een optie.»

4 juli. Het voorstel van de commissie die de ledenbevraging binnen de VU diende voor te bereiden, het zogenaamde 3x3+3-overleg, wordt door de VU-partijraad met ruime tweederde meerderheid goedgekeurd (87 stemmen voor, 14 tegen en 5

onthoudingen). Als stemgerechtigden voor de ledenbevraging worden alle personen aangewezen die op 14 februari 2001 lid waren van de VU en de nog niet hernieuwde leden van het jaar 2000 (15.297 personen). Verder dient elk project dat zich aan de VU-leden aanbiedt de steun te krijgen van tenminste 25 partijraadsleden (de partijvoorzitter, de algemeen secretaris en de voorzitter van de partijraad mogen geen project ondertekenen). De projecten moeten uiterlijk op 16 juli ingediend zijn.

Het reglement houdt verder in dat «de winnende groep de partij voortzet en uiterlijk op 1 januari 2002 de controle krijgt over de vzw's van de groep-Volksunie met de daarbij horende roerende en onroerende goederen, materiële en immateriële bezittingen, aktiva en passiva, inclusief de waarborgen voor het personeel». Voor het behoud van de naam VU en het logo moet de winnaar tenminste 50 % van de stemmen behalen als er drie projecten worden ingediend. Bij twee projecten ligt die drempel op 60 %. Als geen groep het benodigde percentage haalt, verdwijnt de naam VU.

De middelen uit de overheidsfinanciering zullen, na een voorafname van middelen die toekomen aan ID21 en een voorafname van enkele centrale kosten, verdeeld worden over de projecten die minstens 20 % van de stemmen hebben gehaald. De winnaar krijgt tot de eerstvolgende federale verkiezingen jaarlijks eerst 10 miljoen frank en daarbovenop minstens 50 % van het resterende bedrag. De verliezers verdelen pro rata het restbedrag.

De middelen van de fractiewerking worden, na voorafname voor de werking van de fractiesecretariaten, de toelagen aan ID21 en enkele centrale kosten, verdeeld op basis van de keuze van de VU-parlementsleden (ID-parlementairen worden niet meegeteld). Zij kunnen elk 1/18de toebedelen aan een project dat minstens 20 % van de stemmen heeft gekregen. Ook de reeds aangelegde voorzieningen voor de verkiezingen van 2003 en 2004 worden op dezelfde manier verdeeld.

Tenslotte beslist de partijraad dat alle parlementsleden er zich toe engageren tot het einde van de legislatuur lid te blijven van de parlementaire VU-ID-fracties.⁶ Duidelijk wordt dat de groep-Bourgeois, de groep-Anciaux en de middengroep een project zullen indienen.

16 juli. Op de VU-partijzetel worden drie projecten ingediend. Het project 'Niet Splitsen' van de middengroep stelt dat de partij er gedurende 40 jaar steeds is in geslaagd de spanning tussen het maatschappijvernieuwende aspect en het Vlaams-nationale te overstijgen. De middengroep vindt dat dit ook in de toekomst mogelijk moet blijven. De VU heeft volgens de groep wel degelijk een toekomst als afzonderlijke partij. De groep wil de interne partijdemocratie versterken en partijbeslissingen moeten worden gerespecteerd. Hoofdindieners van het project is Johan Sauwens.

⁶ Een partij moet om recht te hebben op financiering van de federale overheid zowel rechtstreeks gekozenen hebben in de Kamer als in de Senaat. De enige rechtstreeks gekozenen senatoren van VU-ID zijn Patrik Vankrunkelsven en Vincent Van Quickenborne (ID21).

Het project 'Vlaams-Nationaal' van de groep-Bourgeois wil een radicalisering van het Vlaams-nationale programma. Het legt de nadruk op «haakse» waarden : de individuele vrijheid is beperkt en de vrijmarkteconomie kan niet zonder correctie. Het sluit samenwerking met andere partijen uit en wil ook een einde maken aan de alliantie met ID21. Hoofdindieners van het project is Geert Bourgeois zelf.

Het project van 'De Toekomstgroep' van de groep-Anciaux spreekt van een post-Belgische maatschappij waar ook aandacht moet gaan naar andere zaken dan het louter communautaire. De invulling van Vlaamse bevoegdheden is minstens even belangrijk als het verwerven van nog meer nieuwe bevoegdheden. De groep staat open voor samenwerking met anderen, weliswaar «steeds binnen eigen structuren en een eigen identiteit». Niet Anciaux zelf, maar Paul Van Grembergen is hoofdindieners van het project. Van Grembergen zegt hierover in *De Morgen* : «Ik heb die verantwoordelijkheid op mij genomen om te vermijden dat de bevraging enkel zou gaan over of men Bert Anciaux een fijn mens vindt of niet, in plaats van over de toekomst van de VU.»

In de media wordt melding gemaakt van slechts minimale verschillen tussen de drie projecten. Etienne Van Vaerenbergh zegt hierover : «Als je een pint in drie borrelglasjes uitgiet, dan blijft hetzelfde over : bier.»

Elk project diende ondertekend te worden door minstens 25 leden van de partijraad. In *Volle Manen*, het VU-partijblad, wordt voor elk project een lijst van ondertekenaars gepubliceerd. Volgens deze lijst tekenden 36 partijraadsleden voor het project Niet Splitsen, 52 voor De Toekomstgroep en 56 voor Vlaams-Nationaal (zei deel II van dit artikel).

Ondertussen maakt Geert Bourgeois duidelijk dat hij eigenlijk liever met twee groepen naar de leden was gestapt dan met drie : «Tot gisteren (15 juli) heb ik geprobeerd een akkoord te bereiken [met de middengroep], het is jammer genoeg niet gelukt. Sauwens zegt nu dat we na 15 september, wanneer de uitslag bekend is, maar moeten praten. Misschien had de middengroep schrik dat we de eerste viool wilden spelen, dat was geenszins de bedoeling.»

Augustus. Er verschijnt een extra editie van *Wij-Jongeren*, het tijdschrift van de VU-Jongeren, met getuigenissen van jongeren uit alle drie de projecten en met analyses van journalisten en academici. Dit nummer wordt verscheidene malen geprezen omwille van zijn informatieve waarde.

16 augustus. De 15.297 stemgerechtigde VU-leden krijgen de stembrief thuis bezorgd waarin ze zich kunnen uitspreken ten gunste van één van de drie projecten. De stemming zal worden afgesloten op 14 september. De dag nadien wordt de uitslag bekend gemaakt. *De Standaard* meldt dat ondanks de strubbelingen van de afgelopen maanden de VU er toch in geslaagd zou zijn 600 leden bij te winnen. Zij zijn echter niet stemgerechtigd in de ledenbevraging.

De campagne naar de gunst van de VU-kiezer wordt geopend door een interview met Geert Bourgeois in *De Standaard*. Hij betreurt dat de leden moeten kiezen

tussen drie in plaats van tussen twee projecten : «Er bestaat een zeer grote kloof tussen het project Anciaux aan de ene kant, en Vlaams-Nationaal en Niet Splitsen aan de andere kant. (...) Het is echter dramatisch dat Niet Splitsen en Vlaams-Nationaal apart opkomen. We delen het geloof in een toekomst voor het Vlaams-nationalisme.» Hij stelt verder dat hij op alle mogelijk manieren toenadering heeft proberen zoeken tot Sauwens maar dat die de boot steeds heeft afgehouden. Hij haalt anderzijds ook opvallend sterk uit naar het project van die middengroep : «Ik hoop dat de leden inzien dat Vlaams-Nationaal de grootste garantie biedt op het voortbestaan van de partij. De middengroep vormt geen solide basis. Niet Splitsen, het klinkt goed. Veel perspectief biedt het echter niet. Wij hebben het VU-erfgoed sterker en moderner vertaald. De middengroep oogt bijzonder grijs en heterogeen. De parlementsleden die de partij de afgelopen jaren hebben gekleurd, vind je daar niet terug.»

VU-partijsecretaris Laurens Appeltans verklaart in het Radio 1-programma *Voor De Dag* dat de kostprijs van de ganse ledenbevraging ongeveer 1 miljoen frank zal bedragen.

17 augustus. De familie van VU-stichter Frans Van der Elst vraagt in een brief aan Bourgeois en Brepoels om de foto en een citaat van Van der Elst te verwijderen van de website van Vlaams-Nationaal. Op de site staat de volgende uitspraak van de stichter te lezen : «Het Vlaams-nationalisme is niet dood. De waarheid is dat de VU is afgeweken en al te zeer verwaarloosd heeft zich te bezinnen op zijn ideologische grondslag, het Vlaams-nationalisme, dat op de achtergrond is geraakt door een al te pragmatische politiek.» De familie schrijft : «Wij zouden nooit kunnen aannemen dat hij zich voor uw groep zou ingezet hebben. Hij was iemand die ook nog tijdens zijn laatste levensmaanden uiting heeft gegeven aan zijn bezorgdheid over de toekomst van het Vlaams-nationalisme. Maar daarmee wilde hij zeker niet de klok terugdraaien, maar integendeel het zoeken naar een hedendaagse invulling ervan aanmoedigen. Deze inspiratie zou hij bij uw groep zeker niet gevonden hebben.»

18 augustus. VU-minister Van Grembergen, hoofdindienaar van het Toekomstproject, zegt in een interview met *De Standaard* : «Binnen De Toekomstgroep is afgesproken geen enkele denigrerende tekst te verspreiden. Met modder gooien vinden wij in strijd met de trots van de Volksunie van de voorbije veertig jaar.» Hij beschuldigt de groep rond Bourgeois tegelijkertijd van naast de officiële partijorganen te werken : «Hij was de officiële partijleider en organiseerde een alternatief circuit, of tenminste liet hij dat parallel circuit organiseren. (...) Na mijn verzoeningspoging een aantal maanden geleden zijn afspraken gemaakt die de groep-Bourgeois niet heeft nageleefd. Bourgeois'Oranjehofgroep is blijven vergaderen en de Amazonegroep van Bert Anciaux – waar ik niet toe behoorde – heeft dat niet gedaan.» Inzake het mogelijk 'opgaan in een groter geheel' van De Toekomstgroep stelt hij duidelijk : «De groep rond Geert Bourgeois verspreidt dat beeld doelbewust. (...) Laat ons tot samenwerkingsverbanden komen waar we over Vlaamse

doelstellingen met elkaar praten en eventueel afspraken maken. Dat betekent niet meteen gemeenschappelijke lijsten, maar waarom een aantal partijen niet – in hun verkiezingsprogramma – een aantal zelfde doelstellingen die het algemeen Vlaams belang dienen, laten formuleren ?» Tenslotte ziet ook hij samenwerking met de middengroep van Sauwens als een mogelijkheid.

19 augustus. Toon Van Overstraeten, vertrouweling van VU-stichter Frans Van der Elst, reageert op de rel rond het citaat van Van der Elst op de website van Vlaams-Nationaal. Hij stelt : «Het zou vermetel zijn om te stellen hoe Frans Van der Elst zou hebben gereageerd, maar ik weet wel zeker dat hij het links-liberalisme zou afwijzen. (...) Ik vermoed dat de familie nu vooral betreurt dat zijn naam gebruikt wordt in de strijd om de erfenis van de VU.»

22 augustus. Johan Sauwens, indiener van het project Niet Splitsen, wordt op zijn beurt geïnterviewd door *De Standaard*. Hij wil de VU zo snel mogelijk weer operationeel maken. Hij stelt over de middengroep : «We zijn gegroeid uit verontwaardiging, omdat een kleine groep een splitsingsscenario besprak. Het kan toch niet dat een handvol mensen de toekomst van de partij beslecht.» In antwoord op de vraag of hij bereid is om met de twee andere groepen samen te werken, zegt hij dat de deelgroepen vanaf 16 september moeten ophouden te bestaan, dat de middengroep een aantal mensen in de andere projecten zal aanspreken en dat met die personen een aantal duidelijke afspraken zullen worden gemaakt. Van een nieuwe samenwerking met ID21 kan volgens Sauwens geen sprake meer zijn : «Dat experiment is voorbij.» Tenslotte stelt hij nog : «Als wij het halen, vragen we Borginon om voorzitter te worden. Fons heeft daarvoor de diplomatieke kwaliteiten.» Gevraagd om een reactie op dat laatste stelt Borginon ontwijkend : «Er is op uitdrukkelijke vraag van de groep-Bourgeois afgesproken dat ik voor geen van de drie groepen zou tekenen, maar dat betekent niet dat ik gedwongen ben mij helemaal neutraal op te stellen. Wel is er mij een politieke zomerslaap opgelegd.»

Eind augustus. Een aantal VU-arrondissementen organiseert een debatavond over de ledenbevraging in de partij. Bedoeling daarbij is dat van elk van de drie projecten één protagonist een korte uiteenzetting geeft, gevolgd door een debat. De volgende arrondissementen organiseren zo'n avond : Leuven, Turnhout, Halle-Vilvoorde, Brugge, Antwerpen en Mechelen. Ook de VU-jongeren organiseren iets dergelijks. Het aantal aanwezigen varieert van ongeveer 20 personen bij de VU-jongeren, over 45 à 50 geïnteresseerden in Leuven en Turnhout, 60-65 in Halle-Vilvoorde, Brugge en Mechelen tot 100 belangstellenden in Antwerpen.⁷ Daarnaast organiseert Vlaams-Nationaal in dezelfde periode in elke Vlaams provincie een eigen praatcafé, waarop alle VU-leden uitgenodigd worden. Anders

⁷ Cijfers op basis van eigen observaties, getuigenissen van arrondissementele secretarissen en krantenartikels.

dan bij de arrondissementele debatavonden, komen hier enkel vertegenwoordigers van Vlaams-Nationaal aan het woord. Plaatselijke kaderleden, mandatarissen of partijleden spreken hun voorkeur uit voor het project, gevolgd door een interview van een journalist met Frieda Brepoels en Geert Bourgeois en een vragenronde. De aanwezigheden hier schommelen van 60 in Vlaams-Brabant tot 150 in zowel Oost- als West-Vlaanderen.⁸

Geert Bourgeois zegt op 25 augustus in *De Morgen* dat als het van hem afhangt het cordon sanitaire tegen het Vlaams Blok behouden blijft als Vlaams-Nationaal de VU overneemt.

Op 30 augustus bevestigt Costa-co-voorzitter Patrik Vankrunkelsven het door Geert Bourgeois verspreide bericht dat de Costa in alle stilte is opgedoekt : «De beslissing is genomen in overleg met de federale regering omdat er toch geen concreet project meer is voor de Costa.»

27 augustus. *De Standaard* meldt dat uit uitgelekte e-mails van ID-woordvoerder Sven Gatz blijkt dat begin juli al plannen gemaakt werden om ID21 en De Toekomstgroep op 27 september – dus na de bekendmaking van de uitslag van het ledenreferendum – te laten fuseren.

30 augustus. Er verschijnt een vrije tribune van Maurits Coppieters in *De Standaard* waarin hij zijn steun voor Niet Splitsen uitspreekt.

1 september. De VU-Jongeren (VUJO) houden een extra algemene ledenvergadering in Mechelen. De bedoeling is om de VUJO niet op te splitsen, maar als groep te kiezen voor één bepaald project. Naast het geven van een politiek signaal en stemadvies aan VUJO'ers, heeft de beslissing nog andere gevolgen. Indien de VU-leden in meerderheid voor hetzelfde project kiezen als de VUJO, dan wordt de huidige situatie gewoon voortgezet. Indien de VUJO voor een verliezend VU-project kiest, dan gaan VU en VUJO een verschillende kant uit. VUJO is immers een aparte vzw, die geen deel uitmaakt van de VU. De uitslag van de stemming : 42 stemmen voor De Toekomstgroep, 3 stemmen voor Vlaams-Nationaal, 2 stemmen voor Niet Splitsen en 9 onthoudingen. Er wordt wel wat protest geuit. Men verwijt de VUJO-leiding al lang de kant van De Toekomstgroep gekozen te hebben en precies deze extra algemene ledenvergadering opgezet te hebben om de gehele VUJO zo ver te krijgen. De tegenstanders hekelen o.m. de relatief lage opkomst (56 leden op een totaal van 480, amper 11 %). De VUJO-leiding repliceert dat de procedure conform de interne regels is verlopen, dat alle VUJO-leden op de hoogte gebracht waren en dat ook bij vorige algemene vergaderingen de opkomst niet altijd even hoog was. Er dient ook aangestipt te worden dat een aantal

⁸ Cijfers op basis van eigen observaties en/of getuigenissen van Vlaams-Nationaal zelf.

jongeren de VUJO al eerder verlaten had om toe te treden tot de jongerenbeweging Ronduit!⁹

4 september. Niet Splitsen roept de VU-leden die nog niet gestemd hebben op om dit alsnog te doen.

15 september. Partijsecretaris Laurens Appeltans maakt na afloop van de VU-partijraad (de laatste VU-partijraad uit de geschiedenis) de uitslag van de ledenbevraging bekend. Van de in totaal 15.297 stemgerechtigde leden hebben er 9.801 hun stem uitgebracht (participatiegraad=64,07 %).

	<i>Absoluut aantal geldige stemmen</i>	<i>% geldige stemmen</i>
Vlaams-Nationaal	4.432	47,18
Niet Splitsen	2.835	30,18
De Toekomstgroep	2.126	22,63
Totaal	9.393	100,00

Het gevolg van deze uitslag is dat de groep rond Geert Bourgeois de leiding over de partij krijgt. Doordat geen project meer dan 50 % haalt, verdwijnt de naam Volksunie. Ook het logo van de partij mag niet meer gebruikt worden.

In reactie op de uitslag steekt Bourgeois de hand uit naar de middengroep : «Ik zal Johan Sauwens contacteren. Ik heb goede hoop op één sterke politieke formatie.» Verder stelt hij dat de groep die als tweede is geëindigd – de middengroep – tot 2007 gebruik mag maken van het deel van het partijhoofdkwartier gelegen in de Noordstraat, waar het hoofdkwartier van ID21 gevestigd is.

Sauwens van zijn kant stelt twee voorwaarden voor samenwerking : er moet bereidheid zijn om te zoeken naar een werkbare oplossing «die zo dicht mogelijk bij het huidig VU-programma ligt» en er moeten klare afspraken komen over de interne partijdemocratie. Hij stelt verder dat het niet de bedoeling is dat de groep Niet Splitsen een aparte structuur blijft.

Anciaux en Vankrunkelsven spreken van een te verwachten uitslag. Van Grembergen stelt dat een gesprek met Bourgeois is uitgesloten en benadrukt dat De

⁹ Ronduit ! werd op 18 februari 2001 in Dilbeek opgericht uit onvrede met de partijkoers inzake Lambermont. De vereniging werd oorspronkelijk voornamelijk getrokken door een aantal jongeren (o.a. Johan Guldix, Piet De Bruyn, David Vits en Joris Nachtergaele), maar Ronduit ! telde ook heel wat niet-jongeren onder haar leden. Ronduit ! was geen afsplitsing van de VU-Jongeren maar verzamelde wel afgehaakte VU-Jongeren, net als ontevreden oudere militanten en kaderleden. Ronduit ! zorgde eigenlijk voor enige structuur bij de achterban van de «Bende van Vier». Een informeel bestuur kwam minstens om de maand samen. De vereniging speelde o.a. een belangrijke rol bij de betoging van de Vlaamse Volksbeweging in Gent (mei 2001) en in de campagne van Vlaams-Nationaal bij de VU-ledenbevraging. Aangezien Ronduit ! voornamelijk door jongeren werd getrokken, groeide de vereniging na de overwinning van Vlaams-Nationaal bij de ledenbevraging uit tot de jongerenbeweging van de N-VA.

Toekomstgroep een eigen project heeft : «Momenteel worden er geen gesprekken gevoerd met andere partijen.»

Huidig VU-voorzitter Borginon blijft voorlopig voorzitter van de vzw Volksunie. Hij dient de regeling af te werken i.v.m. de gevolgen van de ledenbevraging zoals vastgelegd op de partijraad van 4 juli.

Uit het onderzoek naar het stemgedrag van de VU-leden bij de bevraging, wordt duidelijk dat het project Vlaams-Nationaal in geen enkele provincie een lage score heeft behaald en vooral in West-Vlaanderen een erg hoge score. Verder heeft het project veel aanhang bij personen die betrokken zijn bij de klassieke Vlaamse beweging, bij personen die al langer dan 25 jaar lid zijn van de partij en bij de gewone leden van de partij die geen kandidaat zijn bij verkiezingen. Op moreel-ethisch vlak zijn de Vlaams-Nationaal-kiezers vrij conservatief, ze staan weigerachtig t.o.v. samenwerking met andere partijen en zien het Vlaams-nationalisme nog altijd als de allerbelangrijkste prioriteit.¹⁰ De kiezers van Niet Splitsen nemen op vele punten een positie in die het midden houdt tussen de twee andere projecten, zonder echt over te hellen naar één van de twee projecten. Dit project heeft vooral aanhang in de provincies Limburg en Antwerpen en bij leden die al langer lid zijn van de partij. Het project van De Toekomstgroep tenslotte heeft vooral veel aanhang bij personen die actief zijn naar buitenuit als parlementslid of als kandidaat bij de gemeenteraadsverkiezingen of die actief zijn bij zogenaamde nieuwe sociale bewegingen. De aanhang van het project is verder groot bij personen die eerder progressief zijn op moreel-ethisch vlak, bij personen voor wie meer Vlaams zelfstandigheid belangrijk is, maar voor wie dat laatste niet kost wat kost de absolute prioriteit moet zijn.

17 september. De groep rond Geert Bourgeois vergadert voor de eerste keer in het voormalig VU-hoofdkwartier aan het Barricadenplein in Brussel. De groep kiest een voorlopig partijbestuur en doopt zich om tot 'De Nieuwe Volksunie'. Geert Bourgeois wordt voorlopig voorzitter. Na 13 oktober komen er voorzittersverkiezingen. Kamerlid Frieda Brepoels wordt voorlopig aangesteld om de partij organisatorisch te leiden.

Over de steun aan de twee Vlaamse VU-ministers zegt Bourgeois : «Ik stel ze niet hardop ter discussie, neen. We moeten daar eens grondig over nadenken. Het komt zo snel mogelijk op de agenda van onze volgende vergaderingen. Ook de partijraad in oktober spreekt zich daarover uit.» Zonder de vijf parlementsliden die niet voor De Toekomstgroep opteerden, behoudt de Vlaamse regering in het Vlaams Parlement nog wel een meerderheid van 66 op 124 zetels. Jan Loones zegt zelf : «Ik wil liever bij elke stemming nadenken of ik de Vlaamse regering steun of niet. Bij die steun zal ik me laten leiden door het regeerakkoord dat destijds werd afgesloten.»

De Toekomstgroep reageert ondertussen hoegenaamd niet positief op de naamkeuze van de groep-Bourgeois. Kamerlid Els Van Weert : «Dat is tegen alle afspraken.

¹⁰ B. WAUTERS, *a.w.*, pp. 3-26.

Niemand heeft bij het ledenreferendum 50 procent gehaald en dan verdwijnt de naam Volksunie. De Nieuwe Volksunie mag niet en we gaan daar formeel tegen protesteren.»

18 september. Ondertussen proberen de verschillende groepen de lokale VU-afdelingen voor hun project te winnen. Annemie Van de Casteele van De Toekomstgroep : «We willen zo snel mogelijk de afdelingen bezoeken om te zeggen dat wij ook bestaan. De winnaar van het ledenreferendum erfde het apparaat, wij moeten van nul beginnen. En we vrezen een beetje dat de afdelingen soms gemakshalve zullen beslissen om bij de groep-Bourgeois aan te sluiten.» Frieda Brepoels, die door De Nieuwe Volksunie uitgestuurd wordt om de lokale afdelingen te bezoeken, verwacht voor haar groep weinig problemen in West-Vlaanderen en Limburg. In andere regio's zoals bijvoorbeeld de hoofdstad ziet ze wel mogelijke problemen : «De Brusselse afdeling is helemaal van Bert, met mensen uit zijn kabinetten enzovoort. Daar zullen we dus iets totaal nieuws moeten opbouwen.» Geert Bourgeois zegt in *De Financieel-Economische Tijd* over de regeringsdeelname : «De twee ministers zitten in het kamp dat zeer duidelijk verliest. Het is duidelijk dat dit een probleem vormt en dat er vragen zijn over hun mandaat.»

19 september. De groep van Geert Bourgeois gaat in op de vraag van Annemie Van de Casteele, tijdelijk voorzitter van De Toekomstgroep om de naam De Nieuwe Volksunie niet meer te gebruiken. De partij van Bourgeois wordt voorlopig omgedoopt – in afwachting van een echte nieuwe naam op 13 oktober – tot De Nieuwe Partij*. (* staat daarbij voor «die de partij waarvan de naam niet meer mag worden vernoemd, voortzet».)

21 september. Na een week van informele contacten met leden van de twee andere groepen, komt de groep Niet Splitsen samen om het een en ander te evalueren. Zoals verwacht, wordt besloten zowel met De Toekomstgroep als met de Nieuwe Partij* verder te onderhandelen. Tevens worden de voorwaarden bepaald waarmee de discussie zal worden aangegaan. Johan Sauwens wil over die voorwaarden enkel kwijt dat het zeker zal gaan over de toekomstige strategie, de mate waarin de interne partijdemocratie wordt georganiseerd en de vraag of de groep Niet Splitsen een herkenbare rol zal kunnen spelen.

27 september. ID21 besluit met een overgrote meerderheid (92 %) zichzelf op te heffen. De zowat 1.000 «partners» (=leden) konden zich daarover uitspreken door persoonlijk te komen stemmen in Brussel of hun stem te laten horen per brief of via internet. Vanaf 1 oktober fuseert ID21 met De Toekomstgroep tot 'Toekomstgroep-ID'. Voorlopig blijft ID21 wel als vzw bestaan. Dat is louter om administratieve redenen om de dotatie van de vzw VU, om en bij de 250.000 euro per jaar, te kunnen blijven ontvangen. Woordvoerder Sven Gatz van ID21 benadrukt nog het links-liberaal en het radicaal democratisch karakter van ID21. Voor hem mag de nieuwe groep niet varen onder de vlag van het Vlaams-nationalisme. Samenwer-

king met derden kan, maar voor Gatz kan er geen sprake van zijn dat de nieuwe formatie fuseert met een bestaande partij of er door wordt opgeslokt.

3 oktober. Bij de stemming over de beleidsverklaring van de regering in het Vlaams Parlement geeft de voltallige VU-ID-fractie – op een onthouding van Chris Vandembroeke na – samen met de andere meerderheidspartijen het vertrouwen aan de regering.

5 oktober. De groep Niet Splitsen beslist in Leuven over haar toekomst. Vlaams parlementslicid Van Dijck stelt : «Wij hebben met De Toekomstgroep en met de Nieuwe Partij van Geert Bourgeois telkens twee gesprekken gehad. Tijdens de onderhandelingen hebben we onze voorwaarden gesteld. (...) Er wordt nu niet meer onderhandeld. We moeten beslissen.» Nog in de loop van de voorafgaande week roept een groep van 30 oud-parlementsleden van de VU met o.a. Walter Luyten, Bob Maes en Toon Van Overstraeten de groep Niet Splitsen op om met de groep van Bourgeois samen te gaan. Uiteindelijk wordt in Leuven beslist de leden de vrije keuze te laten om bij één van de andere twee groepen aan te sluiten. «Een groot deel van de leden weigert echter een keuze te maken», zegt Sauwens. Ook hijzelf kiest nog niet : «Ik leg me de komende tijd toe op mijn gemeente en op mijn werk in het Vlaams Parlement.»

Voor de leden van Niet Splitsen wordt tevens, ongeacht hun partijpolitieke keuze, een Vlaams-nationaal platform opgericht. Bedoeling daarvan is om het VU-erfgoed voort te zetten, het Vlaams zelfbestuur te promoten en de lokale werkingen te ondersteunen en te begeleiden.

Interessant in dit verband is de volgende tabel over het stemgedrag bij de VU-ledenbevraging.¹¹ Wauters bevroeg in totaal 391 VU-leden (enkel leden die daadwerkelijk hebben gestemd, werden geselecteerd). 121 daarvan gaven te kennen voor het project Niet Splitsen te hebben gestemd. Gevraagd naar hun tweede keuze werd volgend opmerkelijk resultaat bekomen.

	<i>Niet Splitsen</i>	
	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
Vlaams-Nationaal	57	47,11
De Toekomstgroep	57	47,11
Geen antwoord	7	5,79

13 oktober. Nadat eerder op de dag de Nieuwe Partij* een partijraad hield, wordt door Bourgeois de nieuwe naam en een nieuw manifest voorgesteld. In de Schelp van het Vlaams Parlement komen daarvoor ongeveer 300 mensen opdagen. De Nieuwe Partij* wordt omgedoopt in de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA). (Volgens woordvoerder Ben Weyts zou in de partijraad slechts één iemand tegen de naam

¹¹ B. WAUTERS, *a.w.*, p. 22.

N-VA hebben gestemd) Bourgeois presenteert tevens een N-VA-manifest met 21 beginselen. Dat manifest dient als houvast tot een ledencongres dat gepland is voor april 2002. Tot dan blijft Bourgeois zelf ook voorzitter. De N-VA streeft naar een onafhankelijk Vlaanderen dat lid is van de Europese Unie. De partij kiest ook duidelijk voor de republiek Vlaanderen : ze vindt de erfelijke dynastie niet meer van deze tijd. Verder maakt Bourgeois duidelijk dat de N-VA op geen enkele manier wil samenwerken met het Vlaams Blok, maar dat de partij afstand neemt van het principe van het cordon sanitaire. Volgens N-VA-woordvoerder Ben Weyts waren er van de 36 partijraadsleden van de voormalige VU die hun handtekening hebben geplaatst onder het project van Niet Splitsen, «iets meer dan de helft» aanwezig op de eerder op de dag gehouden partijraad. De partijraad duidde ook een voorlopig partijbestuur aan.

17 oktober. Vlaams parlements lid Kris Van Dijck, tot voor kort behorend tot Niet Splitsen, maakt bekend dat hij zich aansluit bij de N-VA van Geert Bourgeois : «Als ik me politiek niet wil uitrangeren, moet ik een keuze maken. Die was niet gemakkelijk, maar ik kies voor de N-VA. (...) Mijn keuze betekent niet dat ik de Vlaamse regering niet meer steun. Ik blijf achter het regeerakkoord staan.»

30 oktober. De N-VA kondigt aan dat ze alle ex-VU-leden gaat aanschrijven met de vraag om zich lid te maken van de N-VA. Geert Bourgeois rekent op de helft van de 15.000 tot 16.000 ex-VU-leden.

Begin november. Patrik Vankrunkelsven maakt bekend dat Europarlementslid Nelly Maes en lid van de middengroep aanwezig zal zijn op het congres van De Toekomstgroep. Hij wijst er verder op dat er een aantal leden van de groep Niet Splitsen, «leden van de tweede lijn», meewerken aan de congresteksten van De Toekomstgroep. Enkele dagen later stelt Europarlementslid Nelly Maes echter dat ze niet komt. Ze verklaart wel «erg geïnteresseerd» te zijn in de afloop van de discussies in De Toekomstgroep. Uiteindelijk maakt ze enkele dagen later bekend dat ze toch aanwezig zal zijn op het congres van De Toekomstgroep. Volgens haar blijkt na enkele gesprekken met mensen van die groep en na het lezen van de congresteksten dat de overgrote meerderheid opteert voor een eigen project en geen overstap naar de VLD voorbereidt. Ze heeft evenwel nog niet beslist of ze definitief tot de groep toetreedt. Ze zal dat pas doen na afloop van het congres en de verkiezing van de nieuwe bestuursploeg.

9 en 10 november. In aanwezigheid van ruim zevenhonderd congresgangers vormt De Toekomstgroep-ID zich om tot een nieuwe partij, 'Spirit' genaamd. 'Spirit' heeft betekenis op zich, maar is tevens de afkorting van Sociaal, Progressief, Internationaal, Regionalistisch, Integraal-democratisch en Toekomstgericht. De ondertitel van Spirit luidt verder «Vrije Democraten. Vlaams, Europees, mondiaal.» Volgens haar beginselverklaring heeft de partij een grote eerbied voor het individu met daartegenover een actieve overheid. De partij is bekommerd om postmateria-

listische thema's zoals democratie, milieu en pacifisme. Verder ruilt Spirit het Vlaams-nationalisme voor het «regionalisme». Spirit positioneert zich duidelijk als een onafhankelijke partij, niet als een beweging die aansluiting zoekt bij een groter geheel. Enkel Vankrunkelsven houdt enigszins de mogelijkheid open om in de toekomst met anderen samen te werken, maar «enkel op basis van inhoud». Tenslotte stelt Spirit ook duidelijk in de Vlaamse regering te willen blijven. Annemie Van de Casteele wordt verkozen tot algemeen voorzitter. Els Van Weert en Geert Lambert worden de nieuwe ondervoorzitters (zie deel II van dit artikel). In reactie op de oprichting van Spirit maakt Geert Bourgeois enigszins triomfante-lijk melding van het feit dat «Vlaanderen maar één democratische Vlaams-nationale partij rijk is en dat de N-VA zich verbaast over het gemak waarmee sommige politici, waaronder enkele nestors, hun Vlaams-nationale roots verlooche-nen».

30 november. Op een gezamenlijke bijeenkomst van de Raad van Bestuur en de Algemene vergadering van de vzw Volksunie raken de reeds lang aanslepende gesprekken over de uitvoering van de afspraken die bij de VU-ledenbevraging werden gemaakt, afgerond. Er wordt beslist dat de naam van de vzw Volksunie vanaf 1 december gewijzigd wordt in vzw Nieuw-Vlaamse Alliantie. Verder nemen 22 leden van de Algemene vergadering en de Raad van Bestuur van de vzw Volksunie en de daaraan verbonden vzw's ontslag. De zes N-VA-leden van de oude Raad van Bestuur (Bourgeois, Brepoels, Caudron, De Wever, Defoort en Moyaert) blijven op post. De Raad van Bestuur en de Algemene vergadering worden aangevuld met alle leden van het voorlopige partijbestuur van de N-VA. Duidelijk wordt ook hoe de fractiemiddelen over de verschillende projecten verdeeld worden. De in totaal 18 VU-mandatarissen (9 Vlaamse parlementsleden, 8 kamerleden en 1 senator), maken duidelijk aan wie hun 1/18-deel wordt toegekend.¹² Zeven mandatarissen wijzen hun deel toe aan de project Vlaams-Nationaal : Bourgeois, Brepoels, Van Hoorebeke, Pieters, Loones en Vandenbroeke die het project oorspronkelijk hebben ondertekend, aangevuld met Van Dijck. Van Vaerenbergh en Sauwens wijzen hun deel toe aan de Middengroep. Negen mandatarissen geven hun deel aan het project De Toekomstgroep (Spirit) : de 8 oorspronkelijke ondertekenaars Bex, De Cock, Lauwers, Roegiers, Van de Casteele, Vankrunkelsven, Van Weert en Willems, later aangevuld met Borginon.

1 december. De vroegere VU-jongeren, die zich op 1 september al aansloten bij De Toekomstgroep (vanaf 9 november omgevormd tot Spirit), maken hun nieuwe naam bekend : «Prego-Jongeren mét Spirit». De structuur en werking van Prego sluit volledig aan bij de vroegere VU-jongeren. In maart 2002 komt er een officieel startmoment voor de beweging. Tot dan blijft ook het dagelijks bestuur op post

¹² De ID21'ers worden niet in rekening gebracht. Er gebeurt een voorafname van een bepaald deel van de middelen die toekomen aan ID21.

met Klaus Van Audenhove als voorzitter, Michaël Van Droogenbroeck als secretaris en Geert Conaerts als ondervoorzitter.

2 december. De N-VA houdt haar eerste meeting in Gent. Om en bij de 1.400 mensen wonen de meeting bij. Geert Bourgeois zegt in zijn slottoespraak dat de N-VA kiest «voor de moderne vertaling, voor de eenentwintigste eeuwse invulling van het humanitair Vlaams-nationalisme van de VU-stichter Frans Van der Elst». Hij ziet de partij als «het syndicaat van het algemeen Vlaams belang». Hij eist verder fiscale autonomie, een eigen tewerkstellings-, gezondheids- en gezinsbeleid voor Vlaanderen. De partij kiest voor een onafhankelijk Vlaanderen als lidstaat van Europa. Bourgeois maakt bekend dat de partij reeds 4.000 leden telt, waaronder 700 personen die nooit lid zijn geweest van de VU.

6 december. In de commissie Financiën van het Vlaams Parlement wordt de begroting 2002 goedgekeurd. Chris Vandebroek (N-VA) die normaal in de commissie zetelt, laat zich daarbij vervangen door André-Emiel Bogaert (Spirit). Vandebroek had tijdens de besprekingen al aangekondigd dat hij de begroting niet zou goedkeuren. De verhouding meerderheid-oppositie in de commissie is zeven-zeven, Vandebroek niet meegerekend. Tot de vervanging van Vandebroek door Bogaert werd besloten in de VU-ID-fractie. Daarin zetelen drie N-VA'ers, zeven mensen van Spirit en twee onbeslist (Sauwens en Van Vaerenbergh).

17 december. *La Libre Belgique* publiceert de resultaten van zijn driemaandelijke peiling van de stemintenties. De N-VA haalt in Vlaanderen 5,2 %, Spirit 2,7 %. Bourgeois noemt de peiling «een echte opsteker». Op de stelling dat de politieke versplintering absoluut is in Vlaanderen reageert hij : «Ja, maar lang niet iedereen gaat naar de verkiezingen. Spirit en de NCD [Nieuwe Christen-Democraten] gaan met de VLD in zee. Neen, van een kartelvorming tussen de N-VA en de CD&V is geen sprake. Die geruchten kloppen niet. We hebben gekozen voor een eigen koers.» Spirit beslist, als reactie op de peiling, een campagne die gepland was voor het voorjaar van 2002 te vervroegen. Met de campagne hoopt de partij meer naamsbekendheid te krijgen. Van de Castele benadrukt dat de peiling amper twee weken na het stichtingscongres van Spirit gehouden werd en dat Bert Anciaux nog altijd één van de populairste politici is.

19 december. De parlementsleden van de meerderheidspartijen keuren in het Vlaams Parlement de begroting 2002 goed. Ook alle N-VA'ers stemmen mee met de meerderheid, behalve Chris Vandebroek die zich onthoudt.

20 december. Op een persconferentie met CD&V-voorzitter Stefaan De Clerck kondigt Johan Sauwens aan dat hij overstapt naar de CD&V. Sauwens motiveert zijn keuze door te verwijzen naar het CD&V-vernieuwingscongres van september 2001 waar de CD&V voor het confederalisme heeft gekozen. In de teksten staan

zaken die zo uit het VU-programma zouden kunnen komen, aldus Sauwens. Hij verwijst ook naar het project van menselijke zekerheid en verbondenheid. CD&V is volgens Sauwens van een machtspartij naar een ideeënpartij geëvolueerd.

21 december. Als reactie op de overstap van Sauwens naar de CD&V, laat de N-VA weten dat de Limburgse provincieraadsfractie en alle Limburgse VU-burgemeesters toetreden tot de N-VA.

2002

5 januari. In een interview met *Het Laatste Nieuws* spreekt CD&V-kamerlid Pieter De Crem als volgt over de relatie tussen N-VA en CD&V : «Met onze duidelijke keuze voor het confederalisme zetten we de poort wijd open voor de Nieuw-Vlaamse Alliantie van Geert Bourgeois. Er is een historisch rendez-vous in de maak. Het water is nog een beetje koud, maar niet te diep. Er moeten nog wat persoonlijke stekels weggewerkt worden, maar CD&V en N-VA passen bij elkaar. De komende weken vinden gesprekken plaats over niet-vrijblijvende, gemeenschappelijke acties in het parlement.» Bourgeois reageert duidelijk : «CD&V kiest voor confederalisme, dat betekent twee deelstaten in België. Wij daarentegen kiezen voor een onafhankelijk Vlaanderen, voor een Vlaanderen dat een lidstaat moet worden van de Europese Unie. Dat is volgens mij iets helemaal anders.» En over de samenwerking in het parlement : «Mijn mond valt open als ik Pieter De Crem dat hoor verkondigen. Ik heb mijn fractieleider in de Kamer, Frieda Brepoels, daarover gecontacteerd en ook zij is helemaal niet op de hoogte.»

9 januari. Spirit-minister Paul Van Grembergen spreekt zich in een interview met *De Standaard* uit over de versnippering in het Vlaamse politieke landschap : «Neen, de versnippering komt een goed bestuur niet ten goede. Een viertal partijen kan volstaan.» Op de vraag bij welke partij Spirit dan moet aansluiten zegt hij : «Dat is nu helemaal niet aan de orde. Het profiel van Spirit – de klemtoon op het ongebonden, vrije denken én op solidariteit – vind ik nergens anders. De situatie met acht of meer partijen, is iets waar we door moeten, vrees ik. Pas daarna zullen terug grotere gehelen ontstaan. Ik sluit dus ook niet uit dat Spirit later in een groter geheel wordt ondergebracht, zolang dat geheel niet onnatuurlijk is en geen afstotingsverschijnselen vertoont. Maar op dit moment is het lijf VLD en het lijf SP.A niet compatibel met het lijfje Spirit.»

Bij de bespreking van de verlaging van de registratierechten in de commissie Financiën in het Vlaams Parlement, wordt duidelijk dat – net als bij de bespreking van de begroting – de N-VA'er Chris Vandenbroeke de meerderheid niet meer steunt. Daarop wordt Vandenbroeke als ondervoorzitter van die commissie officieel en definitief vervangen door de leider van de VU-ID-fractie Etienne Van Vaerenbergh. Ook Vlaams parlamentslid en N-VA'er Kris Van Dijck die secretaris is van de commissie voor Onderwijs wordt op het eind van januari vervangen (30/01/2002). Dirk De Cock (Spirit) volgt hem op. Van Dijck blijft wel plaatsver-

vangend lid van de commissie. In dezelfde periode wordt ook N-VA'er Jan Loones vervangen als vast lid van de commissie voor Openbare Werken door Jos Bex (Spirit).

16 januari. Fons Borginon, die lange tijd als voorzitter van de vzw Volksunie onafhankelijk diende te blijven omwille van de juridische afhandeling van de splitsing van de partij, maakt op een persconferentie bekend dat hij zich aansluit bij Spirit. Naar eigen zeggen kon Borginon ook bij de CD&V terecht. Over zijn keuze voor Spirit zegt hij : «Spirit is voldoende groot om het Vlaams-nationalisme ook operationeel te maken. Dat is meteen ook een reden om niet naar de N-VA te gaan. De leiding is daar niet in staat om binnen de vijftien jaar op communautair vlak ook maar iets te verwezenlijken. Ze gaat steeds lopen voor haar verantwoordelijkheid.» Over zijn relatie met Bourgeois zegt hij nog : «Niet dat het een vete wordt tot het einde van mijn dagen. Maar tussen ons is er iets gebroken.» Met de keuze van Borginon is nu Vlaams fractieleider Etienne Van Vaerenbergh de enige parlementair die nog niet gekozen heeft voor Spirit, N-VA of een andere partij (zie deel II van dit artikel).

3 februari. Spirit verspreidt een mededeling waarin de partij stelt «het eeuwig hofmaken vanwege de VLD en NCD stilaan beu te worden». De partij zegt dat ze tot vervelens toe dient duidelijk te maken dat ze gelooft in haar eigen programma, waarvan de beginselverklaring die goedgekeurd werd op haar congres in november de basis vormt. En nog : «Spirit heeft steeds opgeroepen om over concrete themata samen te werken. (...) Net dat overschrijden van de eigen partijgrens is voor Spirit nieuwe politieke cultuur. Zo'n samenwerking is echter totaal anders dan het samenrapen van individuele persoonlijkheden, die stuk voor stuk wel interessant kunnen zijn, maar geen geloofwaardig project op tafel kunnen leggen. Spirit zal en wil geen deel uitmaken van een volkspartij waar de hoop op een 40-jarige deelname aan de macht het wint van een blijvend vernieuwen en verfrissend engagement.»

9-10 maart. Op een partijraad neemt de N-VA haar nieuwe statuten aan. In de praktijk gaat het om een overneming van de vroegere VU-statuten, mits een aantal beperkte wijzingen.

In hetzelfde weekeinde maakt Spirit de resultaten bekend van haar eerste nationale bestuursverkiezingen. Door de bepalingen omtrent de minimumvertegenwoordiging van jongeren en vrouwen (1/3 van de algemene raad vrouwen, 1/3 jongeren) blijven een aantal mandaten voorlopig open. Daarvoor wordt een tweede stemronde georganiseerd op 20 april.

24 maart. In de peiling naar de kiesintenties van de Belgen die driemaandelijks door *La Libre Belgique* wordt opgezet, gaat N-VA er op achteruit. De partij zakt van 5,2 % naar 4,7 %. Spirit stijgt dan weer van 2,7 % naar 3,7 %. Samen halen de twee 8,4 %, 0,4 % minder dan de 8,8 % die de VU in de Vlaamse kantons haalde bij de

Kamerverkiezingen van 1999. Spirit-senator Vankrunkelsven vindt het resultaat hoopgevend, maar pleit er toch voor om met de SP.A of de VLD te gaan praten om eindelijk uit de onduidelijkheid rond Spirit te geraken. Opvallend ook : Bert Anciaux blijft na Verhofstadt en Stevaert de populairste Vlaamse politicus, maar hij moet wel wat terrein prijs geven aan de twee anderen.

27 maart. In een interview met *Knack* zegt CD&V-voorzitter Stefaan De Clerck : «Het is zonneklaar dat de politieke standpunten en de sociologische achterban van CD&V en N-VA voor negentig procent gelijklopend zijn. (...) Ik ben er dan ook van overtuigd dat CD&V en N-VA ooit zullen convergeren.»

4 april. In een interview met *De Standaard* spreekt Spirit-senator Vincent Van Quickenborne zich uit tegen het cordon sanitaire rond het Vlaams Blok. Volgens Van Quickenborne maakt het cordon politici van andere partijen monddood, waardoor een aantal belangrijke problemen niet aan bod komen. Spirit-voorzitster Van de Castele reageert : «De uitspraken van Van Quickenborne zijn in strijd met de partijlijn. Er is binnen Spirit nog niet echt een debat over het thema geweest, maar er zal in de schoot van de partij een discussie volgen over het inhoudelijk standpunt van Van Quickenborne.»

20 april. De 120 N-VA-partijraadsleden verkiezen een nieuw partijbestuur. Tevens worden een nieuwe partijsecretaris en twee ondervoorzitters verkozen. Er wordt beslist op de volgende partijraad, begin juni, nog twee bijkomende leden aan te duiden, evenals een penningmeester. De algemeen voorzitter wordt verkozen op het eerste algemene ledencongres op 4 en 5 mei in Leuven.

Nog op 20 april wordt de tweede ronde van de verkiezing van het nationaal bestuur van Spirit afgesloten. Na de eerste ronde op 9 maart moesten de leden nog 25 zitjes in de algemene raad invullen.

26 april. De federale meerderheidspartijen bereiken een ontwerpakkoord over hervorming van de kieswet. Daarin staan ondermeer ambitieuze plannen over de hervorming van de Kamer en de Senaat, de omvorming van het Arbitragehof tot een echt constitutioneel hof, de invoering van provinciale kieskringen voor de Kamerverkiezingen en van een provinciale kiesdrempel van 5%. Voor de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde wordt een aparte regeling voorzien.

29 april. VLD-voorzitter De Gucht en NCD-voorzitter Johan Van Hecke maken bekend dat de besturen van hun beider partijen unaniem een intentieverklaring hebben ondertekend om samen een nieuwe open Vlaamse politieke formatie op te richten. De Gucht voegt daar aan toe te hopen dat in een latere fase «enkele leden» van Spirit bij de operatie kunnen worden betrokken. Spirit-voorzitster Van de Castele reageert scherp : «Wij zijn de politieke staling van de VLD beu ! (...) Spirit is dit macho-gedrag grondig beu en kan het niet appreciëren dat de VLD op alle mogelijke manieren en openlijk de partij probeert op te blazen.»

2 mei. In een interview met *Knack* meldt Geert Bourgeois dat de N-VA al 8.800 leden telt, waarvan een kwart geen lid is geweest van de VU. Volgens Bourgeois had de VU op het eind 11.500 leden.

4-5 mei. De N-VA houdt in Leuven haar eerste algemeen ledencongres. Het congres richt zich op de thema's waarop de partij «het verschil maakt»: de Vlaamse staat, Vlaanderen wereldwijd en vrije en verantwoordelijke Vlamingen. Thema's als economie, justitie en milieu zullen aan bod komen op een congres in het najaar van 2002. Congresvoorzitter is Bart De Wever, sinds begin 2000 lid van het partijbestuur. De partij kiest voor een onafhankelijk Vlaanderen als lidstaat van Europa. Dit dient te gebeuren middels een scheidingsverdrag met Wallonië. Brussel zou deel moeten uitmaken van dat onafhankelijk Vlaanderen.

Tijdens het congres kunnen alle leden hun stem uitbrengen voor de rechtstreekse verkiezing van de algemene voorzitter. Geert Bourgeois – de enige kandidaat – wordt met 95,74 % van de 939 stemmen verkozen. Volgens *Volle Manen* was het om budgettaire redenen onhaalbaar om een dure verkiezing per brief te organiseren. Tijdens de slotzitting op zondagmiddag luisteren meer dan 1.000 aanwezigen naar de slottoespraak van Geert Bourgeois. In die toespraak hamert de voorzitter o.a. op de volgende thema's: België als «letterlijke en figuurlijke belasting» voor Vlaanderen, het recht op een eigen Vlaams tewerkstellings-, gezondheids-, gezins- en fiscaal beleid, het ontbreken van een Vlaamse reflex bij de andere Vlaamse partijen, ruimte voor vrije en verantwoordelijke mensen. Hij noemt de N-VA «de enige opvolger van de eertijds consequente en vernieuwende VU» en «een alternatief voor de andere partijen». Hij maakt tevens bekend dat de N-VA nu al 9.300 leden telt, waarvan – nog volgens Bourgeois – 2.500 nieuwe leden die in het verleden niet aangesloten waren bij de VU.

7 mei. Op een actualiteitsdebat in het Vlaams Parlement kant Spirit zich duidelijk tegen het federale akkoord over de kieshervorming. De partij wil Vlaanderen echter niet in een politieke chaos storten voor een zaak waarvoor de Vlaamse regering niet bevoegd is. Spirit zal de aspecten uit de kieshervorming die haar niet bevallen op federaal vlak bestrijden, aldus Lauwers. Het gaat onder meer om de provinciale kiesdrempel van vijf procent, de niet-splitsing van het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en de paritaire Senaat.

14 mei. Vlaams minister en Spiritboegbeeld Bert Anciaux doet in een interview met *Het Laatste Nieuws* een oproep aan zijn partijgenoten om «in een alliantie met de SP.A en met de steun van de christelijke arbeidersbeweging ACW naar de kiezer te stappen». Hij voegt er aan toe: «We kiezen niet voor de SP.A, maar voor hun kiespubliek. Er leeft angst, onverdraagzaamheid, onzekerheid en frustratie onder dat deel van de bevolking. Als de sociale wijken in brand staan, kunnen we ons niet bezighouden met de fraaie architectuur van ons eigen Spirit-huis. Dan moeten we mee gaan blussen.» SP.A-voorzitter Janssens reageert: «Wij zijn tevreden met

de opening die Spirit zelf gecreëerd heeft. We staan open voor een gesprek met anderen, ook met Spirit.»

Ondertussen stelt Spirit-voorzitster Annemie Van de Casteele het in grote lijnen eens te zijn met de analyse van Bert Anciaux, maar ze wijst er tegelijk op dat de partij zich pas eind juni buigt over eventuele allianties of kartels met andere partijen. Anciaux had ook beter eerst intern overlegd vooraleer een interview te geven, aldus Van de Casteele. Spirit blijft bij de eerder afgesproken timing om pas eind juni met de fracties en het partijbestuur een evaluatie te maken van de partijstrategie. Daarna zal er een congres of een algemene ledenvergadering over het thema worden bijeengeroepen.

De reacties van de andere Spiritkopstukken zijn verdeeld. Europarlementslid Nelly Maes reageert ontgoocheld : «Het debat over de electorale strategie moet nog beginnen en dit schot voor de boeg van Bert is niet echt leuk of collegiaal.» Ook Vlaams minister Van Grembergen reageert teleurgesteld. Vlaams parlementslid Margriet Hermans reageert dan weer opgelucht : «Ik ben blij dat samenwerking eindelijk bespreekbaar is, al is de SP.A niet mijn keuze.» Net als senator Van Quickenborne ziet zij meer in een toenadering tot de VLD. In de pers wordt ook melding gemaakt van het feit dat een aantal andere parlementairen – de namen van o.a. Europarlementslid Bart Staes, Vlaams parlementslid Herman Lauwers en kamerlid Ferdy Willems worden daarbij genoemd – eerder met Agalev zouden willen onderhandelen of al onderhandeld zouden hebben. Herman Lauwers ontkent dit ten stelligste : «Ik heb nog nooit onderhandeld. Individuele overstappen hebben trouwens geen enkele zin. Jos Geysels denkt er ook zo over.»

In dit verband kan weer verwezen worden naar het artikel van Wauters. Hieronder is de tweede partijkeuze weergegeven van de 92 VU-leden uit de steekproef die bij de ledenbevraging voor het project van De Toekomstgroep hebben gestemd.¹³

Partij	De Toekomstgroep	
	Absoluut aantal	%
Agalev	15	16,30
CVP (nu : CD&V)	13	14,13
SP (nu : SP.A)	21	22,83
Vlaams Blok	1	1,09
VLD	32	34,78
Blanco/ongeldig	2	2,17
Weet niet/geen antwoord	8	8,70

¹³ Bij de VU-leden die voor het project Niet Splitsen hebben gestemd gaat de tweede partijvoorkeur in de eerste plaats uit naar de VLD (31,40 %), op grote afstand gevolgd door Agalev (16,53 %). Bij Vlaams-Nationaal gaat het om de CD&V (29,21 %) en de VLD en het Vlaams Blok (beiden 21,91 %). Zie : B. WAUTERS, *a.w.*, p. 24.

16 mei. Alle Spirit-mandatarissen komen in spoedzitting bijeen om de gebeurtenissen van de afgelopen dagen te bespreken en om te onderzoeken of de «operationale» van Spirit nog gegarandeerd kan blijven. Er wordt beslist om op 20 mei een buitengewoon partijbestuur samen te roepen om de discussie over de strategische toekomst van de partij vervroegd te voeren. Anciaux stelt na afloop van de samenkomst dat hij zich neerlegt bij de beslissing van de meerderheid : «Ik ben geen solospeler. Ik leg me neer bij wat het partijbestuur maandag beslist. Als dat doorgaan met Spirit als onafhankelijke partij is, dan zal ik dat trekken met alles wat ik in me heb.»

17 mei. Ondertussen ontkent Brussels Spiritparlements lid Sven Gatz dat hij naar de VLD overstapt : „Ik ben van oordeel dat Spirit ofwel alleen moet doorgaan ofwel zich moet buigen over de analyse die Bert Anciaux maakt.»

20 mei. Het uitgebreid Spiritpartijbestuur – de gewone bestuursleden samen met de parlementsleden – komt samen in Groot-Bijgaarden. Margriet Hermans bevestigt voor de start van de vergadering dat ze niet gelooft in Spirit als zelfstandige partij. Evenmin wil ze meestappen in een alliantie met andere formaties : «Ik hoop dat Bert zo verstandig is iedereen los te laten opdat iedereen onderdak zoekt bij die partij waarin hij zijn gedachtegoed herkent. Voor mij is dat de VLD.» Als er beslist wordt om als zelfstandige partij verder te gaan, haakt Hermans af. Ook Vankrunkelsven stelt : «Als Spirit beslist alleen door te gaan, ga ik mijn eigen weg.» Nog steeds voor de eigenlijke vergadering zegt Anciaux : «Ik weet ook niet welke richting het uitgaat vanavond. Maar voor alle duidelijkheid : ik ga niet naar een andere partij. Vandaag niet en ook over twee maanden niet.» Hij ziet in het scenario om iedereen vrij te laten «geen enkele politieke meerwaarde». Hij stelt verder nog op de vergadering zeker het sluiten van een alliantie te zullen verdedigen. Tenslotte zegt hij geen spijt te hebben over zijn uitspraken in *Het Laatste Nieuws* van 14 mei : «Alleen wat de timing betreft, had ik misschien beter eerst de eigen mensen ingelicht.»

Het uitgebreid partijbestuur (31 aanwezigen) beslist uiteindelijk na urenlang nachtelijk onderhandelen om als zelfstandige partij naar de kiezer te gaan. Hieronder is de uitslag van die stemming te zien. De 31 aanwezigen moesten zich uitspreken over vijf verschillende mogelijke scenario's.

<i>Scenario's</i>	<i>Eerste keuze</i>	<i>Eventueel aanvaardbaar</i>	<i>Onaanvaardbaar</i>
1. Alleen verder gaan	15	11	5
2. Met CD&V	1	3	27
3. Met Agalev	2	11	18
4. Met SP.A	6	7	18
5. Met VLD	7	8	16

Nadat Margriet Hermans al duidelijk had gemaakt dat ze naar de VLD zou vertrekken, laten ook Patrik Vankrunkelsven en Vincent Van Quickenborne verstaan dat ze die stap gaan zetten, op voorwaarde dat de VLD kiest voor «een open liberalisme». De twee senatoren willen dat vastleggen in een tekst «die verder gaat dan enkele filosofische beschouwingen, maar ook concrete aandachtspunten zoals de staatshervorming bevat».

22 mei. In een interview met *De Standaard* stelt Vankrunkelsven over de oproep van Anciaux om samen met de SP.A naar de kiezer te stappen : «De partij had een strategie afgesproken om te gaan praten met de VLD, de SP.A en Agalev. Contacten hadden al plaatsgehad en het was de bedoeling om de verkennende ronde deze maand af te ronden. (...) Hij [Bert Anciaux] heeft de partijstrategie doorkruist waarvan hij goed op de hoogte was. We hadden van de samenwerking met een andere partij een positief verhaal kunnen maken.» En verder over Spirit : «Ik kan mezelf niet meer motiveren om met die partij door te gaan. Als onafhankelijke links-liberale denker meen ik dat er mogelijkheden zijn binnen de VLD.» Ondertussen maakt ex-VU-parlementslid Jaak Vandemeulebroucke bekend dat hij zich aansluit bij de N-VA. Bij de VU-ledenbevraging schreef hij zich in bij de groep Niet Splitsen. Daarna sloot hij zich noch bij Spirit, noch bij de N-VA aan.

25 mei. De algemene raad van Spirit buigt zich over het voorstel van het partijbestuur om in 2003 alleen naar de kiezer te gaan. Bij de stemming over het voorstel blijkt een overgrote meerderheid het voorstel van het partijbestuur te steunen : van de ongeveer 100 aanwezigen stemmen 5 personen tegen, «een vijftal» onthoudt zich. Patrik Vankrunkelsven, Vincent van Quickenborne, Margriet Hermans en Fons Borginon zijn op de algemene raad niet aanwezig. Volgens voorzitter Van de Castele beslist Borginon – die in het buitenland is – begin volgende week over zijn politieke toekomst.

In *De Morgen* stelt Vankrunkelsven dat hij louter ideologisch waarschijnlijk voor Agalev zou gekozen hebben, maar om pragmatische redenen voor de VLD kiest.

28 mei. Kamerlid en laatste VU-voorzitter Fons Borginon maakt bekend dat hij overstapt van Spirit naar de VLD : «Ik verkies het politiek realisme boven een droombeeld dat elke grond mist.» En nog : «Ik blijf in het Vlaams-nationalisme geloven. De VLD is geen Vlaams-nationalistische partij. Maar ze aanvaardt de stroming en is bereid om te luisteren.»

De VLD stelt later op de dag een intentieverklaring voor – unaniem goedgekeurd door het VLD-partijbestuur – die de partij heeft afgesloten met vier mandatarissen van Spirit : Patrik Vankrunkelsven, Vincent Van Quickenborne, Fons Borginon en Margriet Hermans. In die intentieverklaring wordt een liberale beweging voorgesteld «die zich afzet tegen alle vormen van conservatisme». De uitbreiding van de VLD met dit viertal en met de NCD van Johan Van Hecke een maand eerder zal in september aan het VLD-congres worden voorgelegd. De ex-Spiritisten krijgen

drie zitjes met raadgevende stem in het VLD-partijbestuur. In tegenstelling tot de NCD'ers worden de vier ook direct volwaardig VLD-lid.

Vankrunkelsven, Van Quickenborne en Borginon blijven lid van de technische VU-ID-fractie in hun respectievelijk parlement. Ze zullen voortaan wel deelnemen aan de fractievergaderingen van de VLD. Margriet Hermans neemt als enige van het viertal echt ontslag uit de technische VU-ID-fractie. Zij is daarmee de tweede VU-ID'er die als onafhankelijke in het Vlaams Parlement zetelt (na de overstap van Johan Sauwens naar de CD&V). Het reglement van het Vlaams Parlement sluit een nieuwe fractielidmaatschap in dezelfde regeerperiode uit.

24 juni. Volgens de driemaandelijke peiling naar de kiesintenties uitgevoerd in opdracht van *La Libre Belgique* haalt Spirit 2,9 % van de Vlaamse stemmen, 0,8 % minder dan de vorige peiling in maart. De N-VA blijft statusquo en haalt 4,7 %. In een interview met *De Standaard* twee dagen vóór de publicatie van de resultaten van de peiling stelde Spirit-voorzitster Annemie Van de Casteele : «De tijd is voorbij dat we ons voortbestaan afhankelijk maakten van peilingen. Een aantal mensen misbruikten de peilingen om uiteindelijk hun eigen overstap te argumenteren. Ik maak me geen illusies. De uitslag zal niet goed zijn. Ooit was het de bedoeling dat we steeds moesten vooruitgaan. Deze keer houden we er gewoon geen rekening mee. We moeten werken aan onze merkbekendheid. Onze naam is bekend. Maar meer mensen moeten vertrouwd raken met datgene waar Spirit voor staat. Na de vakantie starten we onze campagne die door de moeilijkheden was uitgesteld.»

29 juni. Het uitgebreid partijbestuur van Spirit komt samen in Genk om zich nogmaals te buigen over de toekomst van de partij (33 aanwezigen). Er wordt op één onthouding na unaniem beslist dat Spirit als een onafhankelijke partij moet doorgaan. Er wordt tevens gestemd over de vraag of de partij met het oog op de verkiezingen van 2003 en 2004 een verkiezingskartel met een andere partij moet aangaan. Zo'n verkiezingskartel houdt in dat er een gezamenlijk verkiezingsplatform en gemeenschappelijke kieslijsten worden opgesteld en dat na de verkiezingen gezamenlijk wordt besloten om al dan niet in de regering te stappen. Deze stemming levert een «zevental onthoudingen of tegenstemmen» op. Bij een derde stemming gaan tweederde van de aanwezigen akkoord met een dergelijke kartelformule met SP.A. De beslissing dient wel nog te worden voorgelegd aan de algemene raad van Spirit.

Ondertussen maakt Spirit-kamerlid Ferdy Willems – die niet aanwezig is op het partijbestuur – in een interview met *De Standaard* duidelijk dat hij overstapt naar Agalev. Hij stelt dat al enkele dagen na de vergadering van 20 mei in Groot-Bijgaarden gesprekken werden aangeknoopt met SP.A en Agalev : «Enkele gekozenen vertelden me dat de gesprekken met Agalev veel vlotter en fijner verliepen, maar de SP.A kan meer mandaten bieden. De leden staan voor een voldongen feit.»

30 juni. VLD-voorzitter Karel De Gucht laat op de VRT-radio verstaan dat indien Spirit en de SP.A een verkiezingskartel zouden aangaan, Spirit dan één ministerpost in de Vlaamse regering dient te laten vallen. Ook politiek secretaris van Agalev Jos Geysels laat verstaan dat hij problemen heeft met twee Spirit-ministers in geval van een verkiezingskartel met SP.A. Beide Spirit-ministers wijzen de oproep van De Gucht resoluut van de hand. Van Grembergen : «Als er één Spirit-minister moet gaan, dan gaan we allebei en dan ligt de Vlaamse regering er.» Ook SP.A-voorzitter Patrick Janssens reageert op de uitlatingen van De Gucht : «Hij wil politieke munt slaan uit deze situatie. Maar hij heeft het fout. Vergeet niet dat de VLD er vorig jaar iemand bijkreeg in de Vlaamse regering en dat wij het hen toen niet moeilijk hebben gemaakt. Bovendien is het verschil in aantal parlementsleden miniem : SP.A en Spirit hebben 26 parlementsleden, de VLD 28.»

1 juli. Vlaams en Brussels Spirit-parlementslid Sven Gatz maakt bekend dat hij overstapt naar de VLD. Aan *De Standaard* zegt hij : «Ik ben er voluit voor gegaan na het stichtingscongres van Spirit in november. Zes weken geleden kreeg ik echter een schok door het interview van Bert Anciaux en door de overstap van de Spirit-parlementsliden naar de VLD. Ik heb het uiteenvallen van een partij al eens gemaakt. Ik wou dit niet opnieuw beleven. Het project van Bert voor een kartel met de SP.A is waardevol, maar mijn ogen gingen dit weekeinde open. Te veel mensen in het bestuur, niet de jongeren, stemden met hun verstand en kozen voor overleving. Dat is een slechte basis om een nieuw project te starten. Spirit is te klein geworden. De partij was levensvatbaar als iedereen was gebleven.» En over zijn overstap naar de VLD : «Ik heb een heel goede ervaring met de VLD in Brussel. Die goede samenwerking is doorslaggevend geweest.»

In de namiddag laat Spirit-topman Anciaux aan minister-president Dewael weten dat hij ontslag wil nemen als Vlaams minister. Dewael houdt zijn antwoord in beraad. Volgens de woordvoerder van Anciaux zou het ontslag van Sven Gatz «de druppel geweest zijn die de emmer deed overlopen». Een communiqué dat door Anciaux wordt verspreid stelt : «Bert Anciaux wil niet het anti-politieke beeld opwekken zich tot elke prijs vast te klampen aan een ministerportefeuille. Integriteit, menselijkheid en eergevoel gaan boven machtsspelletjes. Het is ondraaglijk geworden.» En verder : «Bert Anciaux gelooft rotsvast in het Spirit-verhaal en in de noodzaak om dat verhaal in samenwerking met een progressieve partner te realiseren.» Anciaux werd in juni 1999 verkozen als Europarlementslid. Hij nam echter ontslag om Vlaams minister te worden en kan zijn Europees mandaat niet opnieuw opnemen.

Vlaams minister-president Dewael start een consultatieronde. Hij heeft o.a. contact met de andere Spirit-minister Van Grembergen, met Spirit-voorzitster Van de Castele, met de leden van het Vlaamse kernkabinet Mieke Vogels (Agalev) en Steve Stevaert (SP.A) en met de voorzitters van de verschillende meerderheidspartijen. Bijkomende moeilijkheid is dat Anciaux de enige Vlaamse Brusselaar in de regering is. De Vlaamse regering is zonder Brusselaar niet rechtsgeldig samengesteld. In de late avond maakt Dewael bekend dat hij het ontslag van Anciaux

aanvaardt en dat hij het heeft overgemaakt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Nog in de loop van de avond sluit de algemene raad van Spirit zich aan bij de beslissing van het uitgebreid partijbestuur om in een verkiezingskartel met SP.A naar de verkiezingen van 2003 en 2004 te gaan. Van de ongeveer zeventig aanwezigen stemt 82 % voor, 7 % tegen en 11 % onthoudt zich. Over het ontslag van Anciaux wordt niet gesproken. Hijzelf is op de algemene raad niet aanwezig. Na afloop van de algemene raad, beslist het partijbestuur dat Spirit in de Vlaamse regering blijft. Maar tevens wordt duidelijk dat Annemie Van de Casteele ontslag neemt als Spirit-voorzitster. Het partijbestuur duidt de ondervoorzitters Els Van Weert en Geert Lambert aan als haar voorlopige opvolgers. In september zal een algemene raad de nieuwe Spirit-voorzitter aanduiden. Van de Casteele stelt dat ze geen voorzitter van Spirit meer kan blijven : «Ik neem de verantwoordelijkheid voor wat er allemaal is gebeurd. We zijn een deel van onze geloofwaardigheid kwijt.» Ze zegt verder dat ze voor het verkiezingskartel met de SP.A heeft gestemd, dat ze haar mandaat als kamerlid uitdoet, maar dat ze in de toekomst niet op een SP.A-Spirit-verkiezingslijst zal staan.

2 juli. Spirit-Europarlementslid Bart Staes laat weten dat hij overstapt naar Agalev : «Ik kan me om tal van inhoudelijke redenen absoluut niet vinden in een kartel met de SP.A. Agalev is de enige partij die het eenvoudige marktdenken overstijgt. Het is de partij – en de Volksunie en Spirit waren en zijn dat ook – die de immateriële waarden op de voorgrond plaatst.»

Vlaams Spirit-parlementslid André-Emiel Bogaert vraagt bedenktijd tot 11 juli : «Of ik morgen nog bij Spirit ben, weet ik niet. Bij de machtsspelletjes van de VLD pas ik niet. Maar ik twijfel ook aan het verhaal van onafhankelijk samengaan met de SP.A. SP.A en Agalev zijn ook mijn natuurlijke biotoop niet.»

Europarlementslid Nelly Maes laat dan weer weten mee te zullen stappen in het kartel met de SP.A, «omdat de meerderheid daarvoor gekozen heeft».

3 juli. Na lange onderhandelingen tussen de verschillende Vlaamse meerderheidspartijen wordt besloten dat Guy Vanhengel, VLD-minister van Financiën en Begroting in het Brussels Gewest, minister wordt in de Vlaamse regering. Hij neemt de gemeenschapsbevoegdheden Brusselse Aangelegenheden en Sport over van Bert Anciaux. Vanhengel blijft tegelijk Brussels gewestminister. Spirit houdt in de Vlaamse regering één minister over : Paul Van Grembergen. Hij blijft bevoegd voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken, maar krijgt daarbovenop de bevoegdheden Cultuur en Jeugd.

In de loop van de namiddag legt Guy Vanhengel de eed af als Vlaams minister in handen van Vlaams parlementsvoorzitter De Batselier.

4 juli. In een persmededeling laat de SP.A weten dat «er de komende dagen en weken met Spirit onderhandeld zal worden over een eventuele samenwerking». Het is de bedoeling dat deze samenwerking leidt tot een kartel voor de verkiezingen.

gen van 2003 en 2004. Samenwerken met Spirit past volgens de SP.A perfect in de strategie van partijvernieuwing van voorzitter Patrick Janssens «om van de SP.A een open en naar buiten gerichte partij te maken die samenwerkt met andere sociaal progressieve krachten». De SP.A benadrukt tenslotte dat beide partijen gezamenlijk op één lijst zullen staan en een gezamenlijk minimumprogramma aan de kiezer zullen presenteren, maar dat ze als partij onafhankelijk van elkaar zullen blijven bestaan.

7 juli. SP.A-boegbeeld Steve Stevaert benadrukt in het VTM-journaal dat de SP.A Spirit niet mag opslokken : «Spirit moet een aparte fractie blijven. We gaan geen lidkaarten verkopen aan Bert Anciaux, Paul Van Grembergen en anderen.» Verder stelt hij dat als de SP.A na de verkiezingen weer aan de regering deelneemt, «een ministerpost voor Spirit logisch is».

11 juli. Spirit-parlementslid André-Emiel Bogaert maakt bekend tot september als onafhankelijke te zullen zetelen in het Vlaams Parlement : «In tegenstelling tot de andere mandatarissen die vertrekken, stond mijn bagage nog niet klaar.» Hij vraagt tot na het zomerreces tijd «om zijn omgeving te consulteren». Verder zegt hij «nieuwsgierig te zijn» naar de uitkomst van de onderhandelingen over het kartel tussen Spirit en SP.A en naar het sociaal-economisch congres van CD&V. Over het kartel van Spirit met de SP.A zegt hij wel : «Dat stelt niets meer voor dan het koningskoppel Bert en Steve. Eén keer, in 2003, kun je met aparte structuren werken, daarna word je geïntegreerd. Hoe kan je anders op de interne besluitvorming wegen ?»

15 juli. In een persmededeling geven de interimvoorzitters van Spirit Els Van Weert en Geert Lambert uitleg over het kartel met de SP.A. Van Weert : «De reden waarom we uiteindelijk hebben gekozen voor een samenwerking met de SP.A is omdat zij ons de beste garanties bieden op het behoud van onze eigenheid en we verder kunnen blijven functioneren als zelfstandige partij. Op inhoudelijk vlak zijn er wel wat overeenkomsten, zodat we een goede kans hebben om tijdens de gesprekken over de kartelvorming een interessant gemeenschappelijk platform voor de verkiezingen te formuleren.» De voorzitters ad interim beloven voorts het akkoord met de SP.A op een algemene vergadering aan de Spirit-leden te zullen voorleggen.

17 juli. In een gezamenlijk interview met *Knack* maken de Vlaamse parlementsliden Hermans Lauwers, Dirk De Cock, Jan Roegiers en Jos Bex de voorlopige balans op van Spirit. Op de vraag of het uiteenvallen van Spirit niet voorspelbaar was, antwoordt Lauwers met te verwijzen naar het stichtingscongres van Spirit in november 2001 : «Er was toen veel te doen over een amendement om de mogelijkheid van samenwerking met een andere partij te schrappen. In één van de congrescommissies is dat amendement op het nippertje afgewezen en op de plenaire bijeenkomst heeft de partijtop een nieuwe stemming tegengehouden.

Anders was het al op het congres tot een splitsing gekomen.» Over het kartel met de SP.A zegt Roegiers : «Kort nadat we hadden besloten om allen verder te werken [20 mei 2002], ging ook Fons Borginon naar de VLD. Dat heeft veel teweeggebracht. Daarna is in het partijbestuur afgesproken om discreet de mogelijkheden af te tasten.» En Lauwers vult aan : «In een eerste ronde hebben Els Van Weert en ik met delegaties van SP.A en Agalev gepraat. Daarna hebben ook Annemie Van de Casteele, Bart Staes en Sven Gatz aan de gesprekken deelgenomen.» De vier parlementsleden besluiten het interview met duidelijk te maken dat ze alle vier bij Spirit blijven.

Afgesloten op 31 juli 2002

II. MORFOLOGISCH OVERZICHT VAN HET UITEENVALLEN VAN DE VU

VOLKSUNIE
(januari tot september 2001)¹⁴

1. Het Congres

Er werden door de VU in de periode januari-september 2001 geen ledencongressen gehouden.

2. De Partijraad

2.1. Samenstelling en verdeling van de leden over de drie projecten van de ledenbevraging¹⁵

Art. 3.C.1.1¹⁶ : «Lid van de partijraad zijn :

¹⁴ Voor de morfologie van de Volksunie in 1999 en 2000, zie : J. NOPPE, *a.w.*, pp. 464-477.

¹⁵ Het gaat om de samenstelling van de partijraad op 15 september 2001 opgemaakt door VU-directeur Nico Moyaert. Deze samenstelling wijkt in beperkte mate af van de samenstelling zoals weergegeven in J. NOPPE, *a.w.*, pp. 465-469.

De verdeling van de verschillende partijleden over de drie projecten is gebaseerd op de lijsten van ondertekenaars verschenen in *Volle Manen*, nr. 9, 2001. In het 3x3+3-overleg werd beslist dat elk VU-lid ten laatste op 16 juli 2001 een project kon neerleggen, mits het kandidaatproject gesteund werd door minstens 25 leden van de VU-partijraad. Met uitzondering van de kabinetmedewerkers van de parlementsleden, was het de VU-personeelsleden (partijsecretariaat) die lid waren van de partijraad, evenals de waarnemend voorzitter, de algemeen secretaris en de voorzitter van de partijraad niet toegestaan een project te ondertekenen.

Personen aangeduid met * zijn plaatsvervangende leden van de partijraad. X staat voor plaatsen die niet zijn ingevuld. Personen aangeduid met ° zijn niet te vinden bij de ondertekenaars van de drie projecten zoals verschenen in *Volle Manen*, maar wel op latere lijsten van ondertekenaars.

¹⁶ De VU-statuten werden goedgekeurd door de partijraad op 13 juni 1998 en nadien door de partijraad gewijzigd op 14 oktober 1999, 13 november 1999, 18 maart 2000 en 2 september 2000.

Geen project ondertekend	Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
<i>A. de arrondissementen voorzitters, de arrondissementen secretarissen en twee vaste afgevaardigden aan te wijzen door de arrondissementen raad uit eigen leden. Voor deze vier afgevaardigden wordt door het arrondissementen bestuur uit eigen leden één plaatsvervanger aangewezen.</i>			
<u>Antwerpen</u>			
X	Pauli Koen		Madereel Els
X*	Vanes Gerda		
<u>Mechelen-Turnhout</u>			
Anciaux Koen*	Frederickx Joris		Tops Liliane
Van Assche Wilfried	Van Moer Reinilde		
<u>Halle-Vilvoorde</u>			
Maes Lieve	Vanbelle-Cloesen	Peeters Richard*	
X	Annemarie	Voet Jan	
<u>Leuven</u>			
Vanden Bempt Paul		De Bruyn Piet	Bex Stijn
		Stockx Jos*	Vanhelmont Philip
<u>Hasselt-Tongeren-Maaseik</u>			
Daniëls Stijn	Stulens Annette	Thijs Jean*	Van Haegendoren Mieke
	Vandebos-Aerts Daniëlle		
<u>Aalst-Oudenaarde</u>			
Verbestel Patrick*	Van Den Heede Frans	Denayer Danny	
		Deboever Patrick	
		De Bruecker Hugo	
<u>Waas en Dender</u>			
Weyers Jan	Maes Jan-Pieter	D'Hanis Denis*	Willems Jean-Pierre
	Van Acker Chris		
<u>Gent-Eeklo</u>			
Weyts Ben		Sleurs Elke	Bettens Veerle*
		Bauwens Bart*	Depestele Geert
<u>Brugge</u>			
		Bogaert Jean-Marie	
		Jaques Hilde	
		Boussemaere Joël	
		Vanhecke Gerard	
<u>Kortrijk-Roeselaere-Tielt</u>			
Vanhoutte Lieve		Vandenbulcke Goedele	
		Vandebuerie Annick*	
		Vandewalle Erik	
		Verreth Guido	
<u>Oostende-Veurne-Diksmuide-Ieper</u>			
	Vandemeulebroucke Jaak	Hoflack Luk	
		Alleman Marleen	
		Boulet Yves	
		Meersseman Marc*	

Geen project ondertekend Niet Splitsen Vlaams-Nationaal De Toekomstgroep
Brussel

Aerts Bert
 Basiliades Johan°
 Beerlandt Michel*
 De Winter Kristin°
 Vangermeersch
 Sigurd

B. de bijkomende arrondissementenafgevaardigden en één bestendig plaatsvervanger, door de arrondissementenraad uit de eigen leden verkozen. Hun aantal bedraagt één per schijf van 7.000 stemmen behaald op de lijst voor het Vlaams Parlement van de VU bij de jongste verkiezingen. Een laatste schijf van 5.000 stemmen of meer wordt beschouwd als een volledige schijf van 7.000 stemmen. Voor het arrondissement Brussel wordt het aantal stemmen behaald op de lijst voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad in aanmerking genomen. Het aantal afgevaardigden bedraagt ten minste 2. Indien één van deze personen wegvalt dan dient hij(zij) bij verkiezing te worden vervangen;

Antwerpen

Broeckx Erik
 De Smet Luc
 Grielen Willy*
 Guldix Johan
 Van Den Houte Herman

Bevers Tom
 T'Sijen Koen
 Vergauwen Dirk

Mechelen-Turnhout

Luyten Walter

Laureys Bert
 Slegers Diana
 Verdonck Christophe*

Hendrickx Marc
 Peeters Jaak
 Synaeve Immanuel

Jans Freddy
 Van Weert Jef

Halle-Vilvoorde

Tommelein Nora

Raspoet Reinhilde
 Van Den Bosch Paul*

De Greef Eric
 Van Droogenbroeck Michaël

Leuven

Ruytings Annie
 Van de Velde Monica
 X*

Rens Gunther
 Seldeslachts Bart

Hasselt-Tongeren-Maaseik

Robijns Luk

Cloesen Mieke*
 Coninx Ivo
 Van Berkel Piet

Accou Erik*
 Caenen Johan

Aalst-Oudenaarde

Van Acker Pierre
 Van Vaerenbergh Bert
 Verdoodt Geert
 Schatteman Luc*

Waas en Dender

Verhaegen Jef

Charlier Annemie
 De Mol Hugo
 Meremans Marius*
 Van Landeghem Theo

Geen project ondertekend	Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
<u>Gent-Eeklo</u>			
Van Gelder Koen	Evrard Olaf		Craeyeveld Peter* De Maertelaere Joeri* De Sutter Bjorn Storms Annelies
<u>Brugge</u>			
<u>Kortrijk-Roeselaere-Tielt</u>			
Depestel Johan		Lemiengre Johan	Ennaert Pascal Roose Bart*
<u>Oostende-Veurne-Diksmuide-Ieper</u>			
		Depoorter Bernard* Himpe Kurt Lampaert José Vanholme Dirk	
		Cavyn André Godderis-T'Jonck Danielle	Lambert Geert* Snauwaert Roos*
<u>Brussel</u>			
Muls Walter			Matthé Mie* Quix Marie-Paule
<i>C. de bestendig afgevaardigden, de parlementsleden, de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, de staatssecretarissen en de ministers</i>			
<u>Vlaamse parlementsleden</u>			
	Sauwens Johan ¹⁷ Van Dijck Kris Van Vaerenbergh Etienne	Loones Jan Vandenbroeke Chris	Bex Jos De Cock Dirk Lauwers Herman Roegiers Jan ¹⁸
<u>Kamerleden</u>			
Borginon Fons		Bourgeois Geert Brepoels Frieda Pieters Danny Van Hoorebeke Karel	Van de Castele Annemie Van Weert Els Willems Ferdij
<u>Senatoren</u>			
			Vankrunkelsven Patrik
<u>Europese parlementsleden</u>			
	Maes Nelly		Staes Bart
<u>Brusselse Hoofdstedelijke Raad</u>			
Gatz Sven ¹⁹			

¹⁷ Johan Sauwens neemt ontslag als Vlaams minister op 9 mei 2001. Daardoor wordt hij weer Vlaams parlements lid en verdwijnt zijn opvolger Simonne Janssens-Vanoppen uit het Vlaams Parlement. Zij blijft in de partijraad zetelen als aftredend parlements lid (zie verder).

¹⁸ Jan Roegiers volgt vanaf 12 mei 2001 Paul Van Grembergen op die Johan Sauwens vervangt als Vlaams minister. Van Grembergen zetelt van dan af in de partijraad als minister (zie verder).

¹⁹ Sven Gatz is vanaf 28 januari 2001 ook woordvoerder van ID21.

Geen project ondertekend	Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
<u>Ministers</u>			
<u>Ministers van Staat</u>			
<u>Aftredend Staatssecretaris</u>			
<i>D. de leden van het partijbestuur voor de duur van hun mandaat als partijbestuurslid</i>			
De Saeger Willy		Caudron Jan Defoort Eric*	Anciaux Bert Van Grembergen Paul Schiltz Hugo Anciaux Vic
<i>E.1. De aftredende leden van het partijbestuur</i>			
Callewaert Hildegard			Roppe Annemie
Maes Bob			
<i>E.2. De provinciale voorzitters²⁰</i>			
Vanden Bempt Paul (V)	Giebens Joris (A)		
Appeltans Laurens (L)	Valgaeren Jo ²¹ (A)		
X (O)			
X (W)			
<i>E.3. De hoofdredacteur van het algemeen partijblad</i>			
Van Liedekerke Maurits			
<i>E.4. De algemene directeur</i>			
Moyaert Nico			
<i>E.5. Eén afgevaardigde van elke VU-fractie in de provinciale raden, en één vaste plaatsvervanger, aan te wijzen door de fractie²²</i>			
Vandaele Wilfried (W)	Van Langendonck Gerda (A) Pauli Koen* (A) Putzeys Vic (L) Peumans Jan* (L)	Denayer Juul* (V) Dornez Jaak* (W)	Anciaux Jan* (V) Van Grembergen Kerste (O) Storms Annelies* (O)
<i>E.6. Vijf door de nationale raad van de VU-jongeren aan te duiden afgevaardigden alsmede één plaatsvervanger</i>			
			Coppejans Stijn De Craen Heidi* De Vos Koen Marrin Geert* Vanbiervliet Thomas Van Audenhove Klaas
<i>E.7. De directeur van het vormingsinstituut</i>			
Dehandschutter Lieven			
<i>E.8. De stafmedewerker van VUJO (Volksunie-jongeren)</i>			
Degeyter Kate			

²⁰ A=Antwerpen, V=Vlaams-Brabant, L=Limburg, O=Oost-Vlaanderen en W=West-Vlaanderen.

²¹ Jo Valgaeren was als provinciaal voorzitter van Antwerpen lid van de partijraad en werd daar verkozen tot lid van het bureau van de partijraad. Toen hij later niet langer provinciaal voorzitter was, bleef hij toch zetelen als bureaulid én daardoor ook als lid van de partijraad.

²² A=Antwerpen, V=Vlaams-Brabant, L=Limburg, O=Oost-Vlaanderen en W=West-Vlaanderen.

Geen project ondertekend	Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
Art. 3.C.1.2 : «Bij gewone meerderheid kan de partijraad ten hoogste 20 leden met stemrecht coöpteren»			
Baert Frans	Decaluwe Lieven	Becuwe Peter	Bosman Willy
Moyson Marleen	Vanbelle Guido	De Grauwe Herman	Bracke Marie-Lou
Platel Marc		De Wever Bart	Vandenbroucke
		Hertogs Klara	Joris
		Kennis Koen	Vanden Driessche
		Mahieu Frederik	Katrijn
		Rabaut Dieter	Van Opstal Sandra
Art. 3.C.1.3 : «Aftredende parlementsleden blijven lid van de partijraad tot de eerstevolgende algemene vernieuwing van de raad, tenzij hun arrondissementraad zich daartegen verzet met een 2/3 meerderheid»			
Dehandschutter Lieven	Kuijpers Willy	Bogaert Jean-Marie	
Olaerts Hugo	Vandemeulebroucke		
Raskin Gerda	Jaak		
	Janssens-Vanoppen		
	Simonne		

2.2. Frequentie van samenkomst

Art. 3.C.1.8 van de statuten : «De partijraad vergadert in beginsel om de maand. Op verzoek van ten minste 10 % van de leden roept de voorzitter van de raad de partijraad in buitengewone vergadering bijeen binnen de twintig dagen.»

2.3. Bevoegdheden

De bevoegdheden blijken uit art. 2.C.1.1 en 2.C.1.2 van de statuten : «De partijraad is, na het congres, het hoogste orgaan van de partij. De partijraad bepaalt de werking van de partij.»

3. Het Partijbestuur

3.1. Samenstelling en verdeling van de leden over de drie projecten van de ledenbevraging²³

Art. 3.C.2.3 : «Stemgerechtigde leden van het partijbestuur zijn :

Geen project ondertekend	Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
A. De algemene voorzitter en de algemene secretaris, beide belast met de algemene politieke leiding en het algemeen beheer van de partij			
Fons Borginon (voorzitter)			
Laurens Appeltans (secretaris)			
B. Twee ondervoorzitters, waarvan er één bij voorrang geen parlements lid is			
Fons Borginon (vanaf 19 jan. 2001 voorzitter ad interim)			Lambert Geert

²³ Het gaat om de samenstelling van het partijbestuur op 15 september 2001.

Geen project ondertekend Niet Splitsen	Vlaams-Nationaal	De Toekomstgroep
<i>C. Negen, door de partijraad te verkiezen partijraadsleden waarvan ten hoogste twee parlementsleden zijn.</i>	Caudron Jan Eric Defoort* De Wever Bart	Bex Stijn Claes Greet De Winter Kristin* Ennaert Pascal Van de Castele Annemie Van Weert Els
<i>D. Drie leden van de VU-fractie in het Vlaams Parlement, waaronder de voorzitter van de fractie</i>	Van Vaerenbergh Etienne	Lauwers Herman Van Grembergen Paul (vanaf 12 mei 2001 Vl. min.)
<i>E. De voorzitter van de groep in het Europees Parlement</i>		Staes Bart
<i>F. De voorzitter van de VU-fractie in de Senaat</i>		Vankrunkelsven Patrik
<i>G. De voorzitter van de VU-fractie in de Kamer</i>	Brepoels Frieda	
<i>H. De voorzitter van de VU-fractie in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad</i>	Gatz Sven	
<i>I. Eén bijkomend lid verantwoordelijk voor de jongerenwerking, op voorstel van de algemene ledenvergadering van VUJO, door de partijraad uit eigen leden aangewezen.</i>		Conaerts Geert
<i>J. De algemene penningmeester, belast met het financieel beheer van de partij»</i>	De Saeger Willy	

Art. 3.C.2.4 : «Lid van het partijbestuur met raadgevende stem zijn :

<i>A. de aftredende algemene voorzitter en de aftredende algemene secretaris</i>	Bourgeois Geert (aftredend voorzitter)	
<i>B. de voorzitter van de partijraad of zijn plaatsvervanger, aangewezen door de leden van het bureau van de partijraad uit eigen leden</i>	Muls Walter	
<i>C. de algemene directeur</i>	Moyaert Nico	
<i>D. de ministers en staatssecretarissen, voor de periode van hun mandaat én de daaropvolgende bestuursperiode van het partijbestuur»</i>	Sauwens Johan (aftredend min.)	Anciaux Bert (min.) Anciaux Vic (aftredend staats- sec.) Schiltz Hugo (min. v. staat) Van Grembergen Paul (min.)

3.2. Frequentie van samenkomst

Het partijbestuur komt wekelijks samen.

3.3. De bevoegdheden

De bevoegdheden worden geregeld in art. 2.C.2.1 en 2.C.2.2 van de statuten : «*Het partijbestuur is het bestuur van de VU in zijn geheel. Het is belast met de uitvoering van de beslissingen van de partijraad en met de dagelijkse leiding van de partij.*»

4. Interne verkiezingen in 2001

Op de partijraad van 19 februari wordt Fons Borginon voor onbepaalde duur verkozen tot voorzitter ad interim. Hij krijgt 101 ja-stemmen tegenover 23 onthoudingen (tegenstemmen is onmogelijk als er maar één kandidaat is). Eerste ondervoorzitter Borginon nam na het ontslag van Geert Bourgeois vanaf 26 januari 2001 samen met de tweede ondervoorzitter Geert Lambert de leiding van de partij waar.

Voor de ledenbevraging : zie het chronologisch gedeelte van dit artikel.

5. Kaderleden september 2001²⁴

Volksvertegenwoordigers	Borginon Fons, Bourgeois Geert, Brepoels Frieda, Pieters Danny, Van Hoorebeke Karel, Van de Casteele Annemie, Van Weert Els, Willems Ferdy
Senatoren	Vandenbroeke Chris (gemeenschapssen.), Vankrunkelsven Patrik, Van Quickenborne Vincent (ID21)
Vlaamse volksvertegenwoordigers	Bex Jos, Bogaert André-Emiel (ID21), De Cock Dirk, Gatz Sven (ID21), Hermans Margriet (ID21), Lauwers Herman, Loones Jan, Roegiers Jan, Sauwens Johan, Van Dijck Kris, Van Vaerenbergh Etienne, Vandenbroeke Chris
Leden Brusselse Hoofdstedelijke Raad	Gatz Sven (ID21)
Vlaamse Ministers	Anciaux Bert, Van Grembergen Paul
Leden Europees Parlement	Maes Nelly, Staes Bart
Provincieraadsleden	15
Bestendig Afgevaardigden	0
Gemeenteraadsleden	237
Burgemeesters	10
Schepenen	69

²⁴ De verkozenen bij de parlementsverkiezingen van 13 juni 1999 (Kamer, Senaat, Vlaams Parlement, Brusselse Hoofdstedelijke Raad en Europees Parlement) werden verkozen op VU&ID lijsten.

6. Belangrijkste functies in het personeelsbestand

- Algemeen secretaris	Appeltans Laurens
- Algemeen directeur	Moyaert Nico
- Politiek secretariaat – persverantwoordelijke	Weyts Ben
- Coördinator Studiedienst	Platel Marc
- Directeur Vormingscentrum Lodewijk Dosfel	Dehandschutter Lieven
- VU-Jongeren	Kate De Geyter
- Hoofdredacteur Volle Manen	Van Liederkerke Maurits
- Boekhouding en financiën	Hermans Garda
- Ledenadministratie	Duchateau Fons

7. Ledenaantallen (dd. 14 september 2001)

7.1. Indeling naar provincie

<i>Provincie</i>	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
Antwerpen	2.412	20,9
Vlaams-Brabant	1.779	15,4
Brussel	128	1,1
Limburg	894	7,7
Oost-Vlaanderen	3.337	28,9
West-Vlaanderen	2.980	25,8
Buitenland	13	0,1
Totaal	11.543	99,9

7.2. Indeling naar geslacht

	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
Mannen	6.741	58,4
Vrouwen	4.802	41,6

7.3. Indeling naar leeftijd

	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
18 tot 40 jaar	2.193	19,0
41 tot 65 jaar	6.233	54,0
ouder dan 65	3.117	27,0

1. Partijmeetings (zie chronologisch deel)

- Brussel, Schelp Vlaams Parlement, 13 oktober 2001. Omvorming van de Nieuwe Partij * naar de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA). Voorstelling van de nieuwe naam en van het nieuwe partijmanifest. Aanwezigheden geschat op ongeveer 300 personen.
- Gent, Congreszaal, 2 december 2001. Eerste partijmeeting. Geen stemmingen, openbaar voor leden, pers en sympathisanten. Aantal aanwezigheden geschat op 1.400 personen.
- Leuven, Aula Pieter De Somer, 4 en 5 mei 2002. Eerste algemene ledencongres : themacongres over de Vlaamse staat, Vlaanderen wereldwijd en vrije en verantwoordelijke Vlamingen. Bekendmaking van de verkiezing van de algemene voorzitter : Geert Bourgeois haalt 95,74 % van de 939 stemmen. Openbaar voor alle partijleden (allen stemgerechtigd), pers en sympathisanten. Aanwezigheden geschat op iets meer dan 1.000 personen.

2. De Partijraad

2.1. Samenstelling (dd. 8 juni 2002)²⁵

Art. 3.C.1.1²⁶ : «Lid van de partijraad zijn :

A. de arrondissementenvoorzitters, de arrondissementensecretarissen en twee vaste afgevaardigden aan te wijzen door de arrondissementenraad uit eigen leden. Voor deze vier afgevaardigden wordt door het arrondissementenbestuur uit eigen leden één plaatsvervanger aangewezen.

<i>Antwerpen</i>	Corluy Bert, De Bruyn Miet, Hofkens Jan, Reunes Steven*, Van Camp Bart
<i>Mechelen-Turnhout</i>	Hertogs Klara, Vaessens Toon, Van den Berghe Lieve, Van Moer Reinilde, Verbeeck Patrick*
<i>Halle-Vilvoorde Leuven</i>	Maes Lieve, Peeters Richard*, Raspoet Reinhilde, Segers Willy, Voet Jan De Bruyn Piet, Francken Theo, Guldix Johan, Stockx Jos*, Van Outgaerden Herman
<i>Hasselt-Tongeren-Maaseik</i>	Coninx Ivo, Minnekeer Rejan, Lantmeeters Jos, Stulens Annette, Thijs Jean*
<i>Aalst-Oudenaarde</i>	Deboever Patrick, Denayer Danny, De Bruecker Hugo, Van Den Heede Frans, Verhoeven Norbert*
<i>Waas en Dender</i>	Abeel Dirk, D'Hanis Denis*, Samyn Marijke, Van Acker Chris, Weyers Jan
<i>Gent-Eeklo</i>	Bauwens Bart, Lemaitre Hans, Sleurs Elke*, Taghon Jaak, Weyts Ben

²⁵ Personen aangeduid met * zijn plaatsvervangende leden van de partijraad. X staat voor plaatsen die niet zijn ingevuld.

²⁶ De statuten van de N-VA werden aangenomen op de partijraad van 9 maart 2002. In de praktijk gaat het om een overneming van de vroegere VU-statuten, mits een aantal beperkte wijzigingen.

Brugge	Bogaert Jean-Marie, Boussemaere Joël, De Craemer Gino*, Jaques Hilde, Vanhecke Gerard
Kortrijk-Roeselaere-Tielt	Vandebuerie Annick*, Vandebulcke Goedele, Vandewalle Erik, Vanhoutte Lieve, Verreth Guido
Oostende-Westhoek	Alleman Marleen, Boulet Yves, Godderis-T'Jonck Danielle, Hoflack Luk, Meersseman Marc*
Brussel	Branckaert Jürgen, Coel Rudi, Ory Jo, Van Den Berghe Eric*, Van Meirhaeghe Rik,

B. de bijkomende arrondissementafgevaardigden en één bestendig plaatsvervanger, door de arrondissementsraad uit de eigen leden verkozen. Hun aantal bedraagt één per schijf van 7.000 stemmen behaald op de lijst voor het Vlaams Parlement van de N-VA bij de jongste verkiezingen. Een laatste schijf van 5.000 stemmen of meer wordt beschouwd als een volledige schijf van 7.000 stemmen. Voor het arrondissement Brussel wordt het aantal stemmen behaald op de lijst voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad in aanmerking genomen. Het aantal afgevaardigden bedraagt ten minste 2. Indien één van deze personen wegvalt dan dient hij(zij) bij verkiezing te worden vervoangen;

Antwerpen	Braem Frans, Broeckx Erik, Deleu Philippe, De Doncker Erik, Van Dijk Guy, Wauters Ludwig, X, X*
Mechelen-Turnhout	Boogaerts Frank, Bouillard Jan, Helsen Peter*, Hendrickx Marc, Jacobs Kurt, Laureys Bert, Luyten Walter, Peeters Jaak, Slegers Diana, Cornelis Herwig, De Belder Hans, Peeters Wim, Van Den Bosch Paul*, Van Lindt Francis
Halle-Vilvoorde	Eerlingen Michiel*, Rens Gunther, Ruytings Annie, Seldeslachts Bart, Van de Velde Monica
Leuven	Comhair Ferry, Demol Jan, Fissette Guido, Geraerts Edgard*, Thys Rik, Van Berkel Piet
Hasselt-Tongeren-Maaseik	Van Acker Pierre, Van Vaerenbergh Bert, Verdoodt Geert, Schatteman Luc*
Aalst-Oudenaarde	Charlier Annemie, Cuylaerts Walter, De Mol Hugo, Meremans Marius*, Van Landeghem Theo
Waas en Dender	Agache Kristof*, Beirnaert Wiet, De Pauw Piet, Evrard Olaf, Lagauw Stijn, Storme Matthias
Gent-Eeklo	De Groote Patrick, Haers Bart*, Lemiengre Johan
Brugge	Depoorter Bernard*, Himpe Kurt, Lampaert José, Vanholme Dirk, X
Kortrijk-Roeselaere-Tielt	Anseuw Rony*, Cavyn André, Colaert Jan, Van Hecke Johan
Oostende-Westhoek	Borghs Peter, Carette Hendrik*, Menouny Yassin

C. de bestendig afgevaardigden, de parlementsleden, de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, de staatssecretarissen en de ministers :

Bestendig afgevaardigden	-	
Vlaamse parlementsleden	Van Dijk Kris, Loones Jan, Vandembroeke Chris	
Kamerleden	Bourgeois Geert, Brepoels Frieda, Pieters Danny, Van Hoorebeke Karel	
Senatoren	-	
Europese parlementsleden	-	
Brusselse Hoofdstedelijke Raad	-	
Staatssecretarissen	-	
Ministers	-	
Ministers van Staat	-	
Aftredend Staatssecretaris	-	
D. de leden van het partijbestuur voor de duur van hun mandaat als partijbestuurslid		Caudron Jan, Defoort Eric, De Turck Johan, Nachtergaele Joris
E.1. De aftredende leden van het partijbestuur		Maes Bob, Tombeur Ine

E.2. De provinciale voorzitters²⁷

E.3. De hoofdredacteur van het algemeen partijblad

E.4. De algemene directeur

E.5. Eén afgevaardigde van elke N-VA-fractie in de provinciale raden, en één vaste plaatsvervanger, aan te wijzen door de fractie

Antwerpen

Vlaams-Brabant

Limburg

Oost-Vlaanderen

West-Vlaanderen

F. De leden van het bureau van de partijraad, voor de duur van hun mandaat als lid van het bureau

Art. 3.C.1.2 : «Bij gewone meerderheid kan de partijraad ten hoogste 20 leden met stemrecht coöpteren»

Van Liedekerke Maurits

Moyaert Nico

Van Langendock Gerda, X*

Denaeyer Juul, Van den Eede Linda*

Peumans Jan*, Putzeys Vic

X, X*

Dornez Jaak*, Vandaele Wilfried

Valgaeren Jo

Becuwe Peter, Croonenberghs Jef, De Grauwe Herman, Dessein Geert, Dutry Guido, De Nijn Bart, De Wever Bart, Geudens Godfried, Ide Louis, Kennis Koen, Moyson Marleen, Platel Marc, Rabaut Dieter, Van de Perre Stijn, Van Louwe Carlos, Waelkens Johan

Art. 3.C.1.3 : «Aftredende parlementsleden blijven lid van de partijraad tot de eerstvolgende algemene vernieuwing van de raad, tenzij hun arrondissementraad zich daartegen verzet met een 2/3 meerderheid»

Bogaert Jean-Marie, Dehandschutter Lieven

2.2. Frequentie van samenkomst

Art. 3.C.1.8 van de statuten : «De partijraad vergadert in beginsel om de maand. Op verzoek van ten minste 10 % van de leden roept de voorzitter van de raad de partijraad in buitengewone vergadering bijeen binnen de twintig dagen.»

2.3. Bevoegdheden

De bevoegdheden blijken uit art. 2.C.1.1 en 2.C.1.2 van de statuten : «De partijraad is, na het congres, het hoogste orgaan van de partij. De partijraad bepaalt de werking van de partij.»

²⁷ Op 8 juni 2002 is geen enkele functie van provinciaal voorzitter ingevuld.

3. Het Partijbestuur

3.1. Samenstelling (dd. 8 juni 2002)²⁸

Art. 3.C.2.3 : «Stemgerechtigde leden van het partijbestuur zijn :

A. De algemene voorzitter, belast met de algemene politieke leiding, en de algemene secretaris, belast met de politieke werking en het algemeen beheer van de partij	Bourgeois Geert (voorzitter), Van Dijck Kris (secretaris)
B. Twee ondervoorzitters, waarvan er één bij voorrang geen parlamentslid is	Brepoels Frieda, Defoort Eric
C. Zeven, door de partijraad te verkiezen partijraadsleden waarvan ten hoogste twee parlamentslid zijn	Caudron Jan, De Wever Bart, Hendrickx Marc, Minnekeer Rejan, Nachtergaele Joris, Samyn Marijke, Van Moer Reinhilde
D.-I. : De voorzitter van de fractie in het Vlaams Parlement, van de groep in het Europees Parlement, van de fractie in de Senaat, van de fractie in de Kamer, van de fractie in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en drie parlamentsleden, verkozen door de groep van de verzamelde parlamentsleden	Loones Jan, Pieters Danny, Vandenbroeke Chris, Van Hoorebeke Karel
J. De voorzitter van de jongerenorganisatie vzw Ronduit N-VA!	Guldix Johan
J. De algemene penningmeester, belast met het financieel beheer van de partij	De Turck Johan

Art. 3.C.2.4 : «Lid van het partijbestuur met raadgevende stem zijn :

A. de aftredende algemene voorzitter en de aftredende algemene secretaris	-
B. de voorzitter van de partijraad of zijn plaatsvervanger, aangewezen door de leden van het bureau van de partijraad uit eigen leden	Kennis Koen
C. de algemene directeur	Moyaert Nico
D. de woordvoerder van de partij	Weyts Ben
E. de ministers en staatssecretarissen, voor de periode van hun mandaat	-

²⁸ Op 13 oktober 2001 duidde de N-VA-partijraad een voorlopig partijbestuur aan. Het was samengesteld uit : voorzitter Bourgeois, de parlamentsleden Brepoels, Loones, Pieters, Vandenbroeke, Van Hoorebeke en Van Dijck, de gewone leden Jan Caudron, Eric Defoort, Bart De Wever, Piet De Bruyn, Marc Hendrickx, Koen Kennis, Joris Nachtergaele en Ine Tombeur. Daarnaast zetelden ook waarnemend voorzitter van de partijraad, Herman De Grauwe, directeur Nico Moyaert en partijwoordvoerder Ben Weyts met raadgevende stem in het bestuur. Op de partijraad van 20 april 2002 werd een volwaardig partijbestuur aangeduid. Op 8 juni werden nog twee bijkomende leden en de penningmeester verkozen.

3.2. Frequentie van samenkomst

Het partijbestuur komt wekelijks samen.

3.3. De bevoegdheden

De bevoegdheden worden geregeld in art. 2.C.2.1 en 2.C.2.2 van de statuten : «*Het partijbestuur is het nationaal bestuur van de N-VA. Het is belast met de uitvoering van de beslissingen van de partijraad en met de dagelijkse leiding van de partij.*»

4. Interne verkiezingen

Op 20 april 2002 keizen de 120 N-VA-partijraadsleden een nieuw partijbestuur in opvolging van het op 13 oktober aangeduide voorlopige partijbestuur. Ook worden de twee ondervoorzitters en de partijsecretaris aangeduid. Voor de samenstelling van zowel het voorlopige als het nieuwe partijbestuur : zie eerder.

Op het congres van 4 en 5 mei 2002 in Leuven kunnen alle leden hun stem uitbrengen voor de rechtstreeks verkiezing van de algemeen voorzitter. Geert Bourgeois – de enige kandidaat haalt 95,74 % van de 939 stemmen die werden uitgebracht. Volgens het ledenblad *Volle Manen* is het om budgettaire redenen onhaalbaar om een dure verkiezing per brief te organiseren.

5. Kaderleden juni 2002

Volksvertegenwoordigers	Bourgeois Geert, Brepoels Frieda, Pieters Danny, Van Hoorebeke Karel
Senatoren	Vandenbroeke Chris (gemeenschapssen.)
Vlaamse volksvertegenwoordigers ²⁹	Loones Jan, Van Dijck Kris, Vandenbroeke Chris
Leden Brusselse Hoofdstedelijke Raad	-
Vlaamse Ministers	-
Leden Europees Parlement	-
Provincieraadsleden	11
Bestendig Afgevaardigden	-
Gemeenteraadsleden	132
Burgemeesters	6
Schepenen	32
OCMW-raadsleden	69
OCMW-voorzitters	6

²⁹ Wanneer de Vlaamse volksvertegenwoordigers van N-VA (3) en Spirit (7) worden samengenomen, komt men niet tot de 12 Vlaamse volksvertegenwoordigers van VU-ID in september 2001 : Johan Sauwens maakt op 20 december 2001 bekend dat hij overstapt naar de CD&V en Etienne van Vaerenbergh wil als fractieleider voor het einde van de legislatuur geen keuze maken tussen N-VA of Spirit.

6. Personeelsbestand

6.1. Belangrijkste functies

- Algemeen secretaris	Van Dijck Kris
- Algemeen directeur	Moyaert Nico
- Politiek secretariaat – persverantwoordelijke	Weyts Ben
- Coördinator Studiedienst	Platel Marc
- Hoofdredacteur Volle Manen	Van Liedekerke Maurits
- Ledenadministratie	Duchateau Fons

6.2. Parlementaire medewerkers

Volgens de afspraken in het 3x3+3-overleg, werden de 15 VU-medewerkers in het federale parlement evenredig verdeeld tussen de projecten die 20 % van de stemmen hebben gehaald. Bepaald was ook dat de winnende groep mag wel zeker 50 % van deze functies mocht invullen. Verder zijn hierover geen gegevens beschikbaar.

6.3. Globaal aantal tewerkgestelden

geen gegevens beschikbaar

7. Ledenaantallen

Geert Bourgeois maakt op 2 december 2001 bekend dat de N-VA al 4.000 leden telt, waarvan 700 personen die nooit lid geweest zijn van de VU. Een half jaar later, op het eerste algemene N-VA-ledencongres van 4 en 5 mei 2002 in Leuven, heeft hij het over 9.300 leden, waarvan 2.500 leden die vroeger niet aangesloten waren bij de VU.

Op 8 juni 2002 heeft de N-VA 9.931 leden. Op 7 juli 2002 maakt de partij in een persmededeling bekend dat ze 10.200 leden telt, waarvan 2.800 nooit enige binding hebben gehad met de VU.

7.1. Indeling naar provincie (dd. 8 juni 2002)

Provincie	Absoluut aantal	%
Antwerpen	1.975	19,9
Vlaams-Brabant	1.452	14,6
Brussel	101	1,0
Limburg	774	7,8
Oost-Vlaanderen	2.599	26,2
West-Vlaanderen	3.023	30,4
Buitenland	7	0,1
Totaal	9.931	100,0

7.2. Indeling naar geslacht (dd. 8 juni 2002)

	Absoluut aantal	%
Mannen	6.205	62,5
Vrouwen	3.726	37,5

7.3. Indeling naar leeftijd (dd. 8 juni 2002)

	Absoluut aantal	%
18 tot 40 jaar	2.088	21,0
41 tot 65 jaar	5.064	51,0
ouder dan 65	2.779	28,0

SPIRIT
(vanaf oktober 2001)

1. Partijmeetings

- Antwerpen, Metropolis, 9 en 10 november 2001. Stichtingscongres : De Toekomst-ID-groep vormt zich om tot een nieuwe partij, Spirit genaamd. De beginselverklaring van de partij wordt aangenomen. Annemie Van de Casteele wordt met 97,82 % verkozen tot voorzitter. Een aantal resoluties over de partijstructuur worden goedgekeurd.³⁰ Aanwezigheden geschat op ongeveer 700 personen.
- Brussel, KUB, 23 maart 2002. Studiedag over Brussel : «Een nieuw statuut voor Brussel ?» Aanwezigheden geschat op 200.
- Brussel, VUB, 20 april 2002. Studiedag over Vlaanderen. Aanwezigheden geschat op 250.
- Brussel, Vlaams Parlement, 22 juni 2002. Studiedag over globalisering. Aanwezigheden geschat op 150.

³⁰ De partijstructuur van Spirit is voorlopig gebaseerd op de resoluties die op het congres van 9 en 10 november 2001 werden goedgekeurd. Definitieve statuten zijn er nog niet. Die zullen vermoedelijk besproken en aangenomen worden op een Algemene Ledenvergadering (ALV) in oktober 2002. Naast de hier geschetste verticale structuur van Spirit (Algemene Ledenvergadering – Algemene Raad – Partijbestuur – Dagelijks Bestuur), opteert de partij in de resoluties van november 2001 voor een evenwaardige horizontale structuur van netwerken. Dat zijn «groepen personen vanuit meer dan één lokale structuur of die aan geen enkele lokale structuur verbonden zijn die zich rond een bepaald thema of invalshoek wensen te organiseren.» Een netwerk kan bestaan uit leden en niet-leden. Zulke netwerken kunnen «enkel [partij]intern communiceren» en dienen de Algemene Raad of de ALV van hun werkzaamheden in te lichten. Zij kunnen bij hun activiteiten rekenen op logistieke ondersteuning. Tot juni 2002 werden dergelijke netwerken opgericht rond volgende thema's : onderwijs, pacifisme en mobiliteit.

2. De Algemene Raad

2.1. Samenstelling

Art. 15 van de resoluties aangenomen op het stichtingscongres van 9 en 10 november 2001 :

«De Algemene Raad bestaat uit volgende stemgerechtigde leden :

- *per provincie 10 mensen (de coördinator en 9 vertegenwoordigers)* .³¹
 - Antwerpen :*
Aerts Staf, Celis Bert, Conaerts Geert (C), De Loenen Sven (AC), Hermans Jan, Van Aken Tom, Van Heertum Frie, Van Hove Katleen, Vergauwen Dirk, X (AC)³²
 - Limburg :*
Aerts Daniëlle, Govaert Hertha, Heyvaert Kris, Melotte Jo (C), Moors Pol, Pauly Anita (AC), Vandenbos Wouter, Vanhaegendoren Mieke, Van Look Frans, Welter Ronald (AC)
 - Oost-Vlaanderen :*
D'Hanis Serge, D'Hondt Sofie, Maes Jan-Pieter (AC), Muls Walter, Poppelier Guido, Ramaut Heike, Remy Veerle, Van Hyfte Sofie, Van Reeth Karel (AC), Willems Jean-Pierre (C)
 - Vlaams-Brabant :*
Bex Stijn, Durang Wim (AC), De Craen Heidi, Janssen Luc, Ral Lieven, Ramakers Robin (C), Vanderroot Magda, Vanhelmont Philip (AC), Vermeulen Steven, Vroonen Carine
 - West-Vlaanderen :*
Bonte Jasmijn, Collier Zeger, Decancq Ignace (AC), Devos Reginald, Ennaert Pascal, Grootaerd Luc (C), Lambert Geert, Lecompte Kurt (AC), Vanbiervliet Thomas
- *Brussel en de jongerenorganisatie elk 5 vertegenwoordigers*
 - Brussel :*
Ahidar Fouad, Monten Siegfried, Moreels Lesley (AC), Vogelaers Paul (C), Wauters Arnaut (AC)
 - Jongeren :*
Bellens Inge, De Cock Goedele, De Winter Geert, Rooze Helmer, Van Hove Kathleen
- *alle leden van het Partijbestuur : zie verder*
- *50 rechtstreeks door de Algemene Ledenvergadering te verkiezen leden* .³³
aangeduid op 9 maart 2002 .³⁴
Beerlandt Monique, Bilgic Samil, Bockaert Jan, Bosman Willy, Buyl Wouter, De Maertelaere Joeri, De Greef Eric, Depestele Geert, De Sloover Marcel, Fonteyne Jan, Hermans Inge, Leyts Frederik, Marrin Geert, Mels Wim, Quix Marie-Paule, Rowe Maria, Tommelein Nora, Vanden Driessche Katrijn, Van Drom Geert, Van Droogenbroeck Michael, Vandenbroucke Joris, Van Grembergen Kerste, Van Noppen Flor, Vergauwen Maarten, Verhaegen Jef

³¹ De personen aangeduid met (C) zijn de provinciale coördinatoren. De personen aangeduid met (AC) zijn de assistent-coördinatoren.

³² In Antwerpen is de tweede assistent-coördinator nog niet aangeduid.

³³ De Algemene Ledenvergadering (ALV) bestaat uit alle leden. Alle leden hebben spreek- en stemrecht. Daarnaast staat de ALV open voor iedereen die de vergadering wil bijwonen. Deze mensen hebben enkel spreekrecht. De ALV is het hoogste beslissingorgaan.

³⁴ Door de bepalingen omtrent de minimumvertegenwoordiging van jongeren en vrouwen (1/3 van de Algemene Raad jongeren, 1/3 vrouwen) bleven een aantal mandaten voorlopig open. Op 20 april 2002 werd daarvoor een tweede stemronde georganiseerd.

aangeduid op 20 april 2002 :

Anciaux Roel , Bolat Fatih, Bracke Marie-Lou, De Clerck Johnny, Degeyter Kate, Delrue Anne, De Marie David, Deschuymere Francis, De Visscher Patrick, Devits Bart, De Wilde Nico, De Wolf Dimitri, Lasoen Wim, Mallants Piet, Marcoen Hugo, Rastelli Annemie, Serkeyn Eva, Storms Walter, Thienpondt Freddy, Van der Eecken Tineke, Van der Mueren Annemie, Vande Walle Aenea, Van Eesbeek Nadine, Vertessen Karel

2.2. Frequentie van samenkomst

Maandelijks : elke laatste zaterdagvoormiddag van de maand.

2.3. Bevoegdheden

Art. 18 van de resoluties van november 2001 :

«De Algemene Raad neemt, behoudens de vaste vergadermomenten van de Algemene Ledenvergadering (ALV), de bevoegdheden van de ALV over bij wijze van delegatie. Beslissingen van de Algemene Raad kunnen wel ongedaan worden gemaakt door de ALV.»

3. Het Partijbestuur

3.1. Samenstelling³⁵

Art. 24 van de resoluties van november 2001 :

«Het Partijbestuur bestaat uit volgende personen met stemrecht :

- de voorzitter	Van de Castele Annemie
- twee ondervoorzitters	Lambert Geert, Van Weert Els
- de secretaris	Van Hoof Peter
- de penningmeester	Van den Bempt Paul
- vijf afgevaardigden vanuit de fracties	Staes Bart (Eur.), Vanquickenborne Vincent (Se-naat), Lauwers Herman en Rogiers Jan (VI. Parl.), Gatz Sven (Brus. H.R.)
- twee afgevaardigden van de jongerenorganisatie	Dewaele Sabeth (voorzitter), Craeyveld Peter (ondervoorzitter)
- elf bestuursleden verkozen door de Algemene Leden- vergadering	Bex Stijn, Borginon Fons, De Loenen Sven, De Winter Kristin, Leys Thomas, Madereel Els, Storms Annelies, Van Audenhove Klaas, Van Heertum Frie, Vankrunkelsven Patrik, Walgrae- ve Stefan

Zijn lid van het Partijbestuur met raadgevende stem :

- de ministers	Anciaux Bert, Van Grembergen Paul
- de uittredende ministers	-
- de ministers van Staat	Schiltz Hugo
- de uittredende voorzitter	-
- de voorzitter van de ALV	Muls Walter
- de directeur	Hardy Peter

³⁵ Het gaat om de toestand tot mei 2002. Voor de evolutie vanaf mei : zie punt acht.

3.2. Frequentie van samenkomst

Wekelijks op maandagavond (18u).

3.3. Bevoegdheden

Uit de ontwerpstatuten die voorgelegd zullen worden aan een ALV in oktober 2002 :

«Het partijbestuur garandeert de nationale werking en zorgt voor de dagelijkse werking en standpuntbepaling van de partij.»

4. Interne verkiezingen

Op het Stichtingscongres van Spirit (9 en 10 november 2001) wordt Annemie Van de Casteele met 97,82 % van de ongeveer 700 uitgebrachte stemmen verkozen tot algemeen voorzitter. Els Van Weert (82,74 %) en Geert Lambert (78,39 %) worden verkozen tot ondervoorzitters. Partijsecretaris wordt Peter Van Hoof (95,98 %) en penningmeester Paul Van den Bempt (98,65 %).

Sabeth De Waele wordt op 2 maart 2002 in Gent door ruim honderd kiezers verkozen tot de nieuwe voorzitter van Prego – Jongeren mét Spirit, de jongerenorganisatie van Spirit. Peter Craeyveld is de nieuwe ondervoorzitter. Michaël Van Droogenbroeck blijft secretaris en Jasmijn Bonte wordt verkozen tot penningmeester. Ook de afgevaardigden van Prego in de Algemene Raad van Spirit worden aangeduid (zie eerder).

Op 9 maart 2002 maakt Spirit de resultaten bekend van haar eerste nationale bestuursverkiezingen. Door de bepalingen omtrent de minimumvertegenwoordiging van vrouwen en jongeren, wordt een tweede ronde georganiseerd op 20 april. Voor de verkozen kandidaten : zie samenstelling van de Algemene Raad en het Partijbestuur.

5. Kaderleden³⁶

Volksvertegenwoordigers	Borginon Fons, Van de Castele Annie, Van Weert Els, Willems Ferdy
Senatoren	Vankrunkelsven Patrik, Van Quickenborne Vincent
Vlaamse volksvertegenwoordigers ³⁷	Bex Jos, Bogaert André-Emiel, De Cock Dirk, Gatz Sven, Hermans Margriet, Lauwers Herman, Roegiers Jan
Leden Brusselse Hoofdstedelijke Raad	Gatz Sven
Vlaamse Ministers	Anciaux Bert, Van Grembergen Paul
Leden Europees Parlement	Maes Nelly, Staes Bart
Provincieraadsleden	2
Bestendig Afgevaardigden	-
Gemeenteraadsleden	45
Burgemeesters	1
Schepenen	14

6. Belangrijkste functies in het personeelsbestand

6.1. Belangrijkste functies

- Algemeen secretaris	Van Hoof Peter
- Algemeen directeur	Hardy Peter
- Politiek secretariaat – persverantwoordelijke	De Vos Koen (tot 1 juli 2002), T'Sijen Koen
- Coördinator campagne	Callant Angelo
- Coördinator Studiedienst	Vermeulen Steven
- Boekhouding en financiën	Vanden Bempt Paul
- Ledenadministratie	Cortvrindt Sonja
- Ledenblad «Gazet met Spirit»	Debouvere Joeri

6.2. Parlementaire medewerkers

geen gegevens beschikbaar

³⁶ Het gaat om de toestand tot mei 2002. Voor de evolutie vanaf mei : zie punt acht.

³⁷ Wanneer de Vlaamse volksvertegenwoordigers van N-VA (3) en Spirit (7) worden samengenomen, komt men niet tot de 12 Vlaamse volksvertegenwoordigers van VU-ID in september 2001 : Johan Sauwens maakt op 20 december 2001 bekend dat hij overstapt naar de CD&V en Etienne van Vaerenbergh wil als fractieleider voor het einde van de legislatuur geen keuze maken tussen N-VA of Spirit.

6.3. Globaal aantal tewerkgestelden : 12

7. Ledenaantallen

7.1. Indeling naar provincie (dd. 31 juli 2002)

<i>Provincie</i>	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
Antwerpen	708	17,9
Vlaams-Brabant	609	15,4
Brussel	197	5,0
Limburg	186	4,7
Oost-Vlaanderen	1.824	46,0
West-Vlaanderen	431	10,9
Buitenland	7	0,2
Totaal	3.962	100,1

7.2. Indeling naar geslacht (dd. 31 juli 2002)

	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
Mannen	2.231	56,3
Vrouwen	1.731	43,7

7.3. Indeling naar leeftijd (dd. 31 juli 2002)

	<i>Absoluut aantal</i>	<i>%</i>
18 tot 40 jaar	1.767	44,6
41 tot 65 jaar	1.688	42,6
ouder dan 65	472	11,9
onbekend	35	0,9

8. De positie van de nationale Spirit-mandatarissen vanaf mei 2002

14 mei	<i>Oproep van Vlaams minister Bert Anciaux om in een alliantie met de SP.A en met de steun van het ACW naar de kiezer te stappen.</i>
20 mei	<i>Het uitgebreid Spirit-partijbestuur beslist om als zelfstandige partij naar de kiezer te gaan (door Algemene Raad bevestigd op 25 mei).</i>
28 mei	<p>Stappen over naar :</p> <p>VLD Agalev</p> <ul style="list-style-type: none"> - kamerlid <i>Fons Borginon</i> - de senatoren <i>Patrik Vankrunkelsven</i> en <i>Vincent Van Quickenborne</i> - Vlaams parlementslid <i>Margriet Hermans</i>
29 juni	- kamerlid <i>Ferdy Willems</i>
29 juni	<i>Het uitgebreid Spirit-partijbestuur beslist om als onafhankelijke partij in een verkiezingskartel met de SP.A naar de verkiezingen te gaan (door Algemene Raad bevestigd op 1 juli).</i>
1 juli	<i>Vlaams minister Bert Anciaux neemt ontslag. Later op de dag neemt Annemie Van de Casteele ontslag als voorzitter van Spirit.</i>
1-2 juli	<p>Spreken hun steun uit voor het verkiezingskartel met de SP.A :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlaamse minister <i>Paul Van Grembergen</i> en ex-Vlaams minister <i>Bert Anciaux</i>³⁸ - de kamerleden <i>Annemie Van de Casteele</i> en <i>Els Van Weert</i> - de Vlaamse parlementsliden <i>Herman Lauwers</i>, <i>Jos Bex</i>, <i>Dirk De Cock</i> en <i>Jan Roegiers</i> - Europarlementslid <i>Nelly Maes</i> <p>Blijft voorlopig onbeslist :</p> <p>Vlaams parlementslid <i>André-Emiel Bogaert</i> (vraagt bedenktijd tot 11 juli)</p> <p>Stappen over naar :</p> <p>VLD Agalev</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlaams en Brussels parlementslid <i>Sven Gatz</i> - Europarlementslid <i>Bart Staes</i>
11 juli	<p>Zetelt voorlopig als onafhankelijke :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlaams parlementslid <i>André-Emiel Bogaert</i>

³⁸ Bert Anciaux neemt op 1 juli 2002 ontslag als Vlaams minister. Hij werd op 13 juni 1999 verkozen tot Europees parlementslid. Hij nam uit het Europees parlement ontslag om Vlaams minister te kunnen worden en bekleedt daardoor vanaf 1 juli 2002 geen mandaat meer.

The collapse of the Volksunie and the emergence of the N-VA and Spirit – A chronological and morphological overview

At the Belgian parliamentary elections in June 1999, the Flemish nationalist party 'Volksunie' (VU) which formed an alliance with the social-liberal ID21 progressed slightly. On July 10, 1999, the party decided to participate in the purple-green-yellow Flemish government, but at the same time they decided to stay out of the federal Belgian government. Two years later, the VU-Party Bureau decided that due to deep divisions within the party it had become impossible for the party to continue. The 15.000 party members were asked to judge about the future of the party. Because no party project managed to obtain a 50 %-majority in the party member referendum, the VU disappeared. Two new parties – the 'Nieuw-Vlaamse Alliantie' (N-VA) and 'Spirit' – emerged from the ruins of the VU. The collapse of the VU can be seen as the most far-reaching change in the Flemish party political context of the last decade.

This article focusses on the last two and a half years of the VU and on the first year of the N-VA and Spirit (from June 1999 until July 2002). In a first part, a chronological overview is build up. This part provides an overview «from day to day» of the events that played a role in the collapse of the VU and the creation of the N-VA and Spirit. The second part of the article draws a more morphological picture of the VU, the N-VA and Spirit : data are presented about the internal organisation of these parties (info about party meetings, the composition and competences of the leading party structures, internal elections, party mandates, the party employees and numbers of party members). By offering an extensive overview of facts and figures, it is the intention of the authors to provide a solid guideline for further investigation.